



Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
ŽUPANIJA
ZAPADNOHERCEGOVAČKA
VLADA

Broj: 01-205-3/26

Široki Brijeg 13. ožujka 2026. godine

Bosna i Hercegovina
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ŽUPANIJA ZAPADNOHERCEGOVAČKA
SKUPŠTINA
ŠIROKI BRIJEG

| | | | |
|------------|------------|------------|------------|
| Primljeno: | 19.03.2026 | | |
| Org. jed. | Broj | Redni broj | Vrijednost |
| 01 | 01-9 | 261 | 26 |

**SKUPŠTINA ŽUPANIJE
ZAPADNOHERCEGOVAČKE
n/r predsjednika Ivana Jelčića**

PREDMET: *Nacrt Zakona o zaštiti prirode Županije Zapadnohercegovačke, dostavlja se*

Sukladno članku 124. i članku 125. Poslovnika Skupštine Županije Zapadnohercegovačke („Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke“ broj: 10/03) u prilogu Vam dostavljamo tekst Nacrta Zakona o zaštiti prirode Županije Zapadnohercegovačke kojeg je utvrdila Vlada Županije Zapadnohercegovačke na 92. sjednici, održanoj 13. ožujka 2026. godine, te predlažemo da rasprava o Nacrtu Zakona obavi na sljedećoj sjednici Skupštine Županije Zapadnohercegovačke.

S poštovanjem,



Na temelju članka 19. stavka (4) Zakona o Vladi Županije Zapadnohercegovačke („Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke“, broj:15/21) i članka 62. Poslovnika o radu Vlade Županije Zapadnohercegovačke („Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke“, broj:34/23), Vlada Županije Zapadnohercegovačke na 92. sjednici održanoj 13. ožujka 2026. godine, donosi:

ZAKLJUČAK

Članak 1.

Utvrđuje se tekst Nacrta Zakona o zaštiti prirode Županije Zapadnohercegovačke i upućuje se Skupštini Županije Zapadnohercegovačke u daljnju proceduru te se predlaže održavanje Javne rasprave.

Članak 2.

Ovaj Zaključak stupa na snagu danom donošenja.

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
ŽUPANIJA ZAPADNOHERCEGOVAČKA
- VLADA -
Broj:01-205-2/26-92
Široki Brijeg, 13. ožujka 2026. godine



Na temelju članka 16. i članka 26. točka e) Ustava Županije Zapadnohercegovačke („Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke”, broj: 1/96, 2/99, 14/00, 17/00, 1/03, 10/04 i 17/11) i članka 96. Poslovnika Skupštine Županije Zapadnohercegovačke („Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke”, broj: 10/03), Skupština Županije Zapadnohercegovačke na ____ . sjednici održanoj _____ 2026. godine, d o n o s i:

ZAKON O ZAŠTITI PRIRODE ŽUPANIJE ZAPADNOHERCEGOVAČKE

POGLAVLJE I. OPĆE ODREDBE

Članak 1. (Predmet Zakona)

- (1) Ovim Zakonom uređuju se nadležnosti tijela koja vrše poslove zaštite prirode, opće mjere očuvanja prirode, sustav obnove, zaštite i cjelovitog očuvanja prirode, održivo korištenje prirodnih dobara, uvjeti za izvođenje zahvata u prirodi, proglašavanje i zaštita prirodnih vrijednosti, način upravljanja zaštićenim dijelovima prirode, davanje koncesija u zaštićenim dijelovima prirode, naknade vlasnicima i korisnicima na tim dijelovima prirode za ograničenja kojima su podvrgnuti, odgovornosti za oštećenja prirode, planiranje i organizacija zaštite prirode, popis i praćenje stanja u prirodi, sudjelovanje javnosti u odlučivanju o prirodi, obavljanje upravnih i stručnih poslova u svezi sa zaštitom i očuvanjem prirode, financiranje zaštite prirode, inspekcijski nadzor, kaznene odredbe, te prelazne i završne odredbe.
- (2) Odredbe ovoga Zakona ne primjenjuju se u slučaju odvratanja neposredne opasnosti za život ili zdravlje ljudi ili imovinu, spašavanja ljudi i imovine, što je regulirano posebnim propisima.
- (3) Odredbe stavka (2) ovoga članka primjenjuju se samo za vrijeme trajanja navedenih okolnosti.

Članak 2. (Primjena Zakona)

- (1) Odredbe ovog Zakona primjenjuju se i na zaštitu voda, zraka, tla, šuma i drugih dijelova prirode ukoliko to nije regulirano posebnim zakonima.
- (2) U zaštićenim područjima i područjima koja pripadaju ekološkoj mreži provodi se zaštita šuma, voda i drugih prirodnih dobara u skladu s ovim Zakonom i posebnim propisima.
- (3) Odredbe ovog Zakona se primjenjuju na sve fizičke i pravne osobe.

Članak 3. (Priroda)

- (1) Priroda predstavlja osnovnu vrijednost i jedan od najznačajnijih resursa Županije Zapadnohercegovačke (u daljnjem tekstu: Županija), te uživa zaštitu u skladu s ovim

Zakonom.

- (2) Priroda je u smislu ovoga Zakona sveukupna biološka i krajobrazna raznolikost.
- (3) Zaštićeni dijelovi prirode sukladno ovome Zakonu od interesa su za Županiju i imaju njezinu osobitu zaštitu.

Članak 4. (Ciljevi zaštite prirode)

Ciljevi zaštite prirode su:

- a) očuvati i obnoviti postojeću biološku i pejzažnu raznolikost u stanju prirodne ravnoteže i usklađenih odnosa s ljudskim djelovanjem;
- b) utvrditi stanje i osigurati praćenje stanja prirodnih vrijednosti;
- c) osigurati sustav zaštite prirodnih vrijednosti radi trajnog očuvanja njihovih svojstava temeljem kojih se proglašavaju zaštićenima;
- d) osigurati održivo korištenje prirodnih dobara bez bitnog oštećivanja dijelova prirode i uz što manje narušavanja ravnoteže njenih dijelova;
- e) spriječiti štetne zahvate i poremećaje u prirodi kao posljedice tehnološkog razvoja i obavljanja djelatnosti, te osigurati što povoljnije uvjete očuvanja i slobodnog razvoja prirode pri njenom ekonomskom korištenju;
- f) osigurati pravo građana na zdrav okoliš, odmor i razonodu u prirodi.

Članak 5. (Načela zaštite prirode)

Zaštita prirode temelji se na načelima:

- a) svako se mora ponašati tako da doprinosi očuvanju biološke i krajobrazne raznolikosti, ekološkog naslijeđa i zaštite prirodnih vrijednosti, odnosno očuvanju opće korisne uloge prirode;
- b) neobnovljiva prirodna dobra treba koristiti racionalno, a obnovljiva prirodna dobra održivo;
- c) u korištenju prirodnih dobara i uređenju prostora obavezno je primjenjivati načela, mjere i uvjete zaštite prirode;
- d) zaštita prirode pravo je i obaveza svake fizičke i pravne osobe, te su u tom cilju dužni surađivati radi sprječavanja opasnih radnji i nastanka šteta, izbjegavanja šteta, uklanjanja i sanacije posljedica svake nastale štete, te obnove prirodnih uvjeta koji su postojali prije nastanka štete;
- e) zagađivači i korisnici dužni su platiti troškove, poreze, pristojbe i drugo za zagađivanje ili korištenje prirode ili prirodnih dobara za provedbu bilo kojih djelatnosti ako oni uzrokuju ili će vjerojatno uzrokovati štetu po prirodu;
- f) javnost ima pravo na slobodan pristup informacijama o stanju prirode, pravo na pravodobno obavještanje o štetama u prirodi i o poduzetim mjerama za njihovo uklanjanje, te pravo na mogućnost sudjelovanja u odlučivanju o prirodi.

Članak 6. (Provođenje zaštite prirode)

- (1) Zaštita prirode provodi se očuvanjem biološke i krajobrazne raznolikosti, te zaštitom prirodnih vrijednosti.
- (2) Zaštita prirode provodi se:
 - a) utvrđivanjem svih sastavnica biološke i krajobrazne raznolikosti i njihove ugroženosti;

- b) izradom i provođenjem uvjeta i mjera zaštite prirode u cilju očuvanja i racionalnog upravljanja pojedinim sastavnicama biološke i krajobrazne raznolikosti, te održivog i racionalnog korištenje prirode i njezinih dobara;
 - c) unošenjem uvjeta i mjera zaštite prirode u dokumente prostornog uređenja, sektorske strategije, razvojne planove, planove korištenja prirodnih dobara i planove upravljanja, uz izradu strateške procjene utjecaja na okoliš (SEA), kao i upravljanja prirodnim dobrima u djelatnostima rudarstva, energetike, prometa i komunikacija, poljoprivrede, šumarstva, lovstva, ribarstva, vodnih dobara te drugim djelatnostima;
 - d) donošenjem i provedbom strategija, programa, akcijskih planova, planova upravljanja, uvjeta i mjera zaštite prirode;
 - e) praćenjem stanja prirode te obavještanjem javnosti o stanju prirode kao i njezinim sudjelovanjem u zaštiti prirode;
 - f) poticanjem i promicanjem zaštite prirode, te razvijanjem svijesti o potrebi zaštite prirode u odgoju i obrazovanju;
 - g) utvrđivanjem dijelova prirode koji imaju osobitu zaštitu Županije (u daljnjem tekstu: zaštićeni dijelovi prirode);
 - h) uspostavom sustava upravljanja zaštićenih dijelova prirode;
 - i) osiguranjem financijskih sredstava za provođenje zaštite prirode.
- (3) Opće korisna uloga prirode iskazuje se kroz održavanje života kao prirodne pojave, a naročito kroz:
- a) očuvanje prirodnih dobara kao zaliha tvari i energije;
 - b) nastajanje tla i očuvanje njegove prirodnosti;
 - c) očuvanje kvalitete, količine i dostupnosti vode;
 - d) očuvanje klime;
 - e) očuvanje atmosfere i proizvodnje kisika;
 - f) očuvanje, održavanje i razvoj biljnih životinjskih vrsta i njihovih staništa.
- (4) Opće korisne funkcije prirode moraju biti trajno očuvane.

Članak 7. (Značenje pojmova)

Pojmovi koji se koriste u ovom Zakonu imaju sljedeće značenje:

- a) „**alohtona (strana) vrsta**“ je svaka živa jedinka vrste, podvrste ili niže taksonomske skupine životinja, biljaka, gljiva ili mikroorganizama koja je unesena izvan svog prirodnog područja rasprostranjenja; uključuje sve dijelove, gamete, sjemenke, jajašca ili propagule tih vrsta, kao i sve hibride, sorte ili pasmine sposobne preživjeti i dalje se razmnožavati;
- b) „**autohtona vrsta**“ je zavičajna vrsta koja prirodno postoji u određenom ekološkom sustavu nekog područja;
- c) „**biogeografska regija**“ - je devet biogeografskih regija unutar Europske unije koje su svaka za sebe karakteristične po vegetaciji, klimi, topografiji i geologiji. Granice regija nisu fiksne no omogućavaju praćenje trendova očuvanja vrsta i staništa u sličnim uvjetima diljem Europe ne obraćajući pažnju na državne granice. Regije su: alpska, kontinentalna, mediteranska, panonska, borealna, atlantska, crnomorska, stepska i makaronezijska;
- d) „**biološka raznolikost**“ je sveukupnost svih živih organizama koji su sastavni dijelovi ekoloških sustava, a uključuje raznolikost unutar vrsta, između vrsta te raznolikost između ekoloških sustava;
- e) „**cret (tresetište)**“ je vlažno stanište s obiljem mahovine i drugoga bilja koje se tu nakuplja, trune bez prisutnosti kisika i stvara treset bogat ugljikom;

- f) „**Crveni popis ugroženih vrsta/podvrsta**“ je službeni dokument koji sadrži popis ugroženih divljih vrsta/podvrsta, raspoređenih po kategorijama ugroženosti;
- g) „**divlje vrste**“ biljaka, gljiva i životinja su sve one vrste i podvrste koje nisu nastale pod utjecajem čovjeka kao posljedica uzgojnih aktivnosti;
- h) „**doprinodni uvjeti**“ su uvjeti u ekološkom sustavu ili krajobrazu na čiji je razvoj čovjek utjecao u neznatnoj mjeri te se u njima odvijaju procesi koji su uglavnom samoregulirajući i koji mogu opstati bez izravnog ljudskog djelovanja;
- i) „**ekološki koridor**“ je odgovarajući ekološki prostor migracije vrsta;
- j) „**ekološka mreža**“ je koherentna europska ekološka mreža sastavljena od područja u kojima se nalaze prirodni stanišni tipovi i staništa divljih vrsta od interesa za Europsku uniju, a omogućuje održavanje određenih prirodnih stanišnih tipova i staništa vrsta ili, kad je to potrebno, njihov povrat u povoljno stanje očuvanosti u njihovom prirodnom području rasprostranjenosti;
- k) „**ekološki prihvatljiv protok**“ predstavlja minimalni protok koji osigurava očuvanje prirodne ravnoteže i ekosustava vezanih za vodu;
- l) „**ekološki sustav**“ je dinamičan kompleks zajednica biljaka, gljiva, životinja i mikroorganizama i njihovog neživog okoliša koji međusobno djeluju kao funkcionalna jedinica;
- m) „**ekološki značajno područje**“ je područje koje u velikoj mjeri doprinosi očuvanju biološke raznolikosti u Županiji;
- n) „**endem**“ je vrsta ili podvrsta čija rasprostranjenost je ograničena na određeno područje ili lokalitet;
- o) „**ex-situ očuvanje („izvan prirode“)** je očuvanje komponenti biološke raznolikosti izvan njihovih prirodnih staništa (zoološki vrtovi, akvariji i botanički vrtovi); također očuvanje dijelova geološke baštine izvan prirodnih nalazišta, uglavnom minerala/stijena i fosila u muzejskim ili privatnim zbirnama i ustanovama;
- p) „**fosili**“ predstavljaju očuvane cjeline, dijelove ili tragove izumrlih organizama i njihovih životnih aktivnosti (ihnofosili);
- r) „**genetička raznolikost**“ je raznolikost gena unutar jedinki, populacija, podvrsta, vrsta i viših taksonomskih kategorija;
- s) „**geološko naslijeđe**“ je sve ono što je sačuvano u strukturi i teksturi stijena i terena kao što su geološke, geomorfološke, hidro - geološke pojave i objekti, te paleontološki nalazi;
- t) „**geološka raznolikost**“ su sve vrste stijena, minerala, fosila i reljefni oblici te procesi koji su ih stvarali kroz geološka razdoblja;
- u) „**IBA područja**“ su međunarodna područja značajna za ptice;
- v) „**in-situ očuvanje („u prirodi“)** je očuvanje ekoloških sustava na prirodnim staništima te održavanje i obnavljanje vrsta sposobnih za opstanak u njihovom prirodnom okruženju, očuvanje odomaćenih biljaka i životinja u okruženju u kojem su razvili svoja specifična svojstva; očuvanje dijelova geološkog naslijeđa na mjestu njihova nastanka, odnosno nalazišta minerala/stijena i fosila;
- z) „**kompensacijski uvjeti**“ su mjere koje se određuju radi osiguranja opće povezanosti ekološke mreže;
- aa) „**krajobraz**“ je sustav ekosustava određenog prostora, viđen ljudskim okom, čija su obilježja nastala međudjelovanjem prirodnih i/ili ljudskih faktora;
- bb) „**krajobrazna raznolikost**“ je prostorna strukturiranost prirodnih i antropogenih pejzažnih dijelova (bioloških, geoloških, geomorfoloških i kulturnih vrijednosti);
- cc) „**krš**“ je specifičan površinski i podzemni reljef, sa specifičnom hidrografskom mrežom u karbonatnim stijenama;

- dd) „**migratorna vrsta**“ znači cijelu populaciju ili bilo koji geografski odvojeni dio populacije bilo koje vrste ili niže svojte divljih životinja, čiji značajni dio ciklički i predvidivo prelazi jadnu ili više nacionalnih jurisdiktivnih granica;
- ee) „**monitoring stanja prirode**“ je praćenje stanja prirode, odnosno dijelova biološke i pejzažne raznolikosti;
- ff) „**međunarodno ekološki značajno područje**“ je područje koje utvrđuje Vlada Federacije Bosne i Hercegovine propisom temeljenim na međunarodnim standardima i kojemu je osigurana zaštita posebnim režimom zaštite, u skladu s odredbama ovog Zakona;
- gg) „**mineral**“ predstavlja prirodnu tvorevinu, dio litosfere, specifičnog i trajnog kemijskog sastava i fizikalnih svojstava koja su stabilna u određenim uvjetima tlaka i temperature. Mineralom, u smislu ovoga Zakona, smatra se i akumulacija ili tvorevina minerala, pod uvjetom da minerali nisu mineralne sirovine;
- hh) „**obnavljanje prirode**“ je skup stručnih mjera kojima se narušeno stanje biološke i krajobrazne raznolikosti vraća u stanje blisko izvornom;
- ii) „**očuvanje prirode**“ je svaki postupak, koji se obavlja radi zaštite i očuvanja biološke i krajobrazne raznolikosti i zaštite prirodnih vrijednosti;
- jj) „**odomaćena vrsta**“ je vrsta na čiji je proces evolucije djelovao čovjek kako bi udovoljio svojim potrebama;
- kk) „**održivo korištenje prirodnih dobara**“ je korištenje prirodnih dobara na način i u opsegu koji ne vodi do njihova propadanja, nego se održava njihov potencijal kako bi se udovoljilo potrebama i težnjama sadašnjih i budućih naraštaja;
- ll) „**oštećenje prirode**“ je stanje prirode, kada su ljudskim djelovanjem promijenjeni prirodni procesi u tolikoj mjeri da je narušena prirodna ravnoteža ili su uništene prirodne vrijednosti, smanjeni prirodni resursi ili oštećeni sastavni dijelovi prirode;
- mm) „**Plan i program**“ je svaki plan ili program podložan pripremi i/ili usvajanju na državnoj, entitetskoj, županijskoj i lokalnoj razini, ili koje je izvršno tijelo pripremila za donošenje u zakonodavnoj proceduri Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine ili Vlade Federacije Bosne i Hercegovine, Vlade Županije Zapadnohercegovačke (u daljnjem tekstu: Vlada Županije) te koji je uređen zakonom ili provedbenim propisom, uključujući i planove i programe o izmjenama i dopunama tih planova i programa;
- nn) „**planovi upravljanja prirodnim dobrima**“ su planske osnove propisane na temelju posebnih zakona za gospodarenje i korištenje prirodnih dobara i resursa u gospodarske, društvene i okolišne svrhe;
- oo) „**podvrsta**“ je sustav populacija iste vrste koje se od drugih populacija iste vrste razlikuju određenim genetičkim ili morfološkim osobinama;
- pp) „**populacija**“ je sustav prostorno i vremenski povezanih jedinki iste vrste, u kojoj se one međusobno križaju;
- rr) „**повољно stanje**“ vrste ili tipa staništa je stanje koje u predvidljivoj budućnosti osigurava opstanak te vrste ili tipa staništa;
- ss) „**prevladavajući javni interes**“ je interes u pitanjima zaštite prirode koji iskazuje Federacija Bosne i Hercegovine ili županija;
- tt) „**primjerak**“ znači bilo koju biljku ili životinju, živu ili mrtvu, vrste navedene u Dodatku IV. ili V. Direktive o staništima, njezine dijelove ili izvedenice, kao i bilo koji proizvod koji je prikazan popratnim dokumentom, pakiranjem, oznakom, naljepnicom ili za koji se pod bilo kojim okolnostima čini da je dio ili izvedenica takve biljne ili životinjske vrste;
- uu) „**priroda**“ predstavlja sveukupnu bioraznolikost, krajobraznu raznolikost i georaznolikost;

- vv) „**prirodna dobra**“ su svi dijelovi prirode koje čovjek iskorištava u gospodarske svrhe; prirodna dobra mogu biti neobnovljiva (mineralne sirovine), i obnovljiva (biološka dobra, vode, obnovljivo tlo);
- zz) „**prirodna ravnoteža**“ je stanje međusobno uravnoteženih odnosa i utjecaja živih bića međusobno i s njihovim staništem. Prirodna ravnoteža je narušena, kada se poremeti kvantitativna ili kvalitativna struktura životne zajednice, ošteti ili uništi stanište, uništi ili promijeni sposobnost djelovanja ekološkog sustava, prekine međusobna povezanost pojedinih ekoloških sustava, ili prouzroči znatnija izoliranost pojedinih populacija;
- aaa) „**prirodne vrijednosti**“ su dijelovi prirode koji zbog svoje osjetljivosti ili znanstvenog, kulturnog, estetskog, obrazovnog, gospodarskog i drugog javnog interesa zaslužuju posebnu zaštitu u svrhu očuvanja biološke i krajobrazne raznolikosti, čineći ekološku mrežu;
- bbb) „**reintrodukcija**“ je ponovno naseljavanje neke vrste ili podvrste u područje u kojem je ranije bila istrijebljena, a u ekološkom sustavu još postoje približno jednaki ekološki uvjeti kao i prije istrebljenja;
- ccc) „**rizik za prirodu**“ je vjerojatnost da će neki zahvat posredno ili neposredno prouzrokovati štetu prirodi;
- ddd) „**sedra**“ je vapnenačka tvorevina nastala inkrustacijom (biogeni procesi) algi i mahovina, na brzacima i slapovima potoka u kršu odvajanjem ugljičnog dioksida od kalcijevog hidrogenkarbonata, pri čemu se taloži kalcijev karbonat;
- eee) „**sigovina**“ predstavlja prirodnu vapnenastu tvorevinu u špiljama i podzemnim šupljinama nastalu izdvajanjem kalcijeva karbonata iz vode koja se cijedi (stalaktiti, stalagmiti, stalagnati, helektiti i dr.);
- fff) „**speleološki objekti**“ su prirodno formirani podzemni prostori duži od 5 metara, a dimenzije ulaza su im manje od dubine ili dužine objekta (špilje, jame, ponori, estavele i dr.);
- ggg) „**speleološki upisnik**“ je dio baze podataka o speleološkim objektima i sastavni dio baze podataka o zaštićenim prirodnim vrijednostima;
- hhh) „**stanište**“ ili prirodni životni prostor je kopneno ili vodeno područje određeno njenim geografskim, abiotičkim i biotičkim svojstvima, bilo da su potpuno prirodna ili djelomično prirodna;
- iii) „**stanišni tip**“ je skup ili skupina staništa koja su vrlo slična po svojim biološkim i abiotičkim značajkama;
- jjj) „**taksonomija organizama**“ je imenovanje i klasifikacija genetski različitih bioloških organizama koji su potpuno ili djelomično međusobno izolirani; imenovanje je obavljeno u skladu s međunarodnim pravilima;
- kkk) „**tijelo upravljanja**“ je javna ustanova ili javno poduzeće koje upravlja zaštićenom prirodnom vrijednošću;
- lll) „**trgovina**“ je prodaja i kupnja, stjecanje u komercijalne svrhe, izlaganje javnosti radi zarade, korištenje za zaradu, držanje za prodaju, nuđenje za prodaju ili prijevoz za prodaju te iznajmljivanje i razmjena zaštićenih divljih vrsta/podvrsta;
- mmm) „**uzimanje**“ je vađenje, lov, ribolov, hvatanje, uznemiravanje, namjerno ubijanje ili pokušaj izvođenja bilo koje od navedenih radnji;
- nnn) „**uvođenje ili introdukcija**“ znači premještanje vrste, kao posljedica ljudske intervencije, izvan njezina područja prirodne rasprostranjenosti;
- ooo) „**Upisnik prirodnih vrijednosti**“ je evidencija prirodnih vrijednosti;
- ppp) „**Upisnik nekretnina**“ je evidencija o česticama zemljišta, zgradama i dijelovima zgrada kao i drugim građevinama koje trajno leže na zemljištu ili ispod njegove površine, ako zakonom nije drugačije određeno;

- rrr) „**utočište za životinje**“ je prostor namijenjen privremenom boravku ili liječenju bolesnih ili ozlijeđenih životinja, napuštene mladunčadi koja još nije sposobna preživjeti u prirodi te životinja koje su oduzete vlasnicima zbog nezakonitog zatočenja, nezakonitog prometa, izvoza, uvoza i drugih razloga propisanih zakonom;
- sss) „**ugrožena vrsta**“ je ona vrsta čiji je dugoročni opstanak u opasnosti ili je rijetka, označene su posebnim simbolom (*) u Dodatku 2. Direktive o staništima za čije očuvanje Europska zajednica ima posebnu odgovornost s obzirom na veličinu njihovog prirodnog područja rasprostranjenosti unutar teritorija obuhvaćenih člankom 2. Direktive o staništima;
- ttt) „**vlažna staništa**“ uključuju područja močvarnih zemljišta, ritova i cretova, krške hidrološke sustave i druge vode, prirodne ili umjetne, stalne ili povremene, sa stajaćom ili tekućom vodom, slatkom ili slanom, uključujući područja morske vode čija dubina za vrijeme oseke ne prelazi šest metara;
- uuu) „**vrsta**“ je sustav populacija koje žive u određenom vremenu na određenom prostoru, a sposobne su da međusobno razmjenjuju genetički materijal;
- vvv) „**zahvat u prirodi**“ je svako privremeno ili trajno djelovanje čovjeka na prirodu koje može narušiti prirodnu ravnotežu, ako to djelovanje nije u cilju zaštite i očuvanja prirode;
- zzz) „**zajednica**“ – biocenoza ili sustav populacija različitih vrsta na određenom prostoru i u određenom vremenu;
- aaaa) „**zaštićene prirodne vrijednosti**“ su prirodne vrijednosti proglašene zaštićenima od tijela utvrđenog ovim Zakonom i upisane u registar zaštićenih prirodnih vrijednosti, a odnose se na zaštićena područja, zaštićene biljne i životinjske vrste i podvrste, gljive te zaštićene minerale i fosile;
- bbbb) „**zaštićeno područje**“ je jasno definiran geografski prostor, prepoznat i namijenjen dostizanju dugoročne konzervacije prirode, općekorisnih funkcija prirode, i kulturalnih vrijednosti, a kojim se upravlja legalnim i drugim efektivnim mehanizmima;
- cccc) „**zaštićene vrste**“ predstavljaju divlje vrste koje su zaštićene međunarodnim ugovorima i/ili ovim Zakonom;

POGLAVLJE II. NADLEŽNOSTI

Članak 8.

(Obavljanje upravnih i stručnih poslova zaštite prirode)

- (1) Upravne i stručne poslove zaštite prirode obavlja Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i zaštite okoliša Županije Zapadnohercegovačke (u daljnjem tekstu: Ministarstvo) i Zavod za zaštitu prirode Županije Zapadnohercegovačke (u daljnjem tekstu: Zavod) u okviru svojih nadležnosti koje su utvrđene ovim Zakonom.
- (2) Upravne i stručne poslove zaštite prirode iz stavka (1) ovog članka obavlja Ministarstvo, osim onih poslova koji su ovim Zakonom ili drugim propisima dati, odnosno preneseni u nadležnost Zavoda.
- (3) Upravne i stručne poslove zaštite prirode iz nadležnosti grada/općine vrše gradske /općinske službe koje se osnivaju u skladu sa zakonom koji uređuje lokalnu samoupravu u Županiji.
- (4) Jedinice lokalne samouprave dužne su u skladu s ovim Zakonom, Programom zaštite prirode Županije Zapadnohercegovačke (u daljnjem tekstu: Program zaštite prirode) i

dokumentima prostornog uređenja:

- a) skrbiti se o očuvanju bioraznolikosti i georaznolikosti na svom području;
 - b) osiguravati uvjete za zaštitu i očuvanje vrsta, staništa te stanišnih tipova;
 - c) osiguravati uvjete za zaštitu i očuvanje zaštićenih područja u urbanim područjima koja se koriste kao javne površine i skrbiti se o istim (drvoredi, aleje, pojedinačna stabla, itd.);
 - d) skrbiti se o promicanju zaštite prirode te poticati rad strukovnih i drugih udruga čije djelatnost ima za cilj zaštitu prirode;
 - e) pratiti stanje očuvanosti prirode (monitoring), te o stanju očuvanosti podnositi izvješća Ministarstvu;
 - f) voditi evidenciju o podacima važnim za zaštitu prirode;
 - g) izvještavati javnost o stanju prirode na svom području i o poduzetim mjerama radi njezine zaštite i očuvanja;
 - h) obavljati i druge poslove propisane ovim Zakonom i na temelju njega donesenim propisima.
- (5) Na rješenja koje izdaje Ministarstvo temeljem ovoga Zakona nije dopuštena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor pred nadležnim sudom.

Članak 9. (Zavod)

- (1) Zavod je upravna organizacija u sastavu Ministarstva.
- (2) Poslovi Zavoda utvrđuju se ovim Zakonom.

Članak 10. (Nadležnosti Zavoda)

Zavod u okviru svoje djelatnosti obavlja slijedeće poslove:

- a) prati i organizira praćenje stanja očuvanosti prirode (monitoring);
- b) osniva i održava baze podataka o vrstama gljiva, biljaka i životinja, stanišnim tipovima, ekološkim sustavima i krajobrazima;
- c) prati razloge ugroženosti i stanje očuvanosti biološke i krajobrazne raznolikosti, te predlaže mjere i uvjete za njihovu zaštitu;
- d) izrađuje izvješće o provođenju Programa zaštite prirode;
- e) izrađuje izvješće o provođenju planova upravljanja zaštićenim područjima, vrstama i staništima;
- f) vodi informacijski sustav zaštite prirode i katastar biološke i krajobrazne raznolikosti;
- g) obavlja statističke analize i objedinjava rezultate istraživanja u zaštiti prirode;
- h) priprema prijedloge za zaštitu i očuvanje dijelova prirode i drugih prirodnih vrijednosti;
- i) utvrđuje ocjene prihvatljivosti zahvata za prirodu;
- j) izrađuje stručne podloge za potrebe utvrđivanja uvjeta zaštite prirode, upravljanja zaštićenim područjima i korištenja prirodnih dobara;
- k) priprema i provodi projekte i programe u području zaštite prirode;
- l) sudjeluje u provođenju međunarodnih ugovora o zaštiti prirode u kojima je Županija članica;
- m) organizira i provodi odgojno-obrazovne i promidžbene aktivnosti u zaštiti prirode;
- n) obavlja i druge poslove utvrđene ovim Zakonom i njegovim provedbenim propisima.

Članak 11. (Savjetodavno vijeće)

- (1) Savjetodavno vijeće za prirodu (u daljnjem tekstu: Savjetodavno vijeće) osniva se radi pružanja znanstvene i stručne podrške Ministarstvu i Vladi Županije u području zaštite prirode u skladu sa ovim Zakonom i njegovim provedbenim propisima.
- (2) Savjetodavno vijeće imenuje Vlada Županije.
- (3) Sastav, način rada i naknadu za rad Savjetodavnog vijeća propisuje pravilnikom ministar prostornog uređenja, graditeljstva i zaštite okoliša Županije Zapadnohecegovačke (u daljnjem tekstu: ministar).

POGLAVLJE III. OČUVANJE PRIRODE

Članak 12.

(Očuvanje biološke i krajobrazne raznolikosti)

- (1) Zaštita prirode provodi se očuvanjem biološke i krajobrazne raznolikosti na način propisan ovim Zakonom.
- (2) Očuvanje staništa i divljih životinjskih i biljnih vrsta (biološke raznolikosti) znači niz mjera potrebnih za održanje ili uspostavljanje prirodnog životnog prostora (staništa) i populacija vrsta divlje flore, faune i gljiva na nivou povoljnog stanja.
- (3) U zaštićenim područjima i područjima koja pripadaju ekološkoj mreži zaštita šuma, voda i ostalih prirodnih dobara provodi se u skladu sa ovim Zakonom i posebnim propisima.

Članak 13.

(Dužnosti i ograničenja)

- (1) Vlasnici i korisnici prava na prirodnim dobrima i vrijednostima, dužni su dopustiti predstavnicima tijela županijske uprave i službama za upravu jedinica lokalne samouprave nadležnim za zaštitu prirode, ili od njih ovlaštenim osobama, obilazak i pregled tih prirodnih dobara u svrhu istraživanja, prikupljanja stručnih podataka, te stručnog nadzora u provođenju propisanih uvjeta i mjera zaštite prirode.
- (2) Odredbe stavka (1) ovoga članka odnose se i na zaštićene prirodne vrijednosti, ako posebnim propisom u području zaštite prirode nije drugačije određeno.
- (3) Radi sprječavanja nanošenja šteta na prirodi zabranjeno je na područjima izvan naselja i izvan svih vrsta cesta, poljskih putova, uređenih staza i poligona za vožnju (test vožnje, cross vožnje, off road vožnje, sportske, natjecateljske i promotivne vožnje, te njima slični oblici korištenja), voziti, parkirati ili organizirati vožnje vozilima na motorni pogon osim u slučajevima obavljanja službene dužnosti, poljoprivrednih, šumarskih ili drugih dopuštenih djelatnosti, odnosno kada je to u skladu s ovim Zakonom i drugim propisima.

Članak 14.

(Dozvola za provođenje projekata, znanstvenih i/ili stručnih istraživanja na zaštićenim prirodnim vrijednostima)

- (1) Pravna i fizička osoba koja namjerava provoditi projekte, znanstvena i/ili stručna istraživanja na zaštićenim prirodnim vrijednostima dužna je ishoditi dozvolu Ministarstva.
- (2) Zahtjev za izdavanje dozvole iz stavka (1) ovoga članka sadrži podatke o:
 - a) izvoditelju istraživanja;
 - b) lokaciji istraživanja;
 - c) svrsi istraživanja;

- d) trajanju i vremenu provođenja istraživanja;
 - e) načinu provođenja istraživanja;
 - f) korištenoj opremi, alatima, strojevima i dr.
- (3) Ministarstvo izdaje dozvolu ako utvrdi da namjeravano istraživanje neće promijeniti obilježja zbog kojih je područje zaštićeno. Dozvola se daje rješenjem, uz prethodno pribavljeno mišljenje jedinica lokalne samouprave na čijem se području obavlja istraživanje.
- (4) Dozvola iz stavka (1) ovoga članka sadrži uvjete zaštite prirode, rok na koji se izdaje, te obavijest o potrebi dostavljanja izvješća ili rezultata istraživanja.
- (5) Izvješće ili rezultati istraživanja iz stavka (4) ovog članka dostavljaju se Ministarstvu i jedinici lokalne samouprave na čijem se području provode projekti, znanstvena i/ili stručna istraživanja.

Članak 15. (Prenamjena zemljišta)

Na zaštićenim prirodnim vrijednostima nije dozvoljena prenamjena zemljišta koja nije u skladu s dokumentima prostornog uređenja.

Članak 16. (Građevinsko područje na zaštićenoj prirodnoj vrijednosti)

- (1) Prostornim planom Županije, prostornim planom grada/općine, prostornim planom područja posebne namjene Županije, prostornim planom područja posebne namjene od značaja za jedinicu lokalne samouprave (u daljnjem tekstu: prostorni planovi) građevinsko područje može se proširiti na zaštićenoj prirodnoj vrijednosti, odnosno novo građevinsko područje odrediti samo ako se njime ne ugrožavaju biološke i krajobrazne vrijednosti zaštićenog područja i ako su iskorištene sve mogućnosti racionalnog korištenja postojećeg građevinskog područja i postojeći infrastrukturni koridori.
- (2) Radnje iz stavka (1) ovoga članka mogu se vršiti samo nakon urađene stručne procjene Zavoda i Ministarstva.

Članak 17. (Korištenje prirodnih dobara i uređenje prostora)

- (1) Prirodna dobra moraju se koristiti održivo, što uključuje odgovarajuće dugoročno planiranje, te primjenu metoda bliskih prirodi i mjera očuvanja biološke i krajobrazne raznolikosti.
- (2) Korištenje prirodnih dobara i uređenje prostora planira se i provodi temeljem planova korištenja prirodnih dobara (rudarski projekti eksploatacije mineralnih sirovina, gospodarske osnove u šumarstvu, lovstvu, ribarstvu, vodnom gospodarstvu i dr.) i dokumenata prostornog uređenja, a sukladno s mjerama i uvjetima zaštite prirode i prirodnih vrijednosti određenim u svrhu očuvanja biološke i krajobrazne raznolikosti, ovisno o tipu krajobraza i ekološkog sustava, raznolikosti biljnih, gljivljih, životinjskih vrsti i staništa, te geološkoj baštini.
- (3) Zabranjeno je korištenje prirodnih dobara na način koji uzrokuje:
- a) dugoročno oštećenje tla i gubitak njegove prirodne plodnosti;
 - b) dugoročno oštećenje površinskih ili podzemnih geomorfoloških vrijednosti;
 - c) dugoročno osiromašenje prirodnog biljnog, životinjskog svijeta i gljiva;
 - d) onečišćenje zraka;
 - e) smanjenje kvaliteta življenja lokalne zajednice.

Članak 18.
(Ograničenja u korištenju prirodnih dobara)

- (1) Ako način ili opseg korištenja prirodnih dobara neposredno ugrožava povoljno stanje neke vrste ili stanišnoga tipa, Ministarstvo može rješenjem korištenje zabraniti, ograničiti ili privremeno obustaviti dok traje ugroženost.
- (2) Rješenje iz stavka (1) ovoga članka Ministarstvo donosi nakon pribavljenog stručnog mišljenja Ministarstva nadležnog za gospodarenje prirodnim dobrom koje se iskorištava.
- (3) Ako Ministarstvo nadležno za gospodarenje prirodnim dobrom koje se iskorištava ne dostavi mišljenje u roku od osam dana, smatra se da je pribavljeno stručno mišljenje.

Članak 19.
(Revizija zaštićenih prostora)

- (1) Sve prirodne vrijednosti koje su zaštićene do stupanja na snagu ovog Zakona, ostaju pod zaštitom.
- (2) Revizija područja koja su proglašena zaštićenim prije stupanja na snagu ovog Zakona bit će izvršena u cilju utvrđivanja potrebe dalje zaštite i utvrđivanja kategorija zaštite.
- (3) Za prirodne vrijednosti, za koje se u postupku revizije utvrdi da postoji potreba za daljom zaštitom, biće doneseni odgovarajući akti kojim će te prirodne vrijednosti biti proglašene zaštićenim.
- (4) Provođenje revizije vrši Ministarstvo uz stručnu pomoć Zavoda.

Članak 20.
(Dokumenti prostornog uređenja)

- (1) U postupku izrade dokumenata prostornog uređenja Ministarstvo izdaje uvjete i mjere zaštite prirode ovisno o vrsti dokumenta prostornog uređenja.
- (2) Uvjeti i mjere zaštite prirode iz stavka (1) ovoga članka izdaju se nositelju izrade i izrađivaču dokumenata prostornog uređenja.
- (3) Prostorni planovi koji obuhvaćaju zaštićena područja iz ovoga Zakona ne mogu se donijeti bez prethodne suglasnosti Ministarstva.
- (4) Suglasnost iz stavka (3) ovog članka Ministarstvo izdaje na temelju prethodno pribavljenog mišljenja Zavoda, ako je osnovan.

Članak 21.
(Plan gospodarenja prirodnim dobrima)

- (1) Vlasnici i korisnici prirodnih dobara moraju donijeti plan gospodarenja prirodnim dobrima.
- (2) U postupku izrade planova gospodarenja prirodnim dobrima vlasnici i korisnici prava dužni su od Ministarstava pribaviti uvjete zaštite prirode.
- (3) Planove gospodarenja prirodnim dobrima u zaštićenim dijelovima prirode, vlasnici ili korisnici prava donose uz prethodnu suglasnost Ministarstva.
- (4) Suglasnost iz stavka (3) ovog članka Ministarstvo izdaje na temelju prethodno pribavljenog mišljenja Zavoda, ako je osnovan.

Članak 22.
(Mjere i uvjeti zaštite prirode)

Mjere i uvjeti zaštite prirode iz članka 20. i 21. ovog Zakona donose se temeljem:

- a) pregleda zaštićenih i evidentiranih prirodnih vrijednosti i ekološki značajnih područja s njihovim karakteristikama i ocjenom stanja koje izrađuje Zavod;
- b) pregled područja na kojima se očekuje postojanje prirodnih vrijednosti, te preporuke za ponašanje prilikom otkrivanja tih vrijednosti ili proglašavanja njihove zaštite;
- c) zaštitnih mjera i razvojnih usmjerenja za zaštićene prirodne vrijednosti i ekološki značajna područja;
- d) mjere za očuvanje biološke raznolikosti, posebno mjere za očuvanje tipova staništa; staništa vrsta od interesa za Europsku uniju, te staništa vrsta i podvrsta s Crvene liste Federacije Bosne i Hercegovine;
- e) mjere za zaštitu specifičnih krajobrazza Županije;
- f) kartografskog prikaza, uključujući kartu tipova staništa propisanu ovim Zakonom;
- g) drugih relevantnih priloga iz dokumenta prostornog uređenja.

Članak 23.
(Odlučivanje o potrebi obavezne procjene utjecaja na okoliš)

Ukoliko mjere zaštite prirode nisu sadržane u dokumentima prostornog uređenja, za građenje građevina i izvođenje drugih radova i zahvata u zaštićenom području, kao i za zahvate za koje je propisana procjena utjecaja na okoliša, a za koje je propisano izdavanje lokacijske dozvole, Ministarstvo za namjeravani zahvat može odrediti obaveznu procjenu utjecaja na okoliš temeljem stručne procjene.

Članak 24.
(Uvjeti zaštite prirode)

- (1) Nisu dopuštene radnje koje mogu prouzročiti promjene i oštećenja na zaštićenom dijelu prirode i ekološki značajnom području.
- (2) Na zaštićenom dijelu prirode i ekološki značajnom području dopuštene su one radnje i djelatnosti koje ga ne oštećuju i ne mijenjaju svojstva zbog kojih je proglašeno zaštićenim.
- (3) Radnje iz stavka (2) ovog članka dopuštene su samo uz ishodište uvjeta zaštite prirode.
- (4) Uvjete iz stavka (3) ovog članka izdaje Ministarstvo rješenjem.
- (5) Za poduzimanje radnji iz stavka (2) ovog članka za koje je potrebno ishoditi lokacijsku dozvolu, uvjeti zaštite prirode utvrđuju se u postupku izdavanja lokacijske dozvole.
- (6) Građevna dozvola može se izdati, a izvođenje radova dopustiti u slučajevima iz stavka (2) ovog članka samo ako Ministarstvo potvrdi da je glavni projekt ili odgovarajuća dokumentacija urađena sukladno uvjetima zaštite prirode iz stavka (3) ovog članka.
- (7) U radu povjerenstva za tehnički pregled građevine koja posjeduje rješenje iz stavka (6) ovog članka potrebno je imenovati jednog ovlaštenog predstavnika Ministarstva iz oblasti zaštite okoliša.
- (8) Ovlašteni predstavnik iz stavka (7) ovog članka neće dati pozitivno mišljenje o uporabi građevine ako u tijeku rada povjerenstva za tehnički pregled utvrdi da građevina ne ispunjava uvjete glede zaštite prirode, odnosno da nije izgrađena u skladu s glavnim projektom ili odgovarajućom dokumentacijom za kojeg je ono izdalo potvrdu.
- (9) Uvjeti zaštite prirode donose se na temelju:
 - a) pregleda zaštićenih i evidentiranih dijelova prirode i ekološki značajnih područja s njihovim karakteristikama i ocjenom stanja;

- b) pregleda područja na kojima se očekuje postojanje prirodnih vrijednosti, te preporuke za ponašanje prilikom otkrivanja tih vrijednosti ili proglašavanja njihove zaštite;
- c) zaštitnih mjera i razvojnih usmjerenja za zaštićene prirodne vrijednosti i ekološki značajna područja;
- d) mjera za očuvanje biološke raznolikosti, posebno mjere za očuvanje tipova staništa, staništa vrsta i podvrsta sa Crvene liste Federacije Bosne i Hercegovine;
- e) mjera za zaštitu specifičnih krajobraza;
- f) kartografskog prikaza, uključujući kartu tipova staništa propisanu ovim Zakonom;
- g) i drugih relevantnih priloga iz dokumenata prostornog uređenja.

Članak 25.

(Potrebna dokumentacija za izdavanje uvjeta zaštite prirode)

- (1) Investitor podnosi Ministarstvu zahtjev za izdavanje mjera i uvjeta zaštite prirode.
- (2) Zahtjev mora sadržavati sljedeće:
 - a) naziv i podatke o nositelju zahvata (pravni položaj i sl.);
 - b) naziv i opis zahvata;
 - c) razlozi za prijedlog zahvata;
 - d) obuhvat zahvata (ukupna površina zahvata, položaj, namjena objekata i sl.);
 - e) područje djelovanja zahvata;
 - f) opis samostalnog utjecaja zahvata i procjena kumulativnih utjecaja zahvata, uključujući provedene i/ili u tijeku i/ili planirani zahvate, na zaštićene prirodne vrijednosti te na ekološki značajna područja;
 - g) predviđeni iskopi, nasipavanja, odlaganja materijala i dr.;
 - h) potreba korištenja prirodnih resursa (voda, mineralnih sirovina i dr.);
 - i) moguća onečišćenja tla, vode, zraka i dr.;
 - j) pristupne prometnice i način prijevoza;
 - k) trajanje izgradnje, provedbe i završetka zahvata;
 - l) položaj lokacije zahvata u odnosu na zaštićene prirodne vrijednosti te ekološki značajna područja;
 - m) potpis odgovorne osobe.
- (3) Uz Zahtjev se prilaže:
 - a) izvod iz prostorno planske dokumentacije (grafički i tekstualni), ukoliko postoji;
 - b) kartografski prikaz područja zahvata u mjerilu primjerenom za utvrđivanje utjecaja zahvata na zaštićene prirodne vrijednosti te ekološki značajna područja;
 - c) ostala potrebna dokumentacija.

Članak 26.

(Zahvati u prirodi)

- (1) Zahvati u prirodi planiraju se na način da se izbjegnu ili na najmanju mjeru svedu oštećenja prirode.
- (2) Tijekom izvođenja zahvata izvođač mora djelovati tako da u najmanjoj mjeri oštećuje prirodu, a po završetku zahvata dužan je u zoni utjecaja zahvata uspostaviti ili približiti stanje u prirodi onom stanju koje je bilo prije zahvata.
- (3) Ako se zahvat u prirodi ili korištenje prirodnih dobara provodi protivno izdanim uvjetima zaštite prirode, pa uslijed toga dođe do neovlaštenog oštećenja prirode, nositelj zahvata ili korištenja prirodnih dobara dužan je bez odgode i o svom trošku otkloniti štetne posljedice svojih radnji, a najkasnije u roku koji odredi Ministarstvo.

- (4) Ako nositelj zahvata u prirodi ili korištenja prirodnih dobara ne otkloni štetne posljedice svoga postupanja u skladu sa stavkom (1) ovoga članka, pa uslijed toga nastane šteta u prirodi na ekološki značajnim područjima, zaštićenim područjima, područjima ekološke mreže ili drugim prirodnim vrijednostima, Ministarstvo će rješenjem utvrditi uvjete naknade i visinu naknade štete u prirodi. Odluka se dostavlja nositelju zahvata, odnosno korisniku prirodnih dobara, koji je dužan postupiti u skladu s njom.

Članak 27.

(Ocjena prihvatljivosti za ekološku mrežu)

- (1) Ocjena prihvatljivosti za ekološku mrežu je postupak kojim se procjenjuje postoji li vjerojatnost da provođenje plana, programa ili zahvata u područje ekološke mreže, samog ili s drugim planovima, programima ili zahvatima, može imati značajan utjecaj na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže s obzirom na njenu strukturu i funkcionalnost.
- (2) Ocjena prihvatljivosti za ekološku mrežu ne provodi se ako je plan, program ili zahvat u neposrednoj vezi s upravljanjem područjem ekološke mreže.
- (3) Za planirani zahvat u područje ekološke mreže, koji sam ili s drugim zahvatima može imati značajan utjecaj na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže, ocjenjuje se prihvatljivost na ekološku mrežu prema federalnim propisima.

Članak 28.

(Kompenzacijski uvjeti)

- (1) Kompenzacijski uvjeti se utvrđuju u cilju ublažavanja ili nadomještanja predviđenih oštećenja prirode.
- (2) Kompenzacijski uvjeti određuju se ovisno o predviđenom ili prouzročenom oštećenju prirode te mogućnosti povrata u doprirodno stanje.
- (3) Pri izboru kompenzacijskog uvjeta prednost ima nadoknađivanje područjem koje ima ista ili slična obilježja prirode za koju se provodi kompenzacija, a kojim se osigurava povezanost i cjelovitost ekološke mreže.
- (4) Oblici kompenzacijskih uvjeta su:
 - a) uspostavljanje kompenzacijskog područja, koje ima obilježja prirode slična onim kakva postoje u prirodi u kojoj se namjerava izvršiti zahvat;
 - b) uspostavljanje drugog područja značajnog za očuvanje biološke i krajobrazne raznolikosti, odnosno za zaštitu prirodnih vrijednosti;
 - c) plaćanje novčanog iznosa u vrijednosti prouzročеног оštećenja prirode u slučaju da nije moguće provesti sanacijske ili druge kompenzacijske uvjete.
- (5) Oblik kompenzacijskih uvjeta za planirani zahvat u prirodi, te način njegovog izvođenja, obračun visine novčanog iznosa iz stavka (4) točke c) ovoga članka za zaštićene prirodne vrijednosti iz članka 74. ovog Zakona, propisuje pravilnikom ministar.
- (6) Novčani iznos iz stavka (5) ovog članka uplaćuje se u korist proračuna Županije.

Članak 29.

(Krajobrazi)

- (1) Krajobrazi se prema svojim karakteristikama i vrijednostima razvrstavaju u krajobrazne tipove.
- (2) Krajobrazni tipovi klasificiraju se prema izrazitim, prepoznatljivim i jedinstvenim obilježjima, koja izražavaju raznolikost kulturne i prirodne baštine.

- (3) Tipovi krajobraza utvrđuju se sukladno federalnim propisima.
- (4) Za utvrđene krajobrazne tipove proučavaju se i analiziraju njihova svojstva, osjetljivost i ugroženost, te prate i registriraju promjene značajnih i karakterističnih obilježja.
- (5) Praćenje stanja značajnih i karakterističnih obilježja krajobraza Županije vrši Ministarstvo u suradnji sa Zavodom.

Članak 30.
(Očuvanje krajobraza)

- (1) Krajobraze treba očuvati u prirodnom i doprirodnom stanju, a gdje je to potrebno i prikladno, ponovno uspostaviti.
- (2) Korištenjem prirodnih dobara i uređenjem prostora treba osigurati značajna i karakteristična obilježja krajobraza te održavanje bioloških, geoloških, kulturnih vrijednosti i drugih vrijednosti koje određuju značaj i estetski doživljaj krajobraza.
- (3) Zahvate u prostoru treba planirati i izvoditi tako da se u najvećoj mjeri očuvaju značajna i karakteristična obilježja krajobraza i krajobrazna raznolikost.
- (4) Izvan naseljenih područja krajobraz je potrebno očuvati u što prirodnijem stanju radi zaštite biološke raznolikosti i mogućnosti primjerene rekreacije.
- (5) U naseljenim područjima prirodna dobra, osobito zelene površine, drveće, vode i druge površine značajne za očuvanje biološke i krajobrazne raznolikosti treba štititi, čuvati i njegovati, te tamo gdje je moguće prikladno obogaćivati i oblikovati.

Članak 31.
(Iskorištavanje mineralnih sirovina)

- (1) Iskorištavanje mineralnih sirovina obavlja se na način da se u najvećoj mjeri očuvaju krajobrazne vrijednosti prostora. Neizbježne negativne posljedice za krajobraz, izazvane istraživanjem i eksploatacijom mineralnih sirovina, otklanjaju se ponovnim oblikovanjem (sanacijom) izvornog krajobraza ili oblikovanjem prema stanju prirode, u svrhu uspostave doprirodnog krajobraza, odnosno krajobraza namijenjenog rekreaciji.
- (2) Štetne posljedice za krajobraz koje bi mogle nastati eksploatacijom mineralnih sirovina izbjegavaju se izborom najpovoljnije lokacije, vrste i opsega namjeravanog zahvata.
- (3) Štetne posljedice za krajobraz uzrokovane istraživanjem i eksploatacijom mineralnih sirovina otklanjaju se sanacijom rudnika, odnosno uređenjem cjelokupnog eksploatacijskog polja, njegovim oblikovanjem prema doprirodnom stanju radi uspostave doprirodnog krajobraza ili osposobljavanjem tog prostora za druge, prirodi prihvatljive namjene.
- (4) Projekt sanacije, odnosno uređenja eksploatacijskog prostora zahvaćenog radovima nakon završetka iskorištavanja mineralnih sirovina, sastavni je dio glavnog rudarskog projekta eksploatacije mineralnih sirovina.

Članak 32.
(Ekološki sustavi)

- (1) Zaštita ekosustava ostvaruje se provođenjem mjera očuvanja biološke raznolikosti u korištenju prirodnih dobara i uređenju prostora, te zaštitom stanišnih tipova.
- (2) Zavod u suradnji s nadležnim županijskim tijelima prati stanje ekološke mreže ugroženih ekosustava, stanišnih tipova i zaštićenih dijelova prirode sukladno ovome Zakonu i na temelju njega donesenim propisima.

Članak 33.
(Zaštita šuma)

- (1) Očuvanje biološke raznolikosti šumskih ekosustava obavlja se sukladno ovom Zakonu i posebnim propisima.
- (2) Očuvanje biološke raznolikosti šuma u upravljanju šumama osigurava se na načelima održivog razvoja, te gdje je moguće održavanje prirodnog sustava vrsta i njihove prirodne obilježja.
- (3) Upravljanje šumama u smislu stavka (2) ovog članka provodi se prema posebnom propisu.
- (4) Šumskim ekosustavima koji pripadaju zaštićenim područjima upravlja se sukladno ovom Zakonu i na temelju njega donesenim podzakonskim propisima, te u skladu s drugim propisima koji uređuju oblast gospodarenja šumama.

Članak 34.
(Pošumljavanje i očuvanje šuma)

- (1) Pošumljavanje, gdje to dopuštaju uvjeti staništa, obavlja se autohtonim vrstama drveća, u sastavu koji odražava prirodni sastav vrsta i koristeći prirodni bliske metode.
- (2) Pošumljavanje šumskog zemljišta pogodnog za pošumljavanje obavlja se tamo gdje je opravdano, uz uvjet da se ne ugrožavaju ugrožena šumska zemljišta pogodna za pošumljavanje i rijetki stanišni tipovi.
- (3) Ako se pojavi uzročnik koji bi mogao izazvati veće ekonomske štete, a ne postoji odgovarajuće biološko ili biotehničko sredstvo za zaštitu bilja, mogu se koristiti kemijska sredstva za zaštitu bilja temeljem prijedloga Ministarstva.

Članak 35.
(Očuvanje biološke raznolikosti u šumama)

- (1) Radi očuvanja biološke raznolikosti u svim šumama treba osigurati stalan postotak zrelih, starih i suhih stabala, posebno stabala s dupljama, utvrđenih uvjetima zaštite prirode koji su sastavni dio šumsko gospodarskih osnova.
- (2) Postotak zrelih, starih i suhih stabala koja su na Crvenoj listi, posebno stabala sa dupljom u visokim šumama, s prirodnom obnovom iznosi 0,05 posto stabala po hektaru od ukupnog broja stabala po hektaru za svaku gazdinsku klasu pojedinačno, a u degradiranim i izdanačkim šumama 0,25 posto. Prilikom izrade projekata za izvođenje sječa (izvedbeni projekti), stabla se obilježavaju na terenu i ucrtavaju u karte.
- (3) Radi očuvanja biološke raznolikosti u šumama, dopušteno je korištenje bioloških i biotehničkih sredstava za zaštitu bilja.
- (4) Prilikom dovršene siječe većih šumskih površina, ostavljaju se manje neposječene površine koje se utvrđuju šumsko gospodarskim osnovama radi očuvanja biološke raznolikosti.
- (5) Radi obogaćivanja biološke i krajobrazne raznolikosti, u upravljanju šumama postupa se na način da se u najvećoj mjeri očuvaju šumske čistine (livade, pašnjaci i dr.) i šumski rubovi.
- (6) U upravljanju šumama potrebno je osigurati produženje sječive zrelosti autohtonih vrsta drveća s obzirom na fiziološki vijek pojedine vrste.

Članak 36.
(Krški ekološki sustavi)

- (1) Krški ekološki sustavi predstavljaju bogatstvo globalne razine vrijednosti koji se štite radi njihove osjetljivosti i prirodne su vrijednosti u smislu ovoga Zakona.
- (2) Prilikom planiranja uređenja prostora i korištenja prirodnih dobara u krškom području utvrđuje se mogući utjecaj na krški ekološki sustav.

Članak 37.
(Zaštita podzemnih voda u krškim područjima)

Nadležna tijela i službe za upravu u okviru svoga djelokruga, te fizičke i pravne osobe u obavljanju djelatnosti, dužni su posebnu pozornost posvetiti zaštiti podzemnih voda u krškim područjima od onečišćenja, te poduzimati nužne mjere za smanjenje onečišćenja na najmanju mjeru i za stalno praćenje stanja voda.

Članak 38.
(Speleološki objekti)

Speleološki objekti predstavljaju prirodne vrijednosti u smislu ovoga Zakona i uživaju opće zaštitne mjere, kao i posebne zaštitne mjere ako su proglašeni zaštićenim dijelovima prirode.

Članak 39.
(Otkriće speleološkog objekta)

- (1) Otkriće svakog speleološkog objekta ili njegovoga dijela prijavljuje se Ministarstvu u roku od 15 dana od dana otkrića istog.
- (2) Za daljnje postupanje s otkrivenim speleološkim objektom Ministarstvo izdaje rješenje u roku od 60 dana od dana prijave pronalaska, koje sadrži mjere osiguranja i uvjete zaštite speleološkog objekta, na temelju mišljenja Zavoda ili stručnog povjerenstva koje osniva Ministarstvo o stanju speleološkog objekta, s preporukom za daljnje postupanje.
- (3) Ako Ministarstvo ne izda rješenje u roku iz stavka (3) ovog članka smatra se da istraživanje i zaštita otkrivenog objekta nije potrebna, a pravna ili fizička osoba može nastaviti s izvođenjem radova ili zahvata u skladu s posebnim propisom.

Članak 40.
(Zaštita speleoloških objekata i uvjeti zaštite)

- (1) Zabranjeno je oštećivati, uništavati i odnositi špiljski nakit i uznemiravati podzemni živi svijet, fosilne, arheološke i druge nalaze, te mijenjati uvjete staništa u objektu, njegovom nadzemlju i neposrednoj blizini.
- (2) Za speleološke objekte na području zaštićenih dijelova prirode ministar donosi pravilnik o uvjetima zaštite prirode.

Članak 41.
(Upisnik speleoloških objekata)

- (1) Za speleološke objekte izrađuje se Upisnik kao dio jedinstvenog katastra.
- (2) Upisnik uspostavlja i vodi Zavod.
- (3) U Upisnik se unosi:
 - a) inventarizacija njihovih karakteristika;
 - b) situacijska karta i tlocrt objekta;

- c) katastarska oznaka;
 - d) podaci o vlasniku, odnosno korisniku prava na nekretnini (zemljištu);
 - e) vrijednovanje s gledišta zaštite prirode;
 - f) utvrđivanje stanja i ugroženosti;
 - g) zaštitno područje na nadzemlju speleološkog objekta te ograničenja koja se odnose na ta područja;
 - h) druge odlike i podatke od značaja za zaštitu speleološkog objekta (opis objekta, morfološki tip, postanak, hidrološke odlike, hidrogeološka funkcija, pristup objektu, fotografiju, osnovnu literaturu i drugo).
- (4) Uvjete i način vođenja speleološkog Upisnika propisuje ministar pravilnikom.

Članak 42.

(Izdavanje dozvole za dopuštene radnje u speleološkom objektu)

- (1) U cilju zaštite speleoloških objekata ili njihovih dijelova na području zaštićenih dijelova prirode od Ministarstva je potrebno dobiti dozvolu uz prethodno pribavljenu suglasnost javne ustanove ili javnog poduzeća za upravljanje zaštićenim područje za:
- a) organizirano posjećivanje, korištenje ili uređenje speleološkog objekta ili njegovoga dijela;
 - b) otvaranje i/ili zatvaranje ulaza/izlaza na speleološkom objektu, kao i za izgradnju, obnovu ili sanaciju svakog podzemnog objekta;
 - c) obavljanje znanstvenih i stručnih istraživanja;
 - d) ronjenje u speleološkom objektu;
 - e) snimanje filmova ili fotografiranje pomoću elektroničke opreme u speleološkom objektu;
 - f) sve ostale radnje i zahvate koji utječu na osnovna obilježja, uvjete i prirodnu floru ili faunu u speleološkom objektu ili njegovom nadzemlju.
- (2) Rješenje o dozvoli sadrži vremensko razdoblje istraživanja i uvjete zaštite prirode.

Članak 43.

(Plan upravljanja za korištenje speleoloških objekata)

- (1) Korištenje speleoloških objekata u turističke i druge dozvoljene svrhe obavlja se temeljem Plana upravljanja tijela koji upravlja zaštićenom prirodnom vrijednosti.
- (2) Plan iz stavka (1) ovog članka sadrži mjere zaštite, očuvanja speleološkog objekta, uvjete za razgledavanje i mjere zaštite posjetitelja.

Članak 44.

(Koncesija u speleološkim objektima)

- (1) Ako speleološkim objektom u zaštićenom području ne upravlja javna ustanova ili javno poduzeće koje upravlja tim zaštićenim područjem, ili ako ga ne koristi vlasnik ili korisnik prava na zemljištu gdje se nalazi speleološki objekt, za njegovo korištenje u turističke i druge dopuštene svrhe, Ministarstvo može dati prijedlog za koncesiju temeljem dobrenog programa posjećivanja i razgledavanja.
- (2) Postupak davanja koncesije provodi se prema odredbama zakona kojim se uređuje područje koncesija u Županiji.

Članak 45.

(Ograničenja i naknade za korištenje speleoloških objekata)

- (1) Vlasnik ili korisnik prava na zemljištu na kojemu se nalazi speleološki objekt ne smije ugroziti ili oštetiti speleološki objekt, zatrpati ulaz, sprječavati njegovo korištenje na dopušten način, te je dužan omogućiti pristup i razgledanje tog objekta u dozvoljene svrhe.
- (2) Vlasnik i korisnik prava na zemljištu na kojem se nalazi speleološki objekt ima pravo na naknadu za ograničenja kojima je podvrgnut u korištenju speleološkog objekta proporcionalno umanjenom prihodu.
- (3) Visina naknade određuje se sporazumno, a u slučaju spora o visini naknade odlučuje nadležni sud.
- (4) Naknada se isplaćuje iz proračuna Županije.

Članak 46.
(Vode i vlažna staništa)

- (1) Vode i vlažna staništa predstavljaju prirodne vrijednosti u smislu ovoga Zakona, te ih treba očuvati u prirodnom ili doprirodnom stanju, gdje god je moguće i prikladno.
- (2) Sva prirodna jezera i bare, prirodne i doprirodne močvare veće od 0,25 ha, cretovi, izvori, ponori i potoci s obalnim pojasom od dva metra, predstavljaju ekološki značajna područja u smislu ovog Zakona.
- (3) Vode se štite od onečišćavanja, a njihovu prirodnu sposobnost vlastitog čišćenja treba očuvati ili ponovno uspostavljati.
- (4) Aktivnostima na vodi i u vodi ne smiju se ugrožavati, oštećivati niti uništavati vodena staništa.
- (5) Nadležna tijela i službe za upravu u okviru svoga djelokruga, te fizičke i pravne osobe u obavljanju djelatnosti dužni su skrbiti o zaštiti voda od onečišćenja, poduzimati nužne mjere za smanjenje onečišćenja na najmanju moguću mjeru i stalno pratiti stanje onečišćenja.
- (6) U slučajevima akcidentnih onečišćenja vode s kopna prioritetno se provodi saniranje onih posljedica onečišćenja koje ugrožavaju biološku raznolikost u vodotoku.
- (7) Očuvanje biološke raznolikosti vodenih i o vodi ovisnih ekosustava provodi se u skladu s ovim Zakonom i posebnim propisima iz oblasti voda.

Članak 47.
(Zaštita voda i ekološki prihvatljiv protok)

- (1) U prirodnim i doprirodnim vlažnim staništima nije dopušteno zahvaćati vodne zalihe (isušivanje, zatrpavanje izvora, bara i dr.) ako su one potrebne za opstanak prirodnih vrijednosti i očuvanje biološke raznolikosti.
- (2) Količinu vode u vlažnim staništima koja je neophodna za opstanak prirodnih vrijednosti i očuvanje biološke raznolikosti, određuje ministar nadležan za vodno gospodarstvo uz prethodno pribavljenu suglasnost tijela nadležnog za vode, a na temelju elaborata o potrebnim količinama vodnih zaliha u vlažnim staništima, koji izrađuje ovlaštena pravna osoba, a sve u suradnji s pravnim osobama zaduženima za poslove upravljanja vodama.
- (3) Nadležna tijela u sklopu svoga djelokruga, te pravne i fizičke osobe u obavljanju djelatnosti, dužni su osigurati ekološki prihvatljiv protok vode u vlažnim staništima.

Članak 48.
(Upravljanje vodama)

- (1) Očuvanje bioraznolikosti voda u vodnom gospodarstvu osigurava se na načelima održivog razvoja, a gdje je to moguće, održavanjem prirodnih sustava i njihove obnove.
- (2) Vodno gospodarstvo u smislu stavka (1) ovoga članka provodi se prema posebnim propisima.
- (3) Vodenim ekosustavima koji pripadaju zaštićenim područjima upravlja se u skladu s ovim Zakonom i posebnim propisima.

Članak 49.
(Zaštita oranica)

- (1) Radi očuvanja biološke i krajobrazne raznolikosti oranicama treba očuvati vrijedna i ugrožena rubna staništa (živice, pojedinačna stabla, skupine stabala, bare i livadne pojaseve).
- (2) Prilikom planiranja i izvođenja okrupnjavanja poljoprivrednog zemljišta, potrebno je u što većoj mjeri očuvati postojeća ili stvoriti nova staništa iz stavka (1) ovog članka, te isplanirati njihov raspored i veličinu na način da se osigura najveća vrijednost staništa za biološku i krajobraznu raznolikost.

Članak 50.
(Očuvanje biološke i krajobrazne raznolikosti u naseljima)

U dokumentima prostornog uređenja, ovisno o vrsti planova, radi očuvanja biološke i krajobrazne potrebno je:

- a) omogućiti povezanost staništa u područjima guste naseljenosti s područjima prirode izvan njih, ako je to tehnički izvodivo i ne zahtijeva nerazmjerne troškove;
- b) čuvati postojeće, a gdje je moguće i prikladno, umjetno stvarati zelene površine, drveće, skupine stabala, vode tekućice i stajaćice i druga staništa, dajući prednost autohtonim vrstama i staništima.

Članak 51.
(Očuvanje stanišnih tipova)

- (1) Očuvanje ekološkog sustava osigurava se očuvanjem stanišnih tipova u povoljnom stanju.
- (2) Stanišni tip je u povoljnom stanju, ako:
 - a) je njegovo prirodno područje rasprostranjenosti i površina koju pokriva stabilna ili se povećava;
 - b) postoji, i u doglednoj budućnosti će se vjerojatno održati, specifična struktura i funkcije neophodne za njegov dugoročni opstanak;
 - c) je zajamčeno povoljno stanje njegovih značajnih bioloških vrsta.
- (3) Mjere za očuvanje stanišnih tipova u povoljnom stanju propisane su federalnim propisima.
- (4) Mjere za očuvanje stanišnih tipova u povoljnom stanju sadržane su u dokumentima prostornog uređenja i planovima upravljanja zaštićenim prirodnim područjima.
- (5) Pravne i fizičke osobe koje obavljaju djelatnosti u području stanišnih tipova dužne su provoditi propisane mjere sukladno stavku (3) ovoga članka.

Članak 52.
(Kartiranje i praćenje stanja i ugroženosti staništa)

- (1) Stanišni tipovi se kartiraju, a njihovo stanje i ugroženost se procjenjuje i prati.
- (2) Ugroženi stanišni tipovi su oni koji nisu u povoljnom stanju te im prijete nestanak.

- (3) Područja ugroženih rijetkih stanišnih tipova su ekološki značajna područja u smislu ovoga Zakona.
- (4) Praćenje stanja i ugroženosti staništa na području Županije obavljaju Ministarstvo i Zavod.
- (5) Kartiranje i procjenu stanja i ugroženosti tipova staništa, vrste tipova staništa, te ugrožene i rijetke tipove staništa, kao i mjere za očuvanje tipova staništa u povoljnom stanju utvrđuje Federalni zavod za zaštitu prirode, Ministarstvo i Zavod.
- (6) Ugroženi tipovi staništa su tipovi staništa utvrđeni na Crvenoj listi staništa Federacije Bosne i Hercegovine.

Članak 53.
(Natura 2000)

- (1) Europska ekološka mreža posebno zaštićenih područja pod nazivom Natura 2000 uspostaviti će se prema federalnim propisima.
- (2) Natura 2000 je Europska ekološka mreža posebno zaštićenih područja, koja će se sastojati od tipova staništa i staništa vrsta, koja će omogućiti očuvanje tipova prirodnih staništa, odnosno, po potrebi, uspostavljanje povoljnog statusa očuvanosti unutar njihovog prirodnog područja.
- (3) Mreža Natura 2000 uključiti će posebno zaštićene dijelove prirode sukladno sa Direktivom o pticama.
- (4) Posebno zaštićena „IBA“ područja prema standardima struke odredit će se sukladno federalnim propisa.
- (5) Ekološko jedinstvo Nature 2000 može se poboljšati očuvanjem i razvojem krajobraznih oblika koji su od posebne važnosti za divlje biljne i životinjske vrste.
- (6) Područja ekološke mreže obuhvaćaju međunarodno važna područja ptica i močvare od međunarodnog značaja.

Članak 54.
(Ekološki značajno područje)

- (1) Ekološki značajno područje je područje koje u velikoj mjeri pridonosi očuvanju biološke raznolikosti u Županiji ili susjednim županijama.
- (2) Ekološki značajna područja su:
 - a) područja stanišnih tipova koji su biološki iznimno raznovrsni ili dobro očuvani, gdje su staništa ugroženih ili endemičnih bioloških vrsta, koja su međunarodno značajna po mjerilima potvrđenih međunarodnih ugovora, ili koja drugačije pridonose očuvanju biološke raznolikosti;
 - b) područja ugroženih i rijetkih stanišnih tipova;
 - c) očuvane šumske cjeline;
 - d) staništa vrsta zaštićenih temeljem potvrđenih međunarodnih ugovora;
 - e) selidbeni putovi životinja;
 - f) ekološki koridori.
 - g) područja koja značajno doprinose genetskoj povezanosti populacija bioloških vrsta.
- (3) Ekološki značajna područja na prostoru Županije propisat će Vlada Županije, na prijedlog Ministarstva, uz stručno mišljenje Zavoda.
- (4) Ekološka područja od značaja za Europsku uniju su ona koja u biogeografskim regijama kojima pripadaju, značajno doprinose održanju ili obnavljanju „povoljnog stanja“ u očuvanju tipova staništa koja značajno doprinose koherenciji ekološke mreže Natura 2000 i/ili koja doprinose očuvanju biološke raznolikosti unutar dotične regije ili regija.

- (5) Sustav međusobno povezanih ili prostorno bliskih ekološki značajnih područja, koja uravnoteženom biogeografskom raspoređenošću značajno doprinose očuvanju prirodne ravnoteže i biološke raznolikosti, čini ekološku mrežu. Unutar ekološke mreže njeni dijelovi povezuju se prirodnim ili umjetnim ekološkim koridorima.
- (6) Ekološki značajna područja utvrđena dokumentima prostornog uređenja nakon stupanja na snagu ovog Zakona ostaju zaštićena kao ekološki značajna područja.

Članak 55.

(Zaštita ekološki značajnih područja)

- (1) Zaštita ekološki značajnih područja osigurava se provođenjem propisanih mjera i uvjeta zaštite prirode u cilju očuvanja biološke i krajobrazne raznolikosti i zaštite prirodnih vrijednosti na temelju ovoga Zakona.
- (2) Nisu dopušteni zahvati i radnje koje mogu dovesti do uništenja ili neke druge znatne ili trajne štete na ekološki značajnom području.
- (3) Iznimno, Ministarstvo može dopustiti zahvate ili radnje iz stavka (2) ovoga članka ako se oštećenje ekološki značajnog područja može odgovarajućim mjerama kompenzirati, ili ako su zahvati i radnje potrebni radi prevladavajućeg općeg interesa.
- (4) Pojedina ekološki značajna područja mogu se zaštititi u nekoj od kategorija zaštićenih dijelova prirode.

Članak 56.

(Divlje vrste/podvrste biljaka, gljiva i životinja)

- (1) Divlje vrste/podvrste biljaka, gljiva i životinja (u daljnjem tekstu: divlje vrste) čine:
 - a) živi i mrtvi primjerci samoniklih biljaka i gljiva i slobodno živućih životinja, te njihovi uzgojeni primjerci;
 - b) njihovi razvojni oblici (jaja, ličinke, čahure, sjemenke, plodovi, i dr.);
 - c) njihovi dijelovi i od njih dobiveni lako raspoznatljivi proizvodi.
- (2) Zabranjeno je smanjiti brojnost populacija divljih vrsta, uništavati njihova staništa ili mijenjati njihove životne uvjete u mjeri u kojoj bi vrsta postala ugrožena.
- (3) Zabranjeno je istrijebiti autohtonu divlju vrstu/podvrstu.
- (4) Odredbe ovog Zakona primjenjuju se na svaku pojedinu vrstu divljih biljaka, gljiva i životinja u svakoj fazi razvitka i u svakom obliku i stanju.

Članak 57.

(Očuvanje povoljnog stanja divljih životinjskih, biljnih vrsta i vrsta gljiva)

- (1) Povoljno stanje divljih životinjskih, biljnih vrsta i vrsta gljiva koje su zaštićene na temelju međunarodnih konvencija, ugovora i direktiva u kojima je Bosna i Hercegovina članica osigurava se zaštitom njihovih staništa i zaštitnim mjerama za pojedine vrste/podvrste prema odredbama ovog Zakona.
- (2) Stanje divlje vrste/podvrste je povoljno, ako je njezina rasprostranjenost i brojnost populacije u okviru prirodnih kolebanja i ne pokazuje dugoročni trend smanjivanja, te ako su staništa populacije vrste dovoljno prostrana da osiguravaju dugoročno očuvanje populacije.
- (3) Mjere za očuvanje i način praćenja povoljnog stanja staništa vrste/podvrste iz stavka 1. ovoga članka koje se primjenjuju u uređenju prostora i korištenju prirodnih dobara propisuju se federalnim propisima.

Članak 58.
(Gradnja objekata infrastrukture)

- (1) Javne ceste, drugi putovi i druge građevine koji prelaze preko poznatih migracijskih putova divljih životinja grade se na način da se osigura sigurno prelaženje divljih životinja na odgovarajućim prostornim razmacima.
- (2) Stupovi, vjetroelektrane i tehničke komponente nadzemnih električnih vodova izvode se na način da se ptice zaštite od strujnog i fizičkog udara.
- (3) Na stupovima, vjetroelektranama i tehničkim komponentama koji su izgrađeni prije stupanja na snagu ovog Zakona, i koji u visokom nivou ugrožavaju ptice, u roku od pet godina od dana stupanja na snagu ovog Zakona provest će se neophodne mjere radi zaštite ptica od strujnog i fizičkog udara.
- (4) Tehničke uvjete za izgradnju stupova, vjetroelektrana i tehničkih sastavnih dijelova nadzemnih električnih vodova propisuju se federalnim propisima.

Članak 59.
(Introdukcija i reintrodukcija)

- (1) Zabranjena je introdukcija (unošenje) alohtonih vrsta/podvrsta u prirodu na područje Županije.
- (2) Zabranjena je introdukcija alohtonih vrsta riba u prirodne i doprirodne vode, kao i prenošenje takvih vrsta iz ribogojilišta u druga vlažna staništa.
- (3) Reintrodukcija (ponovno naseljavanje) nestalih divljih vrsta/podvrsta u prirodu obavlja se sukladno federalnim propisima.

Članak 60.
(Držanje divljih vrsta)

- (1) Zabranjeno je držanje divljih životinja/podvrsta u zatočeništvu u neprikladnim uvjetima i bez odgovarajuće skrbi.
- (2) Pravna ili fizička osoba koja namjerava držati u zatočeništvu životinje autohtonih udomaćenih ili stranih divljih vrsta/podvrsta zaštićenih ovim Zakonom u svrhu javnog izlaganja u zoološkim vrtovima, akvarijima, terarijima ili sličnim prostorima, dužna je pribaviti odobrenje sukladno federalnim propisima.
- (3) Životinje iz stavka (2) ovog članka za koje je to propisano trajno i nezamjenjivo se propisno obilježavaju.
- (4) Uvjete držanja, način obilježavanja i evidencije životinja provodi se sukladno federalnim propisima.

Članak 61.
(Ugrožena divlja vrsta/podvrsta)

- (1) Ugrožena divlja vrsta/podvrsta je ona vrsta/podvrsta čiji je dugoročni opstanak u opasnosti ili koja je rijetka, te koja je kao takva određena na Crvenom popisu ugroženih biljnih vrsta, vrsta gljiva i životinjskih vrsta/podvrsta.
- (2) Ugrožene divlje vrste i podvrste utvrđuju se i uvrštavaju na Crveni popis sukladno federalnim propisima.
- (3) Ugrožene divlje vrste/podvrste mogu biti strogo zaštićene vrste/podvrste i zaštićene vrste/podvrste.

Članak 62.
(Strogo zaštićena vrsta/podvrsta)

- (1) Strogo zaštićena vrsta/podvrsta je:
 - a) divlja vrsta/podvrsta kojoj prijete izumiranje na području Federacije Bosne i Hercegovine;
 - b) usko rasprostranjeni endem;
 - c) divlja vrsta/podvrsta čiji je odgovarajući način zaštite propisan međunarodnim ugovorima u kojima je Bosna i Hercegovina članica.
- (2) Pojedina divlja vrsta/podvrsta može biti strogo zaštićena na cijelom području Federacije Bosne i Hercegovine ili na pojedinim njenim dijelovima.

Članak 63.
(Mjere zabrane)

- (1) Strogo zaštićene vrste/podvrste zabranjeno je:
 - a) namjerno proganjati, hvatati, držati i ubijati;
 - b) namjerno oštećivati ili uništavati njihove razvojne oblike, gnijezda ili legla, te područja njihova razmnožavanja i odmaranja;
 - c) namjerno uznemiravati, naročito u vrijeme razmnožavanja, podizanja mladih i hibernacije, ako bi uznemiravanje bilo značajno u odnosu na ciljeve zaštite;
 - d) namjerno uništavati ili uzimati jaja iz prirode;
 - e) prikrivati, držati, uzgajati, prodavati, kupovati i otuđivati ili na bilo koji način pribavljati i preparirati.
- (2) Zaštitu iz ovoga članka uživaju i samonikle biljke, gljive, te divlje životinje koje se nalaze u zaštićenim dijelovima prirode ako se radi o vrijednostima radi kojih je područje zaštićeno, kao i sve podzemne životinje, iako nisu zaštićene kao pojedinačne vrste.
- (3) Za uzimanje uzoraka u svrhu istraživanja strogo zaštićenih vrsta/podvrsta potrebno je ishoditi dozvolu Ministarstva.
- (4) Dozvolom za znanstveno istraživanje utvrđuju se uvjeti zaštite prirode.
- (5) Rezultati istraživanja i podaci za koje se utvrdi da su važni za ocjenu ugroženosti istraživane vrste/podvrste dostavljaju se Ministarstvu u roku od 30 dana od dana provedbe istraživanja.

Članak 64.
(Zaštićena divlja vrsta/podvrsta i korištenje zaštićenih divljih vrsta/podvrsta)

- (1) Zaštićena divlja vrsta/podvrsta je:
 - a) autohtona divlja vrsta/podvrsta koja je ugrožena ili rijetka, i ne prijete joj izumiranje na području Federacije Bosne i Hercegovine;
 - b) divlja vrsta/podvrsta koja nije ugrožena, ali ju je radi njezina izgleda lako moguće zamijeniti s ugroženom divljom vrstom i podvrstom;
 - c) divlja vrsta/podvrsta čiji je odgovarajući način zaštite propisan međunarodnim ugovorima u kojima je Bosna i Hercegovina članica.
- (2) Korištenje zaštićenih divljih vrsta/podvrsta dozvoljeno je na način i u količini da se njihove populacije ne dovedu u opasnost.
- (3) Mjere zaštite zaštićenih divljih vrsta propisuju se federalnim propisima.

Članak 65.
(Zaštita lovnih i ribolovnih vrsta)

- (1) Populacije lovnih i ribolovnih vrsta iskorištavaju se i štite prema odredbama ovoga Zakona, federalnih propisa i drugih posebnih propisa.
- (2) Zabranjena je upotreba svih neselektivnih sredstava hvatanja i ubijanja ribljih i životinjskih vrsta te upotreba svih sredstava koja mogu prouzročiti lokalno nestajanje ili ozbiljno uznemiravanje populacije tih vrsta, a posebno sredstvima zabranjenim potvrđenim međunarodnim ugovorima, kao što su:
 - a) žive životinje koje se koriste kao mamci, oslijepljene ili osakaćene;
 - b) električne ubojite ili omamljujuće naprave;
 - c) umjetne svjetleće naprave;
 - d) zrcala i druge zasljepljujuće naprave;
 - e) odašiljači zvuka (magnetofoni, kazetofoni i dr.) koji emitiraju zvukove dozivanja, boli ili javljanja;
 - f) naprave za osvjetljavanje cilja;
 - g) optički nišani za noćni lov s mogućnošću elektronskog povećavanja ili pretvaranja slike;
 - h) eksplozivi;
 - i) otrovi i otrovni ili omamljujući mamci;
 - j) poluautomatsko ili automatsko oružje sa spremnikom koji može sadržavati više od dva naboja;
 - k) letjelice;
 - l) motorna vozila u pokretu;
 - m) mreže za hvatanje ptica i dr.

Članak 66.

(Uvoz i izvoz strogo zaštićenih i zaštićenih divljih biljaka i životinja)

- (1) Strogo zaštićene i zaštićene divlje biljke i životinje ne smiju se izvoziti niti uvoziti.
- (2) Iznimno temeljem federalnih propisa, pojedine strogo zaštićene i zaštićene biljke i životinje smiju se izvoziti i uvoziti u znanstveno-istraživačke svrhe u ograničenom roku trajanja, radi razmjene, izlaganja i slično.

Članak 67.

(Autohtona vrsta)

- (1) Autohtona odomaćena vrsta/podvrsta, kao dio biološke raznolikosti, je svaka naslijedena biljna sorta ili životinjska pasmina koja se razvila kao rezultat uzgoja.
- (2) Autohtone odomaćene vrste i podvrste predstavljaju prirodne vrijednosti u smislu ovog Zakona i posebnih propisa.

Članak 68.

(Zaštita ugroženih autohtonih odomaćenih vrsta/ podvrsta)

- (1) Ugrožene autohtone odomaćene vrste/podvrste štite se metodama in-situ (u prirodi) i ex-situ (izvan prirode).

- (2) Tradicionalni način uzgoja i korištenja ugroženih autohtonih odomaćenih vrsta/podvrsta potiče se gdje je to moguće i odgovarajuće.
- (3) Ugrožene autohtone odomaćene vrste/podvrste, uzgojne ciljeve, pravila uzgoja i očuvanja čiste i zdrave genetičke osnove, te načine korištenja ugroženih autohtonih odomaćenih vrsta/podvrsta propisuju se federalnim propisima.

Članak 69.
(Genetički materijal)

- (1) Genetički materijal je dio biljke, gljive, životinje ili mikroorganizma koji sadrži dijelove deoksiribonukleinske kiseline.
- (2) Genetički materijal se koristi sukladno ovom Zakonu, federalnim propisima i posebnim propisima.
- (3) Uzimanje genetičkog materijala iz prirode ne smije ugrožavati opstanak ekološkog sustava ili populacija vrsta u njihovim staništima.
- (4) Pristup genetičkim izvorima dopušten je svima pod istim uvjetima na način propisan ovim Zakonom, federalnim propisima ili posebnim propisom.
- (5) Rezultati istraživanja i razvoja proizašli iz korištenja genetičkih izvora koriste se na pravičan način sukladno s posebnim propisima.
- (6) Nitko ne može postati patentni vlasnik genetičkog materijala stvorenog temeljem genetičkog materijala divljih vrsta/podvrsta.
- (7) Zabranjeno je patentiranje genetičkog materijala nekoga dijela genetičke raznolikosti s područja Županije.

Članak 70.
(Minerali, sedra, fosili, sigovine)

- (1) Minerali, sedra, fosili i sigovine su u vlasništvu Županije.
- (2) Zabranjeno je uništavati minerale, sedru, fosile i sigovine te oštećivati njihova nalazišta.
- (3) O pronalasku minerala, sedre, fosila i sigovina pronalazač je dužan obavijestiti Ministarstvo u roku od osam dana od dana pronalaska, te poduzeti neophodne mjere zaštite od uništenja, oštećivanja ili krađe.

Članak 71.
(Očuvanje i zaštita minerala, sedre, fosila i sigovina)

- (1) Minerali, sedra, fosili i sigovine koji su značajni radi svoje rijetkosti, izuzetne veličine ili izgleda ili izvanrednog i univerzalnog obrazovnog i znanstvenog značenja, predstavljaju zaštićene prirodne vrijednosti u smislu ovog Zakona.
- (2) Minerali, sedra, fosili i sigovine koji su proglašeni za zaštićenu prirodnu vrijednost čuvaju se na mjestu nalaza (in-situ očuvanje), a nalazište uživa zaštitu kao zaštićeno prirodno područje do donošenja odluke od strane Ministarstva.
- (3) Ako minerale, sedru, fosile i sigovine nije moguće zaštititi na nalazištu daju se na čuvanje pravnoj ili fizičkoj osobi koja će osigurati njihovu stručnu zaštitu i omogućiti njihovu uporabu u svrhu obrazovanja, muzejske djelatnosti, znanosti i zaštite prirode (ex-situ očuvanje).
- (4) Izuzetno, Ministarstvo će dozvoliti provođenje aktivnih mjera očuvanja, uklanjanja i/ili revitalizacije bez kojih bi se promijenile bitne karakteristike područja i/ili bi mogle da izazovu poplavu ili drugu prirodnu nesreću u tom području, ili ako je to u interesu Županije

ili bitno izraženi javni interes, uz izrađen tehnički elaborat usvojen od strane Ministarstva i prethodno pribavljeno mišljenje Zavoda.

- (5) Federalnim propisima utvrđuju se minerali, sedra, fosili i sigovine koji predstavljaju zaštićene prirodne vrijednosti, te se utvrđuju uvjeti očuvanja i zaštite minerala, sedre, fosile i sigovine.

Članak 72.

(Istraživanje nalazišta minerala, sedre, fosila ili sigovina)

- (1) Ako pravna ili fizička osoba namjerava istraživati nalazišta minerala, sedre, fosila ili sigovina dužna je od Ministarstva zatražiti dozvolu najkasnije 30 dana prije namjeravanog početka istraživanja.
- (2) Pravna ili fizička osoba dužna je u roku od 30 dana od dana obavljenog istraživanja dostaviti Ministarstvu izvješće o obavljenom istraživanju, s podacima o stanju nalazišta, mogućoj ugroženosti nalazišta, te o potrebnim dodatnim istraživanjima i dodatnim mjerama zaštite, pod prijetnjom naknade eventualno nastale štete.
- (3) Ako se istraživanje odnosi na nalazište zaštićenih minerala, sedre, fosila ili sigovina koji su proglašeni prirodnim vrijednostima, Ministarstvo može zabraniti istraživanje ili izdati dozvolu kojom se utvrđuju i uvjeti zaštite prirode, odnosno mjere zaštite za nalazište. Dozvola se izdaje rješenjem.

Članak 73.

(Korištenje minerala, sedre, fosila i sigovina)

- (1) Pravna i fizička osoba može uzimati minerale, sedru, fosile ili sigovine iz prirode radi stavljanja u promet uz prethodno pribavljenu dozvolu Ministarstva. Dozvola se izdaje rješenjem, na temelju stručnog elaborata u tijeku pribavljanja akta o prethodnoj procjeni utjecaja na okoliš, a sadrži uvjete zaštite prirode, vrstu i količinu minerala, sedre, fosila ili sigovine.
- (2) Dozvola iz stavka (1) ovog članka se izdaje na rok do jedne godine.
- (3) Zahtjev za izdavanje dozvole mora sadržavati podatke o:
 - a) mjestu vađenja ili eksploatacije;
 - b) vrsti i količini minerala, sedre, fosila ili sigovina;
 - c) vrijeme uzimanja.
- (4) Pri uzimanju minerala, sedre, fosila ili sigovina iz prirode zabranjeno je koristiti strojeve, eksploziv, potisne plinove ili druga kemijska sredstva.
- (5) Iznimno, Ministarstvo može dopustiti uporabu strojeva i drugih sredstava iz stavka (4) ovoga članka radi prikupljanja minerala, sedre, fosila ili sigovina u znanstveno-istraživačke ili obrazovne svrhe, ili uklanjanja u slučajevima koji bi mogli izazvati poplavu, drugu prirodnu nesreću u tom području, kod bitno izraženog javnog interesa uz urađen tehnički elaborat usvojen od strane Ministarstva i prethodno pribavljenog mišljenja Zavoda i drugog nadležnog tijela uprave.
- (6) Pravna ili fizička osoba koja stavlja minerale, sedru, fosile ili sigovine u promet dužna je, za svaki mineral, sedru, fosil ili sigovinu koje posjeduje, imati dokaz o podrijetlu odnosno dozvolu o uzimanju iz prirode. Dokaz ili dozvola prilikom prodaje minerala, sedre, fosila ili sigovina uručuju se kupcu.
- (7) Pravna ili fizička osoba iz stavka (1) ovog članka je dužna voditi evidenciju o stavljanju u promet minerala, sedre, fosila ili sigovina, te evidenciju dostavljati Ministarstvu.
- (8) O sadržaju i načinu vođenja evidencije o stavljanju u promet minerala, sedre, fosila ili sigovina ministar donosi nalog.

- (9) Fizička ili pravna osoba koja namjerava izvoziti minerale, fosile ili otpadne proizvode dužna je pribaviti izvoznu dozvolu od Ministarstva. Dozvola se izdaje rješenjem.
- (10) Dozvolom se utvrđuju uvjeti za izvoz minerala, fosila i otpada.

POGLAVLJE IV. ZAŠTITA PRIRODNIH VRIJEDNOSTI

Članak 74.

(Zaštićene prirodne vrijednosti)

- (1) Zaštićene prirodne vrijednosti uživaju osobitu zaštitu Županije.
- (2) Zaštićene prirodne vrijednosti koje se proglašavaju temeljem federalnih propisa su:
- a) kategorija Ia: Strogi prirodni rezervat;
 - b) kategorija Ib: Područje divljine;
 - c) kategorija II: Nacionalni park.
- (3) Zaštićene prirodne vrijednosti prema ovom Zakonu su:
- a) kategorija III a - Park prirode;
 - b) kategorija III b- Spomenik prirode i prirodnih obilježja;
 - c) kategorija IV - Područje upravljanja staništima/vrstama;
 - d) kategorija Va - Zaštićeni krajolik;
 - e) kategorija Vb - Regionalni park;
 - f) kategorija VI - Zaštićena područja sa održivim korištenjem prirodnih dobara.
- (4) Zaštićene prirodne vrijednosti mogu se prekogranično povezivati sa zaštićenim područjima druge države.
- (5) Plan upravljanja i mjera zaštićenog područja koje je prekogranično povezano sporazumno se utvrđuje s nadležnim tijelom države u kojoj se nalazi prekogranični dio prirodne vrijednosti.

Članak 75.

(Kategorija IIIa -Park prirode)

- (1) Park prirode je prostrano prirodno ili dijelom kultivirano područje kopna velike bioraznolikosti i/ili georaznolikosti, s vrijednim ekološkim obilježjima, naglašenim krajobraznim i kulturno-povijesnim vrijednostima.
- (2) Park prirode ima i znanstvenu, kulturnu, odgojno-obrazovnu te rekreativnu namjenu.
- (3) U parku prirode dopuštene su gospodarske i druge djelatnosti i zahvati kojima se ne ugrožavaju njegova bitna obilježja i uloga.
- (4) Način obavljanja gospodarskih djelatnosti i korištenje prirodnih dobara u parku prirode utvrđuje se uvjetima zaštite.

Članak 76.

(Kategorija IIIb - Spomenik prirode i prirodnih obilježja)

- (1) Zaštićeno područje Kategorije IIIb je izdvojeno u cilju zaštite specifičnih prirodnih obilježja, kao što su posebni oblici kopnenog reljefa, geološke forme kao pećine ili čak

oblici života kao što su prašume. Generalno, to su manja zaštićena područja, često sa visokim turističkim potencijalom.

- (2) Primarni cilj je zaštita izraženih specifičnih prirodnih obilježja i njima pridružene bioraznolikosti i staništa.
- (3) Ostali ciljevi su:
 - a) zaštita bioraznolikosti u kopnenim pejzažima, koji bi inače trpili značajne promjene;
 - b) zaštita specifičnih prirodnih lokaliteta sa duhovnim i/ili kulturnim vrijednostima, sa također prisutnim vrijednostima bioraznolikosti;
 - c) očuvanje tradicionalnih duhovnih i kulturnih vrijednosti na njihovim lokalitetima.

Članak 77.

(Kategorija IV - Područje upravljanja staništima/vrstama)

- (1) Zaštićeno područje IV kategorije je izdvojeno u cilju zaštite pojedinačnih vrsta ili staništa, što je prioritet u upravljanju. Mnoga zaštićena područja ove kategorije trebaju redovnu aktivnu intervenciju u cilju ispunjenja ekoloških zahtjeva pojedinih vrsta ili za održavanje staništa, ali to ne potpada pod uvjete proglašavanja zaštićenog područja.
- (2) Primarni cilj je održavati, očuvati ili oporaviti populacije vrsta i staništa.
- (3) Ostali ciljevi su:
 - a) zaštita vegetacije ili drugih oblika bioraznolikosti kroz tradicionalni pristup u upravljanju;
 - b) zaštita dijelova staništa kao komponenta strategije očuvanja kopnenog krajobraza;
 - c) razvoj javne svijesti o danim vrstama i staništima;
 - d) poboljšanje kontakta sa prirodom za urbano stanovništvo.

Članak 78.

(Kategorija Va - Zaštićeni krajolik)

- (1) Zaštićeno područje Va kategorije je područje koje je nastalo međudjelovanjem čovjeka i prirode tijekom vremena, a odlikuje se značajnim ekološkim, biološkim, kulturnim i estetskim vrijednostima. Očuvanje interakcije između ljudi i prirode ključno je za zaštitu i održivost područja, te s njime povezanih prirodnih i drugih vrijednosti.
- (2) Primarni cilj je zaštita i očuvanje važnih krajolika i parkova prirode s vrijednostima stvorenim interakcijom ljudi i prirode kroz tradicionalne prakse upravljanja.
- (3) Ostali ciljevi su:
 - a) održavanje uravnotežene interakcije između prirode i ljudske kulture kroz zaštitu krajolika i parka prirode povezanih s tradicionalnim praksama upravljanja, društvenim, kulturnim i duhovnim vrijednostima;
 - b) opći doprinos očuvanju bioraznolikosti kroz upravljanje vrstama unutar kulturnog krajolika i kroz poboljšanje mogućnosti očuvanja u izrazito iskorištenim krajolicima;
 - c) poboljšane mogućnosti za uživanje, blagostanje i socioekonomske aktivnosti kroz rekreaciju i turizam;
 - d) korištenje prirodnih proizvoda i ekološke funkcije;
 - e) uspostava okruženja koje će poticati uključivanje lokalne zajednice u upravljanje vrijednim zemljištem i parkovima prirode te prirodnim i kulturnim vrijednostima unutar njih;
 - f) potpora očuvanju agrobioraznolikosti i vodene bioraznolikosti;
 - g) uspostavljanje održivih modela očuvanja bioraznolikosti koji služe kao primjeri za širu primjenu.

Članak 79.

(Kategorija V b - Regionalni park)

- (1) Regionalni park je prostrano prirodno ili dijelom kultivirano područje kopna velike bioraznolikosti i/ili georaznolikosti, s vrijednim ekološkim obilježjima i krajobraznim vrijednostima karakterističnim za područje na kojem se nalazi.
- (2) U regionalnom parku dopuštene su gospodarske i druge djelatnosti i zahvati kojima se ne ugrožavaju njegova bitna obilježja i uloga.

Članak 80.

(Kategorija VI - Zaštićena područja s održivim korištenjem prirodnih dobara)

- (1) Zaštićeno područje VI. kategorije očuvat će ekosustave i staništa zajedno s pripadajućim kulturnim vrijednostima i sustavom tradicionalnog upravljanja prirodnim dobrima. Općenito, radi se o širokim područjima, s većim dijelom teritorija u prirodnim uvjetima, čiji su dijelovi pod održivim upravljanjem. Održivo korištenje neindustrijskih prirodnih dobara jedan je od glavnih ciljeva upravljanja.
- (2) Primarni cilj je zaštita prirodnih ekosustava i održivo korištenje prirodnih dobara, koji se nadopunjuju na obostranu korist.
- (3) Ostali ciljevi su:
 - a) promicanje održivog korištenja prirodnih dobara, što uključuje ekološku, gospodarsku i društvenu dimenziju;
 - b) promicanje društvenih i gospodarskih korisnosti za lokalnu zajednicu, gdje je relevantno;
 - c) uspostava dugoročne sigurnosti egzistencije lokalne zajednice kroz održivo korištenje biološke raznolikosti;
 - d) integracija različitih kulturnih pristupa, religijskih sustava i svjetonazora unutar socio-ekonomskog pristupa očuvanju prirode;
 - e) doprinos razvoju i održavanju uravnoteženih odnosa ljudi i prirode;
 - f) doprinos održivom razvoju na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini (osobito za lokalne zajednice koje ovise o korištenju dobara);
 - g) potpora znanstvenim istraživanjima i monitoring okoliša;
 - h) napredak u prepoznavanju dobrobiti zaštićenih područja, prvenstveno za lokalne zajednice koje žive u blizini, te unapređenje rekreacijskih i lokalnih turističkih aktivnosti.

Članak 81.

(Proglašavanje zaštićenih prirodnih vrijednosti)

- (1) Zaštićene prirodne vrijednosti iz članka 74. stavka (3) ovog Zakona proglašava Skupština Županije Zapadnohercegovačke (u daljnjem tekstu: Skupština Županije) posebnim zakonom ili odlukom Vlade Županije.
- (2) Iznimno, gradsko odnosno općinsko vijeće može odlukom proglasiti zaštićene prirodne vrijednosti iz članka 74. stavka (3) ovoga Zakona ako se područje prirodne vrijednosti proteže na području jednog grada, odnosno općine, uz suglasnost Ministarstva.
- (3) Uspostava zaštićenih područja, na županijskoj razini, provoditi se uz mišljenje gradskih odnosno općinskih vijeća na čijim područjima se prema prostornom planu prostire zaštićeno područje.

- (4) Skupština Županije može sporazumno proglasiti zaštićene prirodne vrijednosti sa drugim administrativno-teritorijalnim jedinicama izvan Županije na čijem se području prostire zajednička prirodna vrijednost, a po prethodno pribavljenom mišljenju Zavoda.
- (5) Međusobna prava i obaveze između Županije i drugih administrativno-teritorijalnih jedinica iz stavka (4) reguliraju se sporazumom.
- (6) Zakon ili odluka o proglašenju zaštićene prirodne vrijednosti objavljuje se u „Narodnim novinama Županije Zapadnohercegovačke“, odnosno službenom glasniku grada/općine.
- (7) Kartografski prikaz zaštićenog područja čuva se u Ministarstvu.

Članak 82.

(Sadržaj zakona ili odluke o proglašenju zaštićenih prirodnih vrijednosti)

- (1) Zakon ili odluka o zaštiti prirodnih vrijednosti sadrži:
 - a) naziv i kategoriju zaštićene prirodne vrijednosti;
 - b) precizan opis granica prostornog obuhvata zaštićenog područja;
 - c) mjere zaštite iz članka 98. stavak (2) ovoga Zakona i sankcije za njihovo nepridržavanje;
 - d) naziv mjerila kartografskog prikaza;
 - e) kartografski prikaz s točno opisanim granicama prostornog obuhvata koji je sastavni dio zakona ili odluke o proglašenju.
- (2) Prijedlog akta o proglašavanju zaštićenog područja temelji se na stručnoj podlozi, a kojom se utvrđuju vrijednosti područja koje se predlaže zaštititi i način upravljanja tim područjem.
- (3) Granice zaštićenog područja utvrdit će se sukladno relevantnim prostorno-planskim dokumentima, sukladno Zakonu koji uređuje prostorno planiranje i korištenje zemljišta na razini Federacije Bosne i Hercegovine i prostornim planom Županije.
- (4) Posebnom odlukom Skupština Županije može odrediti zonu zaštite izvan zaštićene prirodne vrijednosti i propisati mjere zaštite za to područje, na prijedlog Ministarstva, ovisno o stupnju zaštite.
- (5) Zakon ili odluka o proglašenju temelji se na stručnom obrazloženju kojim se utvrđuju vrijednosti područja ili sastavnice prirode koji se predlažu za zaštitu, način gospodarenja tom prirodnom vrijednošću te potvrda predlagatelja zakona ili odluke o proglašenju o osiguranim sredstvima za provođenje mjera zaštite.
- (6) Stručno obrazloženje iz stavka (5) ovoga članka sadrži detaljan opis obilježja i vrijednosti koje se štite, ocjenu stanja prirodne vrijednosti koja se štiti, posljedice koje će nastati donošenjem zakona ili odluke o proglašenju, procjenu i izvore sredstava potrebnih za provedbu akta o proglašenju zaštićene prirodne vrijednosti.

Članak 83.

(Obavještanje javnosti i javni uvid)

- (1) O aktu o proglašavanju zaštićenog područja obavještava se javnost. Obavještanje javnosti podrazumijeva javni uvid u predloženi akt o proglašenju zaštićenog područja i stručnu podlogu s kartografskom dokumentacijom.
- (2) Javni uvid u akt o proglašenju zaštite prirodnih vrijednosti provodi se u jedinicama lokalne samouprave na čijem se području nalazi prirodna vrijednost.
- (3) Javni uvid traje najmanje 30 dana.
- (4) Obavijest o javnom uvidu objavljuje se u najmanje jednom dnevnom listu te na internetskoj stranici, a sadrži podatak gdje se može pregledati kartografska i druga dokumentacija u svezi s predloženom zaštitom.

- (5) Predlagač akta o proglašavanju zaštićenog područja dužan je očitovati se o podnesenim primjedbama prilikom javnog uvida, a podnesene primjedbe i očitovanja postaju sastavni dio dokumentacije na kojoj se temelji akt o proglašenju.

Članak 84.
(Privremena zaštita)

- (1) Prirodne vrijednosti o kojima se vodi postupak radi stavljanja pod zaštitu nalaze se pod privremenom zaštitom od dana objave obavijesti o javnom uvidu u dnevnom tisku do okončanja postupka.
- (2) Za vrijeme trajanja privremene zaštite odredbe ovoga Zakona primjenjivati će se na prirodne vrijednosti kao da su proglašene zaštićenima.

Članak 85.
(Prestanak zaštite)

- (1) Ako nestanu obilježja zbog kojih je proglašeno zaštićeno područje, Skupština Županije, odnosno gradsko/općinsko vijeće donosi akt o prestanku zaštite.
- (2) Akt o prestanku zaštite zasniva se na stručnom obrazloženju Zavoda kojim se utvrđuje nestanak obilježja zbog kojih je prirodna vrijednost zaštićena.
- (3) Akt o prestanku zaštite objavit će se u „Narodnim novinama Županije Zapadnohercegovačke“ odnosno službenom glasniku grada/općine.

Članak 86.
(Upisnik zaštićenih prirodnih vrijednosti)

- (1) Zaštićene prirodne vrijednosti upisuju se u Upisnik zaštićenih prirodnih vrijednosti.
- (2) Upisnik zaštićenih prirodnih vrijednosti vode Ministarstvo i Zavod.
- (3) Upis zaštićenih prirodnih vrijednosti i brisanje iz Upisnika zaštićenih prirodnih vrijednosti obavlja se na temelju akta o proglašavanju te akta o prestanku zaštite.
- (4) Podaci iz Upisnika zaštićenih prirodnih vrijednosti su javni, osim ako se utvrdi da su podaci o lokaciji prirodne vrijednosti tajni radi njezine zaštite.
- (5) Upisnik zaštićenih prirodnih vrijednosti sadrži podatke iz akta o proglašenju, a objavljuje se na internetskoj stranici Ministarstva.
- (6) Uvjete i način vođenja Upisnika zaštićenih prirodnih vrijednosti propisuje ministar pravilnikom.

Članak 87.
(Javne ustanove i poduzeća)

- (1) Zaštićenim prirodnim vrijednostima iz članka 74. ovog Zakona upravljaju javne ustanove i javna poduzeća.
- (2) Javne ustanove i javna poduzeća za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima osniva Županija.
- (3) Županija može sporazumno s jednom ili više administrativno-teritorijalnih jedinica na čijim se područjima zemljopisno rasprostire zaštićena prirodna vrijednost iz članka 74. stavka (3) ovog Zakona osnovati javnu ustanovu ili javno poduzeće za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na njihovom području.
- (4) Javne ustanove i javna poduzeća osnivaju se sukladno ovom Zakonu i propisima koji uređuju osnivanje i ustroj javnih ustanova te javnih poduzeća.

- (5) Tijela uprave, nadzora poslovanja i rukovođenja u ustanovi ili poduzeću kojeg osniva Županija imenuje i razrješava Županija na prijedlog ministra u skladu sa zakonom i propisanom procedurom.
- (6) Iznimno, imenovanje i razrješavanje tijela uprave, nadzora poslovanja i rukovođenja u javnoj ustanovi ili javnom poduzeću iz stavka (3) ovog članka uređuje se sporazumom iz članka 81. ovog Zakona.
- (7) Upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima iz članka 74. iz kategorije IIIa i IIIb, IV, V i VI ovog Zakona može se povjeriti javnim ustanovama ili javnim poduzećima čiji je osnivač općinsko, odnosno gradsko vijeće.

Članak 88.

(Djelatnosti javne ustanove i javnog poduzeća)

- (1) Javne ustanove i javna poduzeća obavljaju djelatnost zaštite, održavanja i promocije zaštićene prirodne vrijednosti u cilju zaštite i očuvanja izvornosti prirode, osiguravanja neometanog odvijanja prirodnih procesa i održivog korištenja prirodnih dobara, te nadziru provođenje uvjeta i mjera zaštite prirode na području kojim upravljaju.
- (2) Javne ustanove i javna poduzeća koja upravljaju zaštićenim prirodnim vrijednostima nadziru i način obavljanja dozvoljenih djelatnosti, u cilju osiguranja racionalnog i održivog korištenja prirodnih dobara.
- (3) Javna ustanova i javno poduzeće može obavljati i druge djelatnosti utvrđene aktom o osnivanju i Statutom ustanove i poduzeća koje služe obavljanju djelatnosti iz stavka (1) i (2) ovog članka.
- (4) Javne ustanove i javna poduzeća djelatnosti iz ovoga članka obavljaju kao javnu službu.

Članak 89.

(Sredstva za rad javnih ustanova i poduzeća)

Sredstva za rad i obavljanje djelatnosti javnih ustanova i javnih poduzeća osiguravaju se iz:

- a) osnivačkih sredstava;
- b) županijskog, odnosno gradskog/općinskog proračuna;
- c) iz sredstava programa utroška Ministarstva;
- d) prihoda od korištenja prirodnih vrijednosti u zaštićenim područjima;
- e) prihoda od naknada;
- f) utvrđenih beneficija (npr. oslobađanje uplate cijelog iznosa ili dijela dobiti,...);
- g) drugih izvora utvrđenih ovim Zakonom i posebnim propisima.

Članak 90.

(Organizacija prostora)

- (1) Organizacija prostora, način korištenja, uređenje i zaštita prostora uređuje se prostornim planom područja posebne namjene.
- (2) Prostorni plan područja posebne namjene Županije, za područja od značaja za Županiju donosi Skupština Županije.
- (3) Prostorni plan područja posebne namjene za jedinicu lokalne samouprave, za područja od značaja za jedinicu lokalne samouprave donosi gradsko odnosno općinsko vijeće.

Članak 91.

(Upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima)

- (1) Upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima provodi se na temelju Plana upravljanja.
- (2) Plan upravljanja donosi Vlada Županije ili gradonačelnik odnosno općinski načelnik za razdoblje od deset godina, na prijedlog Ministarstva odnosno gradske/općinske službe nadležne za poslove zaštite prirode.
- (3) Prije utvrđivanja prijedloga Plana upravljanja provodi se postupak javnog uvida i rasprave.
- (4) Novi plan upravljanja iz stavka (1) ovoga članka donosi se najkasnije 30 dana prije isteka roka važenja postojećeg plana.

Članak 92.
(Plan upravljanja)

- (1) Plan upravljanja određuje smjernice, način provođenja zaštite, korištenja i upravljanja zaštićenim dijelovima prirode, te smjernice za zaštitu i očuvanje prirodnih vrijednosti, uz uvažavanje potreba lokalnog stanovništva.
- (2) Pravne i fizičke osobe koje obavljaju djelatnosti u zaštićenom području dužne su se pridržavati Plana upravljanja.
- (3) Nakon isteka razdoblja od pet godina analizira se provođenje Plana upravljanja i ostvareni rezultati, te se po potrebi obavlja revizija plana upravljanja na način i u postupku kako je to propisano za njegovo donošenje.
- (4) Plan upravljanja sadrži:
 - a) ciljevi i politike upravljanja zaštićenim područjima:
 - 1) namjenu, funkcije i ciljeve zaštićenog područja,
 - 2) politiku upravljanja zaštićenim područjem.
 - b) smjernice za zaštitu zaštićenih područja:
 - 1) ocjenu stanja zaštićenog područja,
 - 2) pojam zaštićenog područja,
 - 3) zaštitu i upravljanje prirodnim i kulturnim vrijednostima/dobrima zaštićenog područja (programi zaštite i sl.),
 - 4) razvoj dopuštenih djelatnosti u zaštićenom području,
 - 5) razvoj i redovito provođenje obrazovnih aktivnosti prilagođenih različitim skupinama (svakodnevni posjetitelji, škole u prirodi, ekskurzije, znanstveno-istraživački rad i dr.),
 - 6) posjet zaštićenom području (program obilaska, razgledavanje i sl.),
 - 7) smjernice za izgled građevina u zaštićenom području,
 - 8) povezivanje zaštićenog područja sa susjednim područjima,
 - 9) utjecaj na okoliš i socioekonomski kompleks,
 - 10) procjena utjecaja klimatskih promjena na prirodne vrijednosti zaštićenog područja.
 - c) izvršenje plana:
 - 1) smjernice za povezivanje sektorskih planova,
 - 2) strategiju provedbe plana,
 - 3) nadzor,
 - 4) način financiranja,
 - 5) troškove i izvore financiranja,
 - 6) institucionalna struktura upravljanja zaštićenim područjima.
- (5) Plan upravljanja provodi se godišnjim programom zaštite, očuvanja, korištenja i promocije zaštićenog područja.
- (6) Godišnji program iz stavka (5) ovog članka donosi nadležno tijelo javne ustanove ili javnog poduzeća iz članka 87. ovog Zakona, uz suglasnost Ministarstva.

Članak 93.

(Nadzor u zaštićenim područjima)

- (1) Neposredni nadzor u zaštićenim područjima obavljaju glavni nadzornik i nadzornici javne ustanove ili javnog poduzeća koje upravlja zaštićenim područjem.
- (2) Za glavnog nadzornika u javnoj ustanovi ili javnom poduzeću može se zaposliti osoba koja ima najmanje visoku stručnu spremu ili visoko obrazovanje prvog ciklusa Bolonjskog sustava studiranja (koje se vrednuje sa najmanje 180 ECTS bodova) iz oblasti prirodnih znanosti, tehničkih znanosti, biotehničkih znanosti i interdisciplinarnih područja sa najmanje tri godine radnog iskustva u struci nakon stjecanja VSS-a, te da ima položen stručni ispit za glavnog nadzornika u zaštićenom području.
- (3) Za nadzornika u javnoj ustanovi ili javnom poduzeću može se zaposliti osoba koja ima najmanje srednju stručnu spremu četvrtog stupnja, sa najmanje šest mjeseci radnog iskustva, te da ima položen stručni ispit za nadzornika u zaštićenom području.
- (4) Glavnog nadzornika i nadzornika zapošljava nadležno tijelo javne ustanove ili javnog poduzeća koje upravlja zaštićenim područjem na temelju javnog natječaja.
- (5) Organizacija, način rada i ovlasti nadzorne službe zaštite prirode propisuju se federalnim propisima.
- (6) Za vrijeme službe, glavni nadzornik i nadzornik nose službenu odjeću, znak zaštite prirode i znak zaštićenog područja koje čuva u skladu sa Zakonom.
- (7) Izgled uniforme, boja, sadržaj odjevnih predmeta i način nošenja za zaštićena područja na razini Županije propisuje ministar pravilnikom.
- (8) Glavni nadzornik i nadzornik imaju službene iskaznice kojima dokazuju svoj službeni status. Sadržaj, oblik, način nošenja i izdavanja službene iskaznice propisuje ministar pravilnikom.
- (9) Uvjeti, program, osposobljavanje i način financiranja i polaganja stručnog ispita za glavnog nadzornika i nadzornika u zaštićenim područjima i izdavanja uvjerenja o položenom stručnom ispitu propisuje ministar pravilnikom.
- (10) Obvezu polaganja stručnog ispita imaju i osobe koje se na dan stupanja na snagu ovoga Zakona nalaze na radnom mjestu koje obuhvaća poslove glavnog nadzornika i nadzornika u poduzeću i ustanovi iz stavka (2) i (3) ovoga članka.
- (11) Osobe iz stavka (10) ovoga članka dužne su položiti stručni ispit u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu propisa iz stavka (9) ovoga članka.

Članak 94.

(Opći uvjeti za radno mjesto glavnog nadzornika i nadzornika)

- (1) Na radno mjesto glavnog nadzornika i nadzornika u javnoj ustanovi ili javnom poduzeću iz članka 93. stavka (2) i (3) ovog Zakona, može se postaviti osoba koja ispunjava opće uvjete iz ove odredbe i posebne uvjete utvrđene u članku 93. ovog Zakona.
- (2) Opći uvjeti su:
 - a) da je državljanin Bosne i Hercegovine;
 - b) da je stariji od 18 godina;
 - c) da je zdravstveno sposoban za vršenje poslova predviđenih za to radno mjesto.
- (3) Prepreka za prijem u službu glavnog nadzornika i nadzornika postoji ukoliko je osoba osuđena za kazneno djelo.

Članak 95.

(Pravilnik o unutarnjem redu)

- (1) Pravilnikom o unutarnjem redu bliže se uređuju pitanja i propisuju mjere zaštite, očuvanja, unapređenja i korištenja zaštićenih područja i drugih zaštićenih prirodnih vrijednosti, te propisuju upravne mjere za ne postupanje po odredbama toga pravilnika i ovoga Zakona.
- (2) Pravilnik iz stavka (1) ovog članka donosi Nadzorni odbor javne ustanove ili javnog poduzeća na prijedlog uprave uz prethodno pribavljenu suglasnost Ministarstva.

Članak 96.

(Korištenje zaštićenih prirodnih vrijednosti)

- (1) Na zaštićenom području i drugoj zaštićenoj prirodnoj vrijednosti dozvoljeni su oni zahvati i radnje koji je ne oštećuju i ne mijenjaju svojstva zbog kojih je zaštićena.
- (2) Dozvolu za dozvoljene zahvate i radnje u zaštićenim dijelovima prirode iz članka 74. ovoga Zakona izdaje Ministarstvo rješenjem.
- (3) Zahvati i radnje koji se provode temeljem planova upravljanja u šumarstvu, lovstvu, ribarstvu, vodnom privređivanju i rudarstvu moraju biti u usklađeni s ciljevima i mjerama zaštite i planovima upravljanja zaštićenim područjima, te moraju imati suglasnost Ministarstva.
- (4) Dozvola iz stavka (2) ovog članka sadrži i uvjete zaštite prirode.

Članak 97.

(Posjećivanje i razgledavanje)

- (1) Zaštićeni dijelovi prirode i druge zaštićene prirodne vrijednosti mogu se posjećivati i razgledavati na način koji ne ugrožava njihove vrijednosti, niti provođenje zaštite.
- (2) Posjećivanje i razgledanje zaštićenih dijelova prirode i drugih zaštićenih prirodnih vrijednosti dozvoljeno je svima pod jednakim uvjetima sukladno ovom Zakonu i na temelju njega donesenim propisima, te federalnim propisima.
- (3) Ako bi posjećivanje i razgledanje zaštićenih dijelova prirode i drugih zaštićenih prirodnih vrijednosti moglo prouzročiti opasnost za njihovo očuvanje, može se zabraniti ili ograničiti posjećivanje i razgledanje zaštićenog područja ili druge zaštićene prirodne vrijednosti, ili njihovih dijelova.

Članak 98.

(Mjere zaštite zaštićenih prirodnih vrijednosti)

- (1) Mjere zaštite zaštićenih prirodnih vrijednosti sastavni su dio dokumenata prostornog uređenja, planova upravljanja iz članka 92. ovoga Zakona i drugih propisa donesenih na temelju ovoga Zakona kojima se uređuju pitanja zaštite, očuvanja, unapređenja i korištenja zaštićenih prirodnih vrijednosti.
- (2) Mjerama zaštite može se zabraniti ili ograničiti:
 - a) obavljanje zahvata u prostoru;
 - b) izgradnja infrastrukturnih objekata;
 - c) izgradnja novih tranzitnih, komunalnih, energetskih, telekomunikacijskih i prometnih objekata;
 - d) iskop ili nasipanje terena;
 - e) iskopavanje ili uklanjanje kamenja, minerala, sedre ili fosila;
 - f) zbrinjavanje otpada i ispuštanje otpadnih voda;
 - g) promjena vodnog režima;
 - h) uklanjanje krhotina;
 - i) gospodarsko korištenje prirodnih resursa;

- j) izvođenje hidromelioracijskih zahvata;
 - k) uklanjanje živica i drugih prirodnih obilježja;
 - l) sadnja monokultura;
 - m) sakupljanje gljiva i biljaka i njihovih dijelova;
 - n) uznemiravanje, ubijanje ili hvatanje životinja;
 - o) lov;
 - p) ribarstvo;
 - r) prometno rekreacijske aktivnosti;
 - s) postavljanje reklamnih i drugih znakova;
 - t) posjećivanje i razgledavanje;
 - u) i druge djelatnosti kojima se mogu ugroziti zaštićene prirodne vrijednosti, osim u javnom interesu za očuvanje i zaštitu prirodnih vrijednosti.
- (3) U zaštićenim područjima nisu dopuštene vojne vježbe i druge vojne aktivnosti koje bi mogle ugroziti prirodne ili druge vrijednosti.

Članak 99.
(Naknada štete)

- (1) Pravna i fizička osoba kojoj se zbog ograničenja i zabrana iz ovoga Zakona ili na temelju njega izdanih akata o zaštiti bitno pogoršaju postojeći uvjeti za stjecanje prihoda, a to nije moguće nadoknaditi dopuštenom djelatnošću u okviru propisanog režima zaštite u zaštićenom području, ima pravo na naknadu za ograničenja kojima je podvrgnuta.
- (2) Naknada iz stavka (1) ovoga članka može se isplatiti ako Ministarstvo prethodno neposredno, putem vještaka ili stručnog tijela utvrdi da pravna i fizička osoba koja je podvrgnuta ograničenjima provodi propisane uvjete zaštite prirode.
- (3) Iznos naknade ovisi o stupnju pogoršanja postojećih uvjeta za stjecanje prihoda te trajanju, vrsti i opsegu ograničenja ili zabrane. Iznos mora biti razmjernan umanjenom prihodu.
- (4) Iznos naknade utvrđuje se sporazumno, a u slučaju spora o visini naknade odlučuje sud.
- (5) Naknada iz stavka (1) ovoga članka isplaćuje se na teret sredstava proračuna Županije, odnosno proračuna grada/općine za zaštićene prirodne vrijednosti iz članka 74. ovoga Zakona.
- (6) Pravna osoba koja je u većinskom vlasništvu Županije nema pravo na naknadu za ograničenja kojima je podvrgnuta u upravljanju nekretninom.

Članak 100.
(Odgovornost za štetu)

Županija ne odgovara za štetu koju prouzroče biljke, gljive ili životinje osim u slučajevima određenim ovim Zakonom.

Članak 101.
(Sprječavanje nastanka štete)

- (1) Pravna osoba koja upravlja zaštićenom vrstom/podvrstom dužna je na primjeren način i svoj trošak učiniti sve dozvoljene radnje i zahvate kako bi spriječila nastanak štete pravnoj ili fizičkoj osobi.

- (2) Pod radnjom ili zahvatom iz stavka (1) ovog članka podrazumijeva se efikasno ograđivanje, ciljano čuvanje dobara i rastjerivanje zaštićenih životinjskih vrsta/podvrsta.
- (3) Ako nastanak štete nije moguće spriječiti na način propisan ovim Zakonom, oštećenik može sukladno federalnim propisima zahtijevati izvođenje neophodnih radnji i zahvata za sprečavanje daljnjih šteta. Oštećenik i Federalno ministarstvo okoliša i turizma sporazumno dijele troškove za izvođenje potrebnih radnji i zahvata.

Članak 102.

(Oštećenik)

- (1) Oštećenik ima pravo na naknadu štete u visini stvarne štete koju nanese životinje strogo zaštićenih divljih vrsta/podvrsta ako je poduzeo propisane radnje i zahvate sukladno s odredbama članka 101. ovog Zakona.
- (2) Oštećenik je dužan Ministarstvu prijaviti nastanak štetnog događaja bez odgađanja, odnosno u roku u kojem je moguće izvođenje dokaza o štetnom događaju, a najkasnije u roku od deset dana od dana nastanka štete.
- (3) Oštećenik i povjerenstvo koje formira ministar utvrđuju na mjestu štetnog događaja činjenice koje su značajne za utvrđivanje nastanka štete, uzročnika i visinu štete, o čemu se sastavlja zapisnik.
- (4) Ako oštećenik uredno prijavi štetu, a povjerenstvo ne obavi uviđaj u roku od tri dana od prijema prijave oštećenika, oštećenik može u roku od 15 dana odštetni zahtjev uputiti Federalnom ministarstvu okoliša i turizma.
- (5) Ako štetni događaj nastane u zaštićenom području, poslove vještačenja može obaviti ovlaštena osoba tijela upravljanja zaštićenim područjem.
- (6) Visina naknade štete utvrđuje se na temelju zapisnika o uviđaju iz stavka (3) ovog članka, a u slučaju spora o visini štete odlučuje sud.
- (7) Tužba za naknadu štete može se podnijeti u roku šest mjeseci od dana kad je šteta prijavljena.
- (8) Ako postupak utvrđivanja štete nije provelo povjerenstvo već službena osoba iz Ministarstva na postupak utvrđivanja štete i ostvarivanja prava na naknadu štete odgovarajuće se primjenjuju odredbe ovog članka.
- (9) Način rada i postupanja povjerenstva i druge ovlaštene ili službene osobe u postupku utvrđivanja štete, te iznose naknade štete (cjenovnik) propisuje se federalnim propisima.

Članak 103.

(Umanjivanje iznosa naknade štete)

Ako pravna ili fizička osoba započne djelatnost ili izvođenje radnji u prostoru koji je prirodno stanište strogo zaštićene divlje vrste/podvrste i u kojemu ona već egzistira te postoji predvidiv rizik štete od strogo zaštićene divlje vrste/podvrste, umanjuje se iznos naknade štete za predvidiv rizik.

Članak 104.

(Visina naknade štete)

- (1) Pravne i fizičke osobe dužne su nadoknaditi štetu koju prouzrokuju povredama odredbi ovog Zakona.

- (2) Visina naknade štete prouzrokovane nedopuštenom radnjom u odnosu na pojedine primjerke strogo zaštićenih divljih vrsta/podvrsta utvrđuje se prema odštetnom cjenovniku koji se propisuje federalnim propisom.
- (3) Visina naknade štete prouzrokovane nedopuštenom radnjom u odnosu na ostale zaštićene prirodne vrijednosti utvrđuje se temeljem vještačenja ovlaštene stručne osobe.
- (4) Sredstva ostvarena naknadom štete iz stavaka (1), (2) i (3) ovog članka prihod su proračuna Županije.

Članak 105.
(Vlasništvo)

- (1) Vlasnik ili korisnik prava na zaštićenom području ili drugoj zaštićenoj prirodnoj vrijednosti dužan je omogućiti pristup području određene prirodne vrijednosti, ako je to, s obzirom na svrhu zaštite i značaj te prirodne vrijednosti, potrebno radi zadovoljavanja znanstvenih, obrazovnih, estetskih, kulturnih i rekreacijskih potreba, na način i pod uvjetima koje propisuje Ministarstvo.
- (2) Vlasništvo nad nekretninama koje se nalaze u zaštićenim dijelovima prirode mogu stjecati samo domaće pravne i fizičke osobe.
- (3) Zahtjev za suglasnost o stjecanju vlasništva na nekretnini u zaštićenim dijelovima prirode iz članka 74. ovog Zakona kupac podnosi Ministarstvu.
- (4) Ministarstvo izdaje ili uskraćuje suglasnost rješenjem u roku od 60 dana. Ako rješenje nije izdano u propisanom roku, postupa se po odredbama zakona koji uređuje upravni postupak u Federaciji Bosne i Hercegovine.
- (5) Pravni poslovi sklopljeni suprotno odredbama ovog Zakona su ništavni i ne proizvode pravne posljedice.

Članak 106.
(Pravo prvokupa)

- (1) Vlasnik nekretnine unutar zaštićenih dijelova prirode iz članka 74. ovog Zakona, koji namjerava tu nekretninu prodati dužan ju je najprije ponuditi na prodaju Vladi Županije, odnosno gradu/općini na čijem se području nalazi zaštićena prirodna vrijednost.
- (2) Postupak prvokupa iz stavka (1) ovog članka ministar propisuje pravilnikom.

Članak 107.
(Izvlaštenja)

- (1) Vlasnička ili druga stvarna prava na nekretninama u zaštićenoj prirodnoj vrijednosti mogu se oduzeti ili ograničiti u interesu Županije, kada je to potrebno radi efikasnije zaštite prirode.
- (2) Vlasništvo ili drugo stvarno pravo se oduzima ili ograničava po postupku i na način određen zakonom koji uređuje izvlaštenje nekretnina, ako ovaj Zakon ne određuje drugačije.
- (3) Vlada Županije, najmanje tri mjeseca prije pokretanja prijedloga za izvlaštenje mora uputiti vlasnicima pismeni prijedlog za otkup nekretnina.
- (4) Za oduzetu nekretninu Vlada Županije, mora osigurati drugu jednako vrijednu nekretninu izvan zaštićenog područja, ili platiti naknadu.
- (5) Visina naknade za oduzetu nekretninu određuje se po vrijednosti nekretnine s obzirom na njezinu tržišnu vrijednost.

- (6) Postupak za izvlaštenje pokreće se na prijedlog Ministarstva, a provodi se na način uređen zakonom koji uređuje izvlaštenje.
- (7) Nekretnine u zaštićenim dijelovima prirode evidentiraju se u upisniku nekretnina koji se vodi po posebnim propisima.

Članak 108.

(Otkup nekretnina u zaštićenim dijelovima prirode)

- (1) Vlada Županije je dužna na zahtjev vlasnika nekretnine u zaštićenoj prirodnoj vrijednosti, koju su proglasili zaštićenom na temelju ovog Zakona, po tržišnoj cijeni otkupiti nekretninu ili ponuditi drugu jednako vrijednu nekretninu.
- (2) Vlasnik nekretnine ima pravo ponuditi nekretninu na prodaju sukladno s ovim člankom u roku dvije godine od dana stupanja na snagu akta koji je prouzrokovao ograničenja i zabrane na nekretnini.

POGLAVLJE V. KONCESIJE I KONCESIJSKA ODOBRENJA NA ZAŠTIĆENIM DIJELOVIMA PRIRODE I SPELEOLOŠKIM OBJEKTIMA

Članak 109.

(Koncesije)

- (1) U zaštićenim dijelovima prirode iz članka 74. stavak (3) ovoga Zakona može se dati koncesija za obavljanje gospodarskih djelatnosti kojima se ne ugrožavaju prirodne vrijednosti zbog kojih je proglašen.
- (2) Djelatnost za koju se može izdati koncesija utvrđuje javna ustanova ili javno poduzeće koje upravlja zaštićenim područjem, uz prethodnu suglasnost Ministarstva.
- (3) Vlada Županije može svojom odlukom odrediti pojedina zaštićena područja, odnosno pojedine zaštićene dijelove prirode u vlasništvu Županije, na kojima se ne može dati koncesija.
- (4) Koncesijom se stječe pravo obavljanja djelatnosti iz stavka (1) i (2) ovoga članka.
- (5) Na pitanja davanja koncesije primjenjuje se ovaj Zakon i zakon kojim se uređuje područje koncesija u Županiji.
- (6) Na zaštićenim prirodnim vrijednostima iz članka 74. ovoga Zakona koje su proglašene sporazumom, postupak davanja koncesije regulira se sporazumom iz članka 81. ovoga Zakona.

Članak 110.

(Odluka o dodjeli koncesije)

- (1) Odlukom o koncesiji utvrđuje se:
 - a) zaštićeno područje, odnosno speleološki objekt za koji se daje koncesija;
 - b) predviđeni obim gospodarskog korištenja;
 - c) korisnici koncesije;
 - d) namjene za koje se koncesija dodjeljuje;
 - e) uvjeti zaštite prirode koje je koncesionar dužan provoditi;
 - f) vrijeme trajanja koncesije;
 - g) visina naknade ili osnovica za određivanje visine naknade.
- (2) Odluka o dodjeli koncesije donosi se u skladu sa zakonom kojim se uređuje područje koncesija u Županiji.

- (3) Odluka o koncesiji sadrži uvjete zaštite prirode koje utvrđuje Ministarstvo.
- (4) Uvjeti zaštite prirode dio su i ugovora o koncesiji, koji se utvrđuju za razdoblje ne duže od dvije godine i koji se obnavljaju podnošenjem zahtjeva za reviziju uvjeta zaštite prirode.
- (5) Ugovor o koncesiji prestaje važiti ispunjenjem uvjeta o prestanku ugovora koji su propisani zakonom kojim se uređuje područje koncesija u Županiji.
- (6) Ugovorom o koncesiji mogu se utvrditi i drugi uvjeti za prestanak važenja, a osobito ako promjenom režima zaštite područja na kojem je izdana koncesija nastanu razlozi koji sprječavaju dodjeljivanje, odnosno korištenje koncesije na tom području.

Članak 111.

(Ograničenja i dužnosti koncesionara)

- (1) Koncesionar je dužan provoditi uvjete zaštite prirode i poduzimati mjere zaštite zaštićenog područja, odnosno speleološkog objekta, na način i pod uvjetima utvrđenim ugovorom o koncesiji i ovim Zakonom i na temelju njega donesenim propisima.
- (2) Ako u tijeku trajanja koncesije na zaštićenom području ili speleološkom objektu nastanu nepredvidive promjene ili oštećenja zbog kojih je potrebno ograničiti obim koncesije i način njenog provođenja, koncesionar je dužan poduzeti sve radnje i mjere u cilju sprečavanja nastalih promjena ili oštećenja koje naredi Ministarstvo ili drugo ovlašteno tijelo.
- (3) Ako se koncesionar ne pridržava zadatih uvjeta zaštite prirode, dužan je nadoknaditi nastalu štetu, uspostaviti prijašnje stanje ili provesti kompenzacijske uvjete u skladu sa odredbama ovog Zakona.

POGLAVLJE VI. PLANIRANJE I ORGANIZACIJA ZAŠTITE PRIRODE

Članak 112.

(Temeljni dokumenti zaštite prirode)

- (1) Temeljni dokumenti zaštite prirode su Program zaštite prirode i Programi zaštite prirode jedinica lokalne samouprave.
- (2) Prijedlog programa zaštite prirode priprema Zavod.
- (3) Prijedlog programa zaštite prirode mora bit dostupan javnosti radi davanja mišljenja i primjedbi.
- (4) Program zaštite prirode donosi Skupština Županije, na prijedlog Vlade Županije za razdoblje od deset godina. Program zaštite prirode mora biti usuglašen s Federalnom strategijom zaštite prirode.
- (5) Program zaštite prirode jedinica lokalne samouprave donosi predstavničko tijelo jedinica lokalne samouprave, svatko za svoje područje.
- (6) Programi zaštite prirode jedinica lokalne samouprave moraju biti usklađeni s Programom zaštite prirode.

Članak 113.

(Program zaštite prirode)

- (1) Program zaštite prirode određuje dugoročne ciljeve i smjernice očuvanja biološke i krajobrazne raznolikosti i zaštićenih prirodnih vrijednosti, te načine njezina provođenja u skladu s ukupnim gospodarskim, društvenim i kulturnim razvojem u Županiji.

- (2) Program zaštite prirode sadrži:
- a) opće strateške ciljeve;
 - b) smjernice za očuvanje krajobraza, ekoloških sustava, stanišnih tipova, divljih vrsta i zavičajnih udomaćenih vrsta;
 - c) smjernice za posebno zaštićene dijelove prirode;
 - d) smjernice za istraživanje i praćenje stanja u prirodi;
 - e) smjernice za ugrađivanje zaštite prirode u druge sektore;
 - f) smjernice za zakonodavni i institucionalni okvir;
 - g) smjernice za odgoj i obrazovanje;
 - h) smjernice za obavješćavanje javnosti i sudjelovanje javnosti u odlučivanju o prirodi;
 - i) akcijske planove za provedbu smjernica, s oznakama prioriteta i mogućih izvora financiranja;
 - j) način ispunjavanja međunarodnih obveza u zaštiti prirode;
 - k) kartografski prilog koji prostorno prikazuje mjere očuvanja biološke i krajobrazne raznolikosti i zaštite prirodnih vrijednosti.
- (3) Strateške smjernice iz Programa zaštite prirode primjenjuju se u izradi dokumenata prostornog uređenja i planova korištenja prirodnih dobara.

Članak 114.
(Izvješće o stanju prirode)

- (1) Za potrebe ostvarivanja Programa zaštite prirode i programa zaštite prirode jedinica lokalne samouprave, te drugih dokumenata kojima se uređuju pojedina pitanja zaštite prirode, izrađuje se izvješće o stanju zaštite prirode u Županiji.
- (2) Prijedlog izvješća o zaštiti prirode priprema Zavod. Prije upućivanja Skupštini Županije, izvješće se dostavlja na mišljenje Ministarstvu.
- (3) Izvješće o stanju zaštite prirode usvaja Skupština Županije na prijedlog Vlade Županije.
- (4) Izvješće iz stavka (2) ovog članka se izrađuje za dvogodišnje razdoblje, a sadrži:
 - a) podatke o stanju krajobraza, ekoloških sustava, tipova staništa, divljih vrsta/podvrsta i autohtonih, zavičajnih udomaćenih vrsta/podvrsta s analizom ugroženosti, te razloge ugroženosti i probleme zaštite;
 - b) podatke o utjecajima korištenja prirodnih dobara na biološku i krajobraznu raznolikost;
 - c) podatke o utjecajima pojedinih zahvata na prirodu;
 - d) ocjenu provedenih mjera očuvanja biološke i krajobrazne raznolikosti i zaštićenih prirodnih vrijednosti;
 - e) analizu provedbe Federalne strategije zaštite prirode i drugih dokumenata značajnih za zaštitu prirode;
 - f) ocjenu provedenog nadzora;
 - g) podatke o korištenju financijskih sredstava za zaštitu prirode;
 - h) procjenu potrebe izrade novih ili izmjene i dopune postojećih dokumenata te druge važne podatke za zaštitu i očuvanje prirode.

POGLAVLJE VII. INVENTARIZACIJA I PRAĆENJE STANJA (MONITORING)

Članak 115.
(Uspostava i provođenje inventarizacije)

- (1) Zavod uspostavlja i provodi inventarizaciju svih dijelova biološke i krajobrazne raznolikosti (biološke vrste/podvrste, tipovi staništa i tipovi krajobraza), kartiranje ugroženih vrsta/podvrsta i tipova staništa, te njihovo stalno i pravovremeno dopunjavanje.
- (2) Podaci su javni, osim ako se radi zaštite divljih vrsta/podvrsta ili staništa podaci ne proglaše tajnim.

Članak 116.

(Praćenje stanja očuvanosti prirode)

- (1) Ministarstvo preko Zavoda prati i organizira praćenje stanja očuvanosti prirode (monitoring).
- (2) Praćenje stanja očuvanosti prirode obuhvaća:
 - a) praćenje i ocjenu stanja bioloških vrsta/podvrsta, njihovih staništa, tipova staništa, ekološki značajnih područja, ekoloških sustava, te tipova krajobraza;
 - b) praćenje promjena geoloških vrijednosti (pojave klizišta, urušavanja, novih izvora i sl.), što obuhvaća i izradu posebnih geoloških karata kao podloga za daljnja istraživanja i praćenja;
 - c) praćenje stanja zaštićenih prirodnih vrijednosti.
- (3) Podaci o praćenju stanja očuvanosti prirode (monitoringu) dostavljaju se Ministarstvu.
- (4) Podaci su javni, osim ako se radi zaštita divljih vrsta/podvrsta ili staništa podaci ne proglaše tajnim.

Članak 117.

(Podaci o stanju i zaštiti prirode)

Nadležna tijela županijske uprave, Zavod, službe jedinica lokalne samouprave, javne ustanove i javna poduzeća koja upravljaju zaštićenim dijelovima prirode dužni su podatke o stanju zaštite prirode dostaviti Ministarstvu.

Članak 118.

(Znanstvena istraživanja)

- (1) Ministarstvo potiče i promovira znanstvena istraživanja u području zaštite prirode.
- (2) Za znanstvena istraživanja na ekološki značajnim te zaštićenim područjima, za istraživanja zaštićenih vrsta gljiva, biljaka i životinja, za istraživanja zaštićenih minerala, sedre, fosila i sigovina potrebno je dobiti dozvolu Ministarstva.
- (3) Dozvolom se utvrđuju i uvjeti zaštite prirode. Dozvola se izdaje rješenjem, uz prethodno pribavljeno mišljenje jedinica lokalne samouprave na čijem se području obavlja istraživanje.
- (4) Pravna ili fizička osoba koja je obavila istraživanja dužna je o rezultatima istraživanja izvijestiti Ministarstvo u roku od 30 dana od dana završetka istraživanja, pod prijetnjom novčane kazne i naknade štete.

Članak 119.

(Informacijski sustav zaštite prirode)

- (1) Ministarstvo organizira, a Zavod vodi informacijski sustav zaštite prirode kao dio jedinstvenog informacijskog sustava Ministarstva, prema međunarodno prihvaćenim standardima i obavezama.
- (2) Zavod prikuplja, obrađuje i objedinjuje podatke o stanju prirode, izrađuje izvješća i vodi baze podataka u sklopu informacijskog sustava zaštite prirode.

POGLAVLJE VIII. PRISTUP INFORMACIJAMA I SUDJELOVANJE JAVNOSTI

Članak 120. (Obavješćavanje javnosti)

- (1) Ministarstvo, Zavod, tijela uprave, javne ustanove i javna poduzeća koje upravljaju zaštićenim prirodnim vrijednostima dužni su osigurati javnost podataka u vezi zaštite prirode, osim ako posebnim zakonom ili aktom nadležnog tijela nije propisana tajnost podataka.
- (2) Nadležna tijela i pravne osobe iz stavka (1) ovog članka dužni su voditi registar o podacima važnim za zaštitu prirode, i u slučaju oštećenja prirode dužni su o tome izvijestiti javnost sa uputama o postupanju radi njene zaštite i očuvanja. U slučaju bilo kakve neposredne prijetnje prirodi i zdravlju ljudi obavještava se javnost o poduzimanju potrebnih mjera i radnji u cilju sprječavanja ili ublažavanja šteta koje bi mogle nastati iz te opasnosti.
- (3) Informacije moraju biti pravovremene i istinite.

Članak 121. (Sudjelovanje javnosti u odlučivanju)

- (1) Tijekom izrade propisa odnosno akata o proglašavanju prirodnih vrijednosti, dokumenata prostornog uređenja, planova upravljanja zaštićenim područjima, i planova korištenja prirodnih dobara, kao i opće primjenjivih i pravno obavezujućih propisa i dokumenata u području zaštite prirode, osigurava se sudjelovanje javnosti.
- (2) Javnost mora biti tijekom postupaka iz stavka (1) ovog članka informirana putem javne obavijesti ili pojedinačno obaviještena o aktu ili djelatnosti koji mogu utjecati na stanje u prirodi.
- (3) Obavješćavanje javnosti obavezno je u slučajevima propisanim ovim Zakonom i na temelju njega donesenim propisima.

Članak 122. (Čuvanje i korištenje podataka)

- (1) Dokumentacija i podaci o inventarizaciji svih dijelova biološke i krajobrazne raznolikosti te praćenje stanja očuvanosti prirode, a naročito zaštićenih prirodnih vrijednosti čuva se u Ministarstvu i Zavodu.
- (2) Način čuvanja dokumentacije i podataka iz stavka (1) ovog članka propisat će ministar pravilnikom.

Članak 123. (Uvid u podatke i dokumentaciju)

- (1) Svako ima pravo uvida u podatke kojima raspolaže Ministarstvo i Zavod te iz podataka dobiti izvode, ispise ili preslike.
- (2) Uvid u dokumentaciju i podatke Ministarstvo i Zavod mogu ograničiti u opsegu koji zahtijevaju interesi zaštite prirodnih vrijednosti, unutarnje sigurnosti ili obrane.
- (3) Za izdavanje izvoda, ispisa i preslika iz dokumentacije stranka plaća upravnu taksu te stvarne troškove za obavljanje pojedinih poslova.
- (4) Uvjete i mjerila za određivanje visine stvarnih troškova nastalih uporabom podataka Ministarstva propisuje ministar pravilnikom.
- (5) Sredstva ostvarena naplatom naknada prihod su proračuna Županije.

POGLAVLJE IX. FINANCIRANJE, ZNAK ZAŠTITE PRIRODE I PROMOCIJA ODGOJA I OBRAZOVANJA U ZAŠTITI PRIRODE

Članak 124. (Financiranje)

Za obavljanje poslova zaštite prirode sredstva se osiguravaju iz Proračuna Županije odnosno gradskog/općinskog proračuna.

Članak 125. (Promocija zaštite prirode)

- (1) Radi promocije zaštite prirode i poduzimanja mjera na zaštiti prirode koristi se znak zaštite prirode.
- (2) Donošenje znaka zaštite prirode, izgled, postupak i uvjete za njegovo nošenje i korištenje propisuje ministar pravilnikom.

Članak 126. (Odgoj i obrazovanje o zaštiti prirode)

Županija je dužna osigurati uvjete za usklađeno provođenje odgoja i obrazovanja o zaštiti prirode na svim razinama odgojno-obrazovnog sustava.

Članak 127. (Dan zaštite prirode)

- (1) U cilju promocije zaštite prirode obilježava se svake godine Dan zaštite prirode.
- (2) U Danu zaštite prirode organiziraju se odgojne, obrazovne, rekreativne, stručne i druge aktivnosti kojima se na primjeren način potiče i promovira zaštita prirode.
- (3) Dan zaštite prirode obilježava se svake godine 22. svibnja na međunarodni dan biološke raznolikosti.

Članak 128. (Priznanja i nagrade za postignuća u zaštiti prirode)

- (1) Priznanja i nagrade za dostignuća u području zaštite prirode dodjeljuju se za:
 - a) ostvarene rezultate na poticanju i promociji zaštite prirode;
 - b) ostvarene rezultate rada na projektima i programima u zaštiti prirode;
 - c) razvoj sustava obrazovanja o zaštiti prirode u odgoju i obrazovanju;

- d) doprinos pojedinca za razvoj i unapređenje zaštite prirode na svim razinama;
 - e) doprinos stručnih institucija, te strukovnih i drugih udruženja razvoju i unapređenju zaštite prirode.
- (2) Priznanja i nagrade dodjeljuje Ministarstvo.
 - (3) Vrste, postupak, način i uvjete za dodjelu priznanja i nagrada ministar propisuje pravilnikom.

POGLAVLJE X. NADZOR

Članak 129. (Upravni nadzor)

Upravni nadzor nad primjenom odredbi ovoga Zakona i propisa donesenih na temelju ovoga Zakona obavlja Ministarstvo.

Članak 130. (Obavljanje inspekcijskog nadzora)

- (1) Inspekcijski nadzor nad primjenom ovoga Zakona i drugih propisa koji uređuju zaštitu prirode obavljaju inspektori nadležni za poslove zaštite prirode.
- (2) Inspekcijski nadzor u zaštićenim dijelovima prirode iz članka 74. ovog Zakona koje proglašava Skupština Županija te nadzor nad drugim poslovima koji su ovim Zakonom stavljeni u nadležnost Županije obavlja županijski inspektor nadležan za poslove zaštite prirode (u daljnjem tekstu: županijski inspektor).
- (3) Inspekcijski nadzor u zaštićenim dijelovima prirode iz članka 74. ovog Zakona koje proglašava općinsko odnosno gradsko vijeće te nadzor nad provedbom programa zaštite prirode jedinice lokalne samouprave i zaštite i očuvanja zaštićenih područja u urbanim područjima koja se koriste kao javne površine (drvoredi, aleje, pojedinačna stabla itd.) obavlja inspektor zaštite prirode jedinice lokalne samouprave (u daljnjem tekstu: inspektor jedinice lokalne samouprave).
- (4) Županijski inspektor i inspektor jedinice lokalne samouprave dokazuju službeno svojstvo, identitet i ovlasti službenom iskaznicom.

Članak 131. (Uvjeti za obavljanje inspekcijskih poslova zaštite prirode)

- (1) Inspekcijske poslove zaštite prirode može obavljati osoba koje ima visoku stručnu spremu odnosno visoko obrazovanje prvog ciklusa vrednovanog s 240 ECTS bodova, drugog ili trećeg ciklusa Bolonjskog sustava studiranja iz područja prirodnih znanosti ili tehničkih znanosti, položen ispit za državne službenike, s najmanje tri godine radnog staža za inspektora, odnosno pet godina radnog staža za glavnog inspektora u struci nakon završene visoke stručne spreme.
- (2) Pored uvjeta iz stavka (1) ovog članka županijski inspektor i inspektor jedinice lokalne samouprave mora ispunjavati i uvjete određene zakonom kojim je uređen radno-pravni status državnih službenika u Županiji.

Članak 132. (Stručni poslovi po nalogu inspekcije)

- (1) Obavljanje određenih stručnih poslova za potrebe inspekcijskog nadzora (radovi na sprečavanju širenja zagađenja u slučaju akcidenta i čišćenje zagađenja iz vode i vodnog dobra, ispitivanje, ekspertiza i sl.) koji zahtijevaju posebnu tehničku opremu i specijalizirane stručnjake ili primjenu znanstvenih metoda i postupaka, može se povjeriti ovlaštenim i osposobljenim institucijama (zavodi, ustanove, poduzeća, laboratoriji, društva) koje obavljaju takve poslove.
- (2) Institucije iz stavka (1) ovog članka angažiraju se temeljem naloga županijskog inspektora i inspektora jedinice lokalne samouprave.
- (3) Troškove angažiranja ovlaštenih i osposobljenih institucija i specijaliziranih stručnjaka padaju na teret pravne ili fizičke osobe zbog čijeg je postupanja došlo do potrebe angažiranja ovlaštene i osposobljene institucije i specijaliziranih stručnjaka.

Članak 133.

(Zapisnik o obavljenim pregledima i provedbi inspekcijskog nadzora)

Županijski inspektor i inspektor jedinice lokalne samouprave vodi zapisnik o obavljenim pregledima i drugim radnjama s podacima o provedbi inspekcijskog nadzora.

Članak 134.

(Inspekcijski nadzor)

- (1) U provedbi inspekcijskog nadzora županijski inspektor i inspektor jedinice lokalne samouprave ima pravo zatražiti osobne podatke, pregledati zgrade i objekte poslovnih, stambenih i drugih prostora, sredstva rada, alate, vozila i druga prijevozna sredstva, poslovnu dokumentaciju i isprave na temelju kojih se dokazuje identitet osobe.
- (2) Županijski inspektor i inspektor jedinice lokalne samouprave ima pravo i dužnost u inspekcijskom nadzoru pregledati zaštićenu prirodnu vrijednost, te ostale prirodne vrijednosti koje uživaju zaštitu temeljem ovog Zakona, odgovarajuću dokumentaciju, poslovne spise, opremu te sukladno Županijskom zakonu koji uređuje oblast inspekcije saslušati pojedine osobe.
- (3) Subjekt nadzora dužan je županijskom inspektoru i inspektoru jedinice lokalne samouprave u provedbi njegovih ovlasti omogućiti nesmetano obavljanje nadzora, pregled radnih prostorija, objekata, zemljišta, naprava i uređaja, dati na uvid sve podatke i dokumentaciju potrebnu za provedbu nadzora, te ga obavijestiti o poduzetim mjerama otklanjanja utvrđenih nedostataka.

Članak 135.

(Ovlaštenja inspektora)

Županijski inspektor i inspektor jedinice lokalne samouprave je ovlašten i dužan:

- a) spriječiti neovlašteno korištenje zaštićenih prirodnih vrijednosti, u smislu odredbi ovog Zakona;
- b) spriječiti ili ograničiti ostvarivanje prava na korištenje zaštićenih prirodnih vrijednosti, ako se ona ne koriste sukladno sa ovim Zakonom;
- c) zaustaviti izgradnju ili izvođenje zahvata u prostoru ako se ta izgradnja i zahvati izvode u suprotnosti sa zaštitom prirodnih vrijednosti;
- d) odrediti privremeni prekid obavljanja djelatnosti, ako se krše odredbe iz stavka (1) točke b) ovog članka;
- e) zabraniti upotrebu objekta i uređaja, ako se koriste u suprotnosti sa zaštitom prirodnih vrijednosti;

- f) zabraniti ili ograničiti vršenje radnji ako se iste vrše u suprotnosti sa odredbama ovog Zakona i odrediti uspostavljanje prvobitnog stanja;
- g) odrediti obvezu utvrđivanja štete i naknade štete i obvezu vraćanja u prvobitno stanje;
- h) odrediti i druge mjere sukladno ovom Zakonu, ili temeljem njega donesenih drugih propisa i akata;
- i) rješenjem naložiti preventivne mjere u cilju sprječavanja nastanka posljedica.

Članak 136.

(Rješenje inspektora i žalba na rješenje)

- (1) Kada utvrdi da je povrijeđen ovaj Zakon, propisi i drugi akti doneseni na temelju ovog Zakona, županijski inspektor i inspektor jedinice lokalne samouprave zapisnikom utvrđuje nepravilnosti ili nedostatke i rješenjem određuje mjere i rok za njihovo otklanjanje.
- (2) Žalba na rješenje županijskog inspektora ne odlaže njegovo izvršenje.
- (3) Protiv rješenja županijskog inspektora zaštite prirode žalba se izjavljuje Ministarstvu u roku od osam dana od dana dostavljanja rješenja.
- (4) Protiv rješenja inspektora jedinica lokalne samouprave žalba se izjavljuje županijskom inspektor u roku od osam dana od dana dostavljanja rješenja.
- (5) Rješenje po žalbi nadležno tijelo uprave dužno je donijeti u roku od 15 dana od dana prijema žalbe.
- (6) Odredbe stavka (3) i (4) ovog članka odnose se i na zaključak županijskog inspektora i inspektora jedinice lokalne samouprave.
- (7) Rješenje donijeto po žalbi je konačno i protiv njega se može pokrenuti upravni spor.

Članak 137.

(Nadzor nad zaštićenim dijelovima prirode)

U provedbi nadzora nad zaštićenim dijelovima prirode i drugim dijelovima prirode županijski inspektor i inspektor jedinice lokalne samouprave nadzire:

- a) stanje kvalitete prirode;
- b) korištenje i upotrebu zaštićenih prirodnih vrijednosti drugih dijelova prirode;
- c) primjenu uvjeta i mjera zaštite prirode, te drugih akata izdanih temeljem ovog Zakona;
- d) provođenje prostornih planova i planova korištenja prirodnih dobara u dijelu koji se odnosi na mjere i uvjete zaštite prirode;
- e) provođenje plana upravljanja i programa zaštite, očuvanja, korištenja i promicanja zaštićene prirodne vrijednosti;
- f) radnje koje mogu prouzrokovati promjene i oštećenja na zaštićenoj prirodnoj vrijednosti ili drugom dijelu prirode;
- g) provođenje neposredne zaštite, očuvanja i korištenja zaštićenih prirodnih vrijednosti;
- h) provođenje mjera zaštite zaštićenih vrsta/podvrsta biljaka, životinja i gljiva;
- i) introdukciju i reintrodukciju divljih vrsta/ podvrsta u prirodu;
- j) informiranje javnosti o stanju prirode;
- k) primjenu izrečenih preventivnih mjera u cilju zaštite prirode;
- l) primjenu drugih propisanih uvjeta i mjera zaštite biološke i krajobrazne raznolikosti utvrđenih ovim Zakonom i na temelju njega donesenih propisa;
- m) provedbu uvjeta zaštite prirode koji su dio ugovora o koncesiji.

Članak 138.
(Oduzimanje predmeta)

- (1) U provođenju inspekcijskog nadzora županijski inspektor i inspektor jedinice lokalne samouprave ima pravo i obvezu subjektima nadzora privremeno oduzeti:
 - a) predmete kojima je učinjeno kazneno djelo ili prekršaj predviđen ovim Zakonom i na temelju njega donesenim propisima ili drugim propisima;
 - b) pokretnu zaštićenu prirodnu vrijednost i odrediti čuvanje kod ovlaštene osobe.
- (2) Za oduzete predmete i vrijednosti iz stavka (1) ovog članka županijski inspektor i inspektor jedinice lokalne samouprave će izdati potvrdu i podnijeti zahtjev za pokretanje prekršajnog ili krivičnog postupka.
- (3) Inspektor je obavezan uz zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka za učinjeni prekršaj, odnosno uz prijavu za učinjeno krivično djelo, o privremenom oduzimanju predmeta odmah obavijestiti nadležno tijelo uprave kod kojeg pokreće postupak zbog učinjenog prekršaja ili krivičnog djela, zavisno o kvalifikaciji djela učinjenog oduzetim predmetima.
- (4) Nadležni sud u postupku iz stavka (1) ovoga članka odlučit će o trajnom oduzimanju zaštićene prirodne vrijednosti.
- (5) Pokretna prirodna vrijednost stečena protuzakonitom radnjom koja je podložna kvarenju ili se ne može odgovarajuće zbrinuti ili ako njeno čuvanje zahtijeva nerazmjerne troškove, prodaje se, ako je prodaja dopuštena prema ovome Zakonu, a ostvarena sredstva prihod su proračuna ili se sa tom prirodnom vrijednosti postupa na način koji je najprimjereniji za njeno očuvanje i zaštitu.
- (6) Izuzetno od stavka (5) ovoga članka oduzeta prirodna vrijednost može se ustupiti humanitarnoj organizaciji uz potvrdu prijema.

Članak 139.
(Prava i obveze inspektora)

- (1) U provođenju inspekcijskog nadzora županijski inspektor i inspektor jedinice lokalne samouprave ima pravo i obvezu nadziranim osobama, koje nemaju dozvolu, suglasnost ili druge propisane akte Ministarstva, odnosno Federalnog ministarstva rješenjem zabraniti:
 - a) branje zaštićenih biljaka, gljiva i njihovih dijelova;
 - b) rastjerivanje, hvatanje, držanje, ubijanje i prepariranje zaštićenih životinja i njihovih razvojnih oblika;
 - c) uklanjanje gnijezda ili legla zaštićenih divljih vrsta/podvrsta;
 - d) introdukciju i reintrodukciju;
 - e) promet zaštićenih prirodnih vrijednosti;
 - f) promet primjercima vrsta biljaka, gljiva ili životinja zaštićenih na temelju međunarodnih ugovora u kojima je Bosna i Hercegovina članica;
 - g) promet nekretnina na zaštićenim prirodnim vrijednostima;
 - h) podvodne aktivnosti i istraživanja u zaštićenim područjima;
 - i) obavljanje propisanih poslova zaštite prirode;
 - j) znanstvena istraživanja u zaštićenim područjima;
 - k) znanstvena istraživanja pojedinih zaštićenih vrsta.
- (2) U slučaju iz stavka (1) ovog članka županijski inspektor i inspektor jedinice lokalne samouprave može narediti hitne mjere radi zaštite života ljudi i smanjivanja štete nastale zbog obavljanja nedopuštenih djelatnosti, radnji ili radova.
- (3) Županijski inspektor i inspektor jedinice lokalne samouprave je ovlašten zabraniti oštećivanje ili uništavanje staništa zaštićenih divljih vrsta/podvrsta, kao i druge radnje i zahvate suprotne ovom Zakonu i na temelju njega donesenim propisima.

- (4) Ako županijski inspektor i inspektor jedinice lokalne samouprave u obavljanju inspeksijskog nadzora utvrdi da je počinjen prekršaj propisan ovim Zakonom, dužan je izdati prekršajni nalog prema posebnom zakonu, odnosno poduzeti radnje potrebne za pokretanje prekršajnog postupka.
- (5) Prekršajni nalog iz stavka (1) ovog članka županijski inspektor i inspektor jedinice lokalne samouprave će izdati za prekršaj koji je učinjen prvi put i ako ocijeni neposrednim opažanjem da za taj prekršaj, obzirom na sve relevantne okolnosti, odgovara kazna u najnižem zapriječenom iznosu ili zaštitna mjera.
- (6) U izreci rješenja prekršajnog naloga navodi se uputa da se novčana kazna, šteta ili troškovi trebaju platiti u roku od osam dana, ili da se u slučajevima propisanim posebnim zakonom, mogu platiti odmah na mjestu počinjenja prekršaja ili obavljenog nadzora.

Članak 140.
(Obavijest nadležnom tijelu)

Ako županijski inspektor i inspektor jedinice lokalne samouprave utvrdi povredu odredbe Zakona ili drugih propisa nad primjenom kojih nadzor obavlja druga inspekcija, odnosno drugo tijelo uprave, obavijestit će bez odgađanja nadležnu inspekciju odnosno nadležno tijelo, a najkasnije u roku od osam dana od dana obavljenog inspeksijskog nadzora.

Članak 141.
(Dužnosti subjekta nadzora)

- (1) Subjekt nadzora dužan je o ispunjenju rješenja naređenog postupanja obavijestiti županijskog inspektora i inspektora jedinice lokalne samouprave u roku osam dana od dana isteka roka za ispunjenje obveze.
- (2) Ako subjekt nadzora ne postupi po rješenju županijski inspektor i inspektor jedinice lokalne samouprave, rješenje će se izvršiti putem druge osobe na trošak izvršenika. Troškovi izvršenja inspeksijskog rješenja putem druge osobe namiruju se iz proračuna Županije odnosno jedinica lokalne samouprave do naplate od izvršenika.

Članak 142.
(Usmeno rješenje)

- (1) Radi sprječavanja nastanka neotklonjivih šteta na zaštićenoj prirodnoj vrijednosti, biološkoj i krajobraznoj raznolikosti, odnosno radi naređivanja hitnih zaštitnih mjera, ili radi otklanjanja neposredne opasnosti za život i zdravlje ljudi ili za imovinu, rješenje u toku nadzora može se donijeti i usmeno.
- (2) Usmeno se rješenje unosi u zapisnik uz naznaku da će se otpravak pisanog rješenja izvršiti u roku od osam dana.

Članak 143.
(Vođenje postupka)

- (1) Županijski inspektor i inspektor jedinice lokalne samouprave samostalno vodi postupak, obavlja radnje i poduzima mjere za koje je ovlašten.
- (2) Nitko ne smije, koristeći se službenim položajem ili na drugi način, sprječavati ili ometati županijskog inspektora i inspektora jedinice lokalne samouprave u obavljanju nadzora i poduzimanju mjera i radnji za koje je ovlašten.

- (3) Ako županijski inspektor i inspektor jedinice lokalne samouprave u svom radu naiđe na otpor ili ako se taj otpor osnovano očekuje, zatražit će pomoć od nadležne policijske uprave, koja je obavezna pružiti potrebnu zaštitu sukladno zakonu.

Članak 144.

(Odgovornosti inspektora)

- (1) Županijski inspektor i inspektor jedinice lokalne samouprave zaštite prirode je odgovoran:
- a) ako propusti poduzeti, odnosno odrediti mjere ili radnje koje je po Zakonu ili drugim propisima bio dužan poduzeti odnosno odrediti;
 - b) ako prekorači ovlasti utvrđene Zakonom ili drugim propisima;
 - c) ako ne podnese zahtjev ili prijavu, odnosno ne izvijesti nadležna tijela o utvrđenim nepravilnostima i nedostacima;
 - d) ne naloži preventivne mjere u cilju sprječavanja oštećenja prirode.
- (2) Na prestanak službe i razrješenje županijskog inspektora i inspektora jedinice lokalne samouprave primjenjuju se propisi kojima se regulira radno-pravni status državnih službenika u Županiji.

POGLAVLJE XI. KAZNE NE ODREDBE

Članak 145.

(Novčana kazna za prekršaj pravne osobe, odgovorne osobe u pravnoj osobi i fizičke osobe)

- (1) Novčanom kaznom od 5.000,00 KM do 15.000,00 KM kaznit će se za prekršaj pravna osoba ako:
- a) organizira vožnje na motorni pogon izvan naselja, svih vrsta cesta, poljskih puteva i uređenih staza i poligona za vožnju (članak 13. stavak (3));
 - b) na zaštićenom području vrši prenamjenu zemljišta koje nije u skladu s dokumentima prostornog uređenja (članak 15.);
 - c) koristi prirodna dobra na nedopušten način i sa štetnim posljedicama (članak 17.);
 - d) donese plan gospodarenja prirodnim dobrima u zaštićenim područjima bez suglasnosti Ministarstva (članak 21.);
 - e) u zoni utjecaja zahvata ne uspostavi ili ne približi stanje u prirodi onom stanju koje je bilo prije zahvata (članak 26.);
 - f) kao nositelj zahvata ili korisnik prirodnih dobara bez odgađanja ne otkloni štetne posljedice (članak 26.);
 - g) provede zahvat za koji nije pribavljena ocjena prihvatljivosti za prirodu ili protivno pribavljenoj ocjeni (članak 27.);
 - h) ne provede kompenzacijske uvjete na propisani način (članak 28.);
 - i) iskorištava mineralne sirovine na način da se ne osigurava očuvanje krajobraznih vrijednosti prostora i ne poduzme mjere sanacije (članak 31.);
 - j) koristi i upravlja šumama suprotno načelima održivog razvoja (članak 33.);
 - k) obavlja pošumljavanje tamo gdje nije opravdano i na način koji ugrožava ugroženi nešumski i rijetki stanišni tip (članak 34.);
 - l) koristi kemijska sredstva za zaštitu bilja u šumama bez dopuštenja (članak 34.);
 - m) ne osigura stalan postotak zrelih i starih stabala prema uvjetima zaštite prirode (članak 35.);
 - n) ne upravlja na način da u najvećoj mjeri očuva šumske čistine i šumske rubove (članak 35.);

- o) ne upravlja na način da osigurava produženje sječive zrelosti zavičajnih vrsta drveća (članak 35.);
 - p) u obavljanju djelatnosti ne skrbi o zaštiti podzemnih voda u krškim područjima od onečišćenja te ne poduzima nužne mjere i stalno praćenje stanja (članak 37.);
 - r) ne prijavi otkriće speleološkog objekta ili njegovog dijela u propisanom roku (članak 39.);
 - s) oštećuje, uništava ili odnosi špiljski nakit i podzemnu faunu (članak 40.);
 - t) ugrožava ili oštećuje speleološku pojavu ili objekt ili na drugi način sprječava njihovo korištenje, ubija ili uznemiruje podzemne životinje (članak 40.);
 - u) ne traži dozvolu nadležnog tijela za propisano korištenje, uređenje, istraživanje, ronjenje, snimanje i ostale djelatnosti i zahvate koji utječu na osnovne značajke, uvjete i prirodnu floru i faunu u speleološkom objektu ili njegovom dijelu (članak 42.);
 - z) koristi speleološke pojave i objekte u turističke svrhe bez ili suprotno planu tijela koji upravlja zaštićenim prirodnim vrijednostima (članak 43.);
 - aa) umjetno zahvaća vodne zalihe neophodne za opstanak prirodnih vrijednosti i očuvanje biološke raznolikosti (članak 47.);
 - bb) obavi zahvat i radnju koja može dovesti do uništenja ili neke druge znatne ili trajne štete na ekološki značajnom području (članak 55.);
 - cc) istrijebi autohtonu divlju vrstu-svojt (članak 56.);
 - dd) smanjuje populaciju divljih vrsta-svojt, uništava njihova staništa ili mijenja njihove životne uvjete u mjeri u kojoj je vrsta-svojt ugrožena (članak 56.);
 - ee) ne izgradi javnu cestu i drugu prometnicu na način da osigura sigurno prelaženje divljih životinja (članak 58.)
 - ff) izvodi stupove i tehničke komponente na nedopušten način (članak 58.)
 - gg) uvodi (introdukcija) divlju vrstu-svojt u prirodu na području Županije, kao i u staništa u kojima vrsta-svojt prirodno ne boravi, suprotno odredbama Zakona. (članak 59.)
 - hh) ponovno uvodi (reintrodukcija) nestale divlje vrste-svojte u prirodu na područje Županije bez dozvole (članak 59.);
 - ii) namjerno hvata, ozljeđuje ili ubija strogo zaštićene divlje životinje (članak 63.);
 - jj) namjerno uklanja divlje biljke i njihova staništa, smanjuje njihove populacije ili ih uništava (članak 63.);
 - kk) koristi neselektivna sredstva hvatanja i ubijanja (članak 65.);
 - ll) obavlja radnje i zahvate na zaštićenoj prirodnoj vrijednosti koji oštećuju i mijenjaju svojstva zbog kojih je zaštićena (članak 96.);
 - mm) izvrši radnju na zaštićenom dijelu prirode, a da prethodno nije ishodila uvjete zaštite prirode (članak 96.);
 - nn) ne obavi ponudu za prodaju nekretnine po pravu prvokupa na način propisan Zakonom (članak 106.);
- (2) Za prekršaje iz stavka (1) ovog članka kaznit će se odgovorna osoba u pravnoj osobi novčanom kaznom od 1.000,00 KM do 3.000,00 KM.
- (3) Za prekršaje iz stavka (1) ovog članka kaznit će se fizička osoba novčanom kaznom u iznosu od 500,00 KM do 1.500,00 KM.

Članak 146.

(Novčana kazna za prekršaj pravne osobe,
odgovorne osobe upravnoj osobi i fizičke osobe)

- (1) Novčanom kaznom od 2.000,00KM do 10.000,00KM kaznit će se za prekršaj pravna osoba ako:
 - a) ne očuva rubne dijelove oranica kao staništa (članak 49.);
 - b) ne štiti ugrožene autohtone udomaćene vrste-svojte na propisan način (članak 67.);
 - c) upotrebljava genetički materijal ili uzima iz prirode uz ugrožavanje ekološkog sustava i populacija vrsta (članak 69.);
 - d) uništava minerale ili fosile i uništava njihova nalazišta (članak 70.);
 - e) uzima iz prirode minerale, sedru, sigovine ili fosile koji su proglašeni zaštićenim prirodnim vrijednostima (članak 71.);
 - f) stavlja u promet minerale i fosile bez dozvole (članak 73.);
 - g) ne uruči kupcu dokaz o porijeklu minerala ili fosila, ili o dozvoli za uzimanje iz prirode (članak 73.);
 - h) obavlja radnje i zahvate na zaštićenoj prirodnoj vrijednosti bez pribavljene dozvole (članak 96.);
 - i) ne provodi propisane uvjete i mjere zaštite prirode utvrđene odlukom ili ugovorom o koncesiji (članak 110.);
 - j) ne poduzme sve mjere i radnje na sprječavanju nastalih promjena i oštećenja (članak 111.).
- (2) Za prekršaje iz stavka (1) ovog članka kaznit će se odgovorna osoba u pravnoj osobi novčanom kaznom od 700,00 KM do 2.000,00 KM.
- (3) Za prekršaje iz stavka (1) ovog članka kaznit će se fizička osoba novčanom kaznom u iznosu od 500,00 KM do 1.500,00 KM.

Članak 147.

(Novčana kazna za prekršaj pravne osobe,
odgovorne osobe u pravnoj osobi i fizičke osobe)

- (1) Novčanom kaznom od 1.000,00 KM do 7.000,00 KM kaznit će se za prekršaj pravna osoba ako:
 - a) ne dopuste obilazak i pregled prirodnih dobara (članak 13. stavak (1));
 - b) vozi, zaustavlja i parkira vozilo izvan svih vrsta cesta, poljskih puteva i uređenih staza za vožnju i poligona za vožnju (članak 13. stavak (3));
 - c) provodi projekte, znanstvena i/ili stručna istraživanja u zaštićenom području bez dozvole Ministarstva (članak 14. stavak (1));
 - d) ne dostavi Ministarstvu podatke u propisanom roku o rezultatima istraživanja mjera (članak 14.);
 - e) drži u zatočeništvu životinje divljih strogo zaštićenih i zaštićenih vrsta u neprikladnim uvjetima i bez odgovarajuće skrbi (članak 60.);
 - f) ne pribavi dozvolu za istraživanje minerala i fosila (članak 72.);
 - g) pri uzimanju minerala i fosila koristi strojeve ili druga nedopuštena sredstva (članak 73.);
 - h) ne provodi mjere zaštite propisane Zakonom dok je prirodna vrijednost pod privremenom zaštitom (članak 84.);
 - i) ne postupi sukladno sa planom upravljanja za zaštićeno područje (članak 92.);
 - j) organizira posjećivanje i razgledavanje zaštićene prirodne vrijednosti suprotno propisanim uvjetima (članak 97.);

- k) ne dopušta pristup zaštićenoj prirodnoj vrijednosti prema propisanim uvjetima (članak 105.);
 - l) ne dostavi podatke o stanju i zaštiti prirode (članak 117.);
 - m) ne obavještava javnost o stanju zaštite prirode u slučajevima propisanim Zakonom (članak 120.);
- (2) Za prekršaje iz stavka (1) ovog članka kaznit će se odgovorna osoba u pravnoj osobi novčanom kaznom od 300,00 KM do 1.200,00 KM.
 - (3) Za prekršaje iz stavka (1) ovog članka kaznit će se fizička osoba novčanom kaznom u iznosu od 200,00 KM do 1.000,00 KM.

POGLAVLJE XII. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 148. (Usklađivanje poslovanja)

- (1) Pravne i fizičke osobe koje upravljaju zaštićenim dijelovima prirode dužne su usuglasiti svoje poslovanje s odredbama ovog Zakona u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu ovog Zakona.
- (2) Planovi upravljanja zaštićenim područjima donesenim prije stupanja na snagu ovoga Zakona primjenjivati će se do isteka razdoblja na koji su doneseni, ukoliko nisu u suprotnosti s odredbama ovoga Zakona.

Članak 149. (Započeti postupci)

Postupci koji do dana stupanja na snagu ovog Zakona nisu pravomoćno okončani, završit će se po odredbama propisa koji je bio na snazi u vrijeme pokretanja postupka.

Članak 150. (Rok za donošenje podzakonskih akata)

- (1) Skupština Županije će u roku od tri godine od dana stupanja na snagu ovog Zakona donijeti Program zaštite prirode iz članka 112. stavka (4) ovog Zakona.
- (2) Predstavničko tijelo jedinica lokalne samouprave će u roku od tri godine od dana stupanja na snagu ovog Zakona donijeti Program zaštite prirode iz članka 112. stavaka (5) ovog Zakona.
- (3) Ministar će u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona donijeti:
 - a) Pravilnik o sastavu, načinu rada i naknadu za rad savjetodavnog vijeća za zaštitu prirode iz članka 11. stavka (3) ovog Zakona;
 - b) Pravilnik o obliku kompenzacijskih uvjeta, načinu njihovog izvođenja, obračunu visine novčanog iznosa iz članka 28. stavka (5) ovog Zakona;
 - c) Pravilnik o uvjetima i načinu vođenja Upisnika speleoloških objekata u Županiji iz članka 41. stavka (4) ovog Zakona;
 - d) Pravilnik o uvjetima zaštite prirode za speleološke objekte na zaštićenim dijelovima prirode iz članka 40. stavka (2) ovog Zakona;
 - e) Pravilnik o uvjetima i načinu vođenja Upisnika zaštićenih prirodnih vrijednosti u Županiji iz članka 86. stavka (6) ovog Zakona;

- f) Pravilnik o uvjetima, programu, osposobljavanju i načinu financiranja i polaganja stručnog ispita za glavnog nadzornika i nadzornika u zaštićenim područjima i izdavanju uvjerenja o položenom stručnom ispitu iz članka 93. stavka (9) ovog Zakona;
- g) Pravilnik o izgledu uniforme, boji, sadržaju odjevnih predmeta i načinu nošenja za zaštićena područja na razini Županije iz članka 93. stavka (7) ovog Zakona;
- h) Pravilnik o izgledu, sadržaju, obliku, načinu nošenja i izdavanja službene iskaznice glavnog nadzornika i nadzornika iz članka 93. stavka (8) ovog Zakona;
- i) Pravilnik o postupku prvokupa iz članka 106. stavka (2) ovog Zakona;
- j) Pravilnik o načinu čuvanja dokumentacije i podataka iz članka 122. stavka (2) ovog Zakona;
- k) Pravilnik o određivanju visine stvarnih troškova nastalih uporabom podataka Ministarstva iz članka 123. stavka (4) ovog Zakona;
- l) Pravilnik o donošenju znaka zaštite prirode, izgledu, postupku i uvjetima za njegovo nošenje i korištenje iz članka 125. stavka (2) ovog Zakona;
- m) Pravilnik o vrsti, postupku, načinu i uvjetima za dodjelu priznanja i nagrada iz članka 128. stavka (3) ovog Zakona;
- n) Naputak o sadržaju i načinu vođenja evidencije o stavljanju u promet minerala, sedre, fosila ili sigovina iz članka 73. stavka (8) ovog Zakona.

Članak 151.
(Stručna podloga)

Stručne podloge zaštite prirode propisane ovim Zakonom služit će kao osnova za izradu prostorno planske dokumentacije.

Članka 152.
(Plan upravljanja zaštićenim područjem)

Do donošenja plana upravljanja tijela upravljanja zaštićenim područjima, uz suglasnost Ministarstva, donose privremene upravljačke smjernice s osnovnim dijelovima plana upravljanja bez provođenja postupka javnog uvida.

Članak 153.
(Uspostava Zavoda)

- (1) Zavod će biti uspostavljen u roku od jedne godine od dana stupanja na snagu ovog Zakona.
- (2) Do uspostave Zavoda poslove iz nadležnosti Zavoda obavljat će Ministarstvo.

Članak 154.
(Usklađivanje propisa gradova i općina o zaštiti prirode sa Zakonom)

U roku od jedne godine od stupanja na snagu ovog Zakona, gradovi odnosno općine će uskladiti propise o zaštiti prirode s ovim Zakonom.

Članak 155.
(Primjena drugih propisa)

Za sve slučajeve iz oblasti zaštite prirode koji nisu regulirani ovim Zakonom i podzakonskim aktima koji se donose na temelju ovog Zakona, primjenjuju se federalni propisi, ukoliko nisu u suprotnosti sa ovim Zakonom.

Članak 156.

(Usklađivanje planova gospodarenja i drugih akata iz posebnih oblasti)

- (1) Pravne osobe koje upravljaju šumama dužne su uskladiti šumsko-privredne osnove s odredbama ovog Zakona prilikom njihove obnove ili prve revizije.
- (2) Korisnici prava lova dužni su svoje propise uskladiti s odredbama ovog Zakona prilikom njihove obnove ili prve revizije.
- (3) Pravne osobe koje upravljaju vodama dužna su planove upravljanja uskladiti s odredbama ovog Zakona u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu ovog Zakona.
- (4) Druge pravne i fizičke osobe koje upravljaju prirodnim dobrima dužna su planove gospodarenja prirodnih dobara uskladiti s odredbama ovog Zakona u roku od godine dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona.

Članak 157.

(Usklađivanje propisa)

- (1) Propisi iz oblasti zaštite prirode koji su u suprotnosti s odredbama ovog Zakona uskladit će se s ovim Zakonom u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona.
- (2) U slučaju da su odredbe drugog zakona i propisa iz oblasti zaštite prirode u suprotnosti s odredbama ovog Zakona, primjenjivat će se odredbe ovog Zakona.

Članak 158.

(Stupanje na snagu Zakona)

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u "Narodnim novinama Zapadnohercegovačke Županije".

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
ŽUPANIJA ZAPADNOHERCEGOVAČKA
SKUPŠTINA

Broj:
Široki Brijeg, _____ 2026. godine

Predsjednik
Ivan Jelčić

OBRAZLOŽENJE NACRTA ZAKONA O ZAŠTITI PRIRODE

I. USTAVNA OSNOVA

Ustavna osnova za donošenje Zakona o zaštiti prirode Županije Zapadnohercegovačke (u daljnjem tekstu: Zakon) utvrđena je člankom 16. i člankom 26. točka e) Ustava Županije Zapadnohercegovačke („Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke“, broj: 1/96,2/99, 14/00, 17/00, 1/03, 10/04 i 17/11). Člankom 16. Ustava Županije Zapadnohercegovačke propisano je da ovlasti iz članka III. 2. Ustava Federacije mogu biti ostvarivane zajednički ili odvojeno, ili od strane Županije koordinirano od federalne vlasti, sukladno odredbama Ustava Federacije i Zakona. Člankom III. 2. točka c) i i) Ustava Federacije BiH („Službene novine FBiH“, broj:1/94, 13/97, 16/02, 22/02, 52/02, 63/03, 9/04, 20/04, 33/04, 71/05, 72/05 i 88/08, 79/22, 80/22 i 31/23) propisano je da su federalna vlast i županije nadležni za politiku zaštite čovjekove okoline i korištenje prirodnih bogatstava. Člankom 26. stavak (1) točka e) Ustava Županije propisano je da Skupština Županije donosi zakone i ostale propise potrebite za provedbu ovlasti Županije.

Ovim se Zakonom uređuje sustav zaštite prirode na području Županije kao cjelovit, jedinstven i usklađen okvir za očuvanje prirodnih vrijednosti, što se smatra dijelom nadležnosti Županije definirane Ustavom Županije Zapadnohercegovačke.

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE

U skladu s političkim i teritorijalnim ustrojstvom te ustavnim odredbama o nadležnosti Županije, pruža se mogućnost Županiji da svojim zakonima i drugim propisima iz ove oblasti uređuje korištenje prirodnih vrijednosti, te se donošenjem zakona i propisa iz ove oblasti osigurava svrhovito gospodarenje prirodnim dobrima, zaštita i upravljanje prirodnim vrijednostima na prostoru Županije i ostvaruju uvjeti za društveni i gospodarski razvoj, zaštitu okoliša i racionalno korištenje prirodnih vrijednosti.

Ovim Zakonom uređuju se nadležnosti tijela koja vrše poslove zaštite prirode, opće mjere očuvanja prirode, sustav obnove, zaštite i cjelovitog očuvanja prirode, održivo korištenje prirodnih dobara, uvjeti za izvođenje zahvata u prirodu, proglašavanje i zaštita prirodnih vrijednosti, način upravljanja zaštićenim dijelovima prirode, davanje koncesija u zaštićenim dijelovima prirode, naknade vlasnicima i korisnicima na tim dijelovima prirode za ograničenja kojima su podvrgnuti, odgovornosti za oštećenja prirode, planiranje i organizacija zaštite prirode, popis i praćenje stanja u prirodi, sudjelovanje javnosti u odlučivanju o prirodi, obavljanje upravnih i stručnih poslova u svezi sa zaštitom i očuvanjem prirode, financiranje zaštite prirode, inspeksijski nadzor, kaznene odredbe, te prelazne i završne odredbe.

Jedan od razloga donošenja ovoga Zakona je činjenica da postojeći propis na županijskoj razini, odnosno Zakon o zaštiti i korištenju kulturno-povijesne i prirodne baštine („NN ŽZH“, br. 6/99) nije u potpunosti regulirao područje zaštite prirode, niti je usklađen s važećim zakonodavstvom Federacije Bosne i Hercegovine i relevantnim europskim direktivama (Direktivom o staništima i Direktivom o pticama). Stoga se donošenjem ovog

Zakona osigurava pravni kontinuitet, usklađenost s višim razinama zakonodavstva te jasno definirane nadležnosti tijela uprave i stručnih institucija. Uspostavlja se institucionalni okvir kroz djelovanje Ministarstva prostornog uređenja, graditeljstva i zaštite okoliša (u daljnjem tekstu: Ministarstvo) te Zavoda za zaštitu prirode, čime se jača stručno praćenje stanja prirode i provedba zakonskih mjera zaštite.

III. OBRAZLOŽENJE PREDLOŽENIH RJEŠENJA

Ovaj Zakon je koncipiran u sljedeće cjeline:

Poglavlje I. Opće odredbe,
Poglavlje II. Nadležnosti,
Poglavlje III. Očuvanje prirode,
Poglavlje IV. Zaštita prirodnih vrijednosti,
Poglavlje V. Koncesije i koncesijska odobrenja na zaštićenim dijelovima prirode i speleološkim objektima ,
Poglavlje VI. Planiranje i organizacija zaštite prirode,
Poglavlje VII. Inventarizacija i praćenje stanja (monitoring),
Poglavlje VIII. Pristup informacijama i sudjelovanje javnosti,
Poglavlje IX. Financiranje, znak zaštite prirode i promocija odgoja i obrazovanja u zaštiti prirode,
Poglavlje X. Nadzor,
Poglavlje XI. Kaznene odredbe,
Poglavlje XII. Prijelazne i završne odredbe.

Poglavlje I. (Opće odredbe)

Člankom 1. definirana se predmet ovoga Zakona.

Člankom 2. razjašnjena je primjena odredbi Zakona na različite dijelove prirode.

Od članka 3. do 6. definirana je priroda, te ciljevi, načela i način zaštite prirode.

U članku 7. objašnjeno je značenje pojmova koji su u uporabi u ovom Zakonu.

Poglavlje II. (Nadležnosti)

Člancima 8. i 9. utvrđuje se obavljanje upravnih i stručnih poslova zaštite prirode pod nadležnim Županijskim ministarstvom prostornog uređenja, graditeljstva i zaštite okoliša. Otvara se mogućnost Županiji za osnivanjem Zavoda za zaštitu prirode koji obavlja stručne poslove iz oblasti zaštite prirode.

Člankom 10. definiraju se poslovi u nadležnosti Zavoda.

Člankom 11. regulira se osnivanje savjetodavnog vijeća za prirodu.

Poglavlje III. (Očuvanje prirode)

Člancima 12., 13., 14., 15., 16., 17., 18., utvrđuje se način očuvanja biološke i krajobrazne raznolikosti, dužnosti i ograničenja vlasnika i korisnika prirodnih dobara, dozvola za provođenje projekata, znanstvenih i/ili stručnih istraživanja, uređenje prostora te prenamjena zemljišta, način odnosno opseg korištenja prirodnih dobara.

Člankom 19. reguliraju se revizija područja koja su proglašena zaštićenim prije stupanja na snagu ovog Zakona.

Od članka 20. do članka 25. utvrđuje se način izdavanje uvjeta i mjera zaštite prirode nositelju izrade i izrađivaču dokumenata prostornog uređenja, vlasnicima i korisnicama prirodnih dobara, prilikom dopuštenih radnji na zaštićenom i ekološki značajnom području.

Od članka 26. do članka 28. utvrđuje se prihvatljivost zahvata za prirodu i ekološku mrežu, te kompenzacijski uvjeti u cilju ublažavanja predviđenih oštećenja prirode.

Člancima 29., 30., 31., 32., 33., 34., 35., definirano je očuvanje krajobraza i biološke raznolikosti u šumama.

Člancima 36. i 37. propisan je način zaštite krških ekosustava i podzemnih voda.

Člancima 38., 39., 40., 41., 42., 43., 44., 45., regulira se zaštita i korištenje speleoloških objekata, evidentiranje istih, izdavanje dozvole za dopuštene radnje, plan upravljanja, te ograničenja i naknade za korištenje speleoloških objekata.

Od članka 46. do 48. definira se zaštita i upravljanje vodama i vlažnim staništima te ekološki prihvatljiv protok.

Članak 49. i 50. reguliraju očuvanje biološke i krajobrazne raznolikosti oranica i naseljenih područja. Člankom 51., 52., 53., 54., 55., regulirano je očuvanje stanišnih tipova, te kartiranje i praćenje stanja ugroženosti istih. Zaštita ekološki značajnih područja, te uspostava Europske ekološke mreže Natura 2000.

Od članka 56. do 60. se regulira način očuvanja povoljnog stanja divljih vrsta/podvrsta, te način pribavljanja dozvole i uvjete držanja istih.

Od članka 61. do 66. definirane su ugrožene vrste koje mogu biti strogo zaštićene i zaštićene, mjere zabrane i korištenja istih. Također i zaštita lovnih i ribolovnih vrsta, uvoz i izvoz strogo zaštićenih i zaštićenih vrsta.

Članak 67. i 68. definira autohtonu vrstu i zaštitu ugroženih autohtonih odomaćenih vrsta.

Članak 69. regulira korištenje genetičkog materijala s područja Županije.

Od članka 70. do 73. je propisan način zaštite, korištenja, očuvanja i istraživanja minerala, sedre, fosila i sigovina.

Poglavlje IV. (Zaštita prirodnih vrijednosti)

Člancima 74. do 80. definiraju se posebno zaštićeni dijelovi prirode raspoređeni u različite kategorije po preporuci IUCN-a.

Člancima 81. do 86. se detaljnije regulira pokretanje postupka, te proglašenje zaštićenih dijelova prirode. Prijedlog, sadržaj i objava akta o proglašenju zaštićenog područja, te sadržaj i način vođenja upisnika zaštićenih dijelova prirode.

Člancima 87. do 89. je propisan način osnivanja i rada, te sredstva za rad javnih ustanova koje upravljaju zaštićenim dijelovima prirode.

Člancima 90., 91., 92., definirana je organizacija prostora te upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima.

Člancima 93. i 94. reguliran je nadzor u zaštićenim područjima, te opći uvjeti za radno mjesto glavnog nadzornika i nadzornika.

Člancima 95. do 98. bliže se uređuju pitanja korištenja te mjere zaštite zaštićenih prirodnih vrijednosti. Člancima 99 do 104. regulira se pitanje nastanka i odgovornosti za štetu u zaštićenom području, sprječavanje nastanka štete te visina naknade za istu.

Člancima 105. do 108. uređuje se vlasništvo, pravo prvokupa, mogućnost izvlaštenja i otkup nekretnina u zaštićenim dijelovima prirode.

Poglavlje V. (Koncesije i koncesijska odobrenja na zaštićenim dijelovima prirode i speleološkim objektima)

Člancima 109., 110., i 111., regulira se pitanje oko koncesije na zaštićenim dijelovima prirode, odluka o dodjeli, te ograničenja i dužnosti koncesionara.

Poglavlje VI. (Planiranje i organizacija zaštite prirode)

U članku 112., 113., 114., je regulirano pitanje oko pripreme, sadržaja te izrade temeljnih dokumenata zaštite prirode. Temeljni dokumenti zaštite prirode su Županijski program zaštite prirode, te programi zaštite prirode jedinica lokalne samouprave. Županijski program zaštite prirode priprema Zavod. Program zaštite prirode donosi Skupština ŽZH na razdoblje od 10 godina. Za potrebe ostvarivanja programa zaštite prirode izrađuje se izvješće za dvogodišnje razdoblje.

Poglavlje VII. (Inventarizacija i praćenje stanja (monitoring))

Člancima 115. do 119. se utvrđuje uspostava i provođenje inventarizacije, praćenje stanja okoliša, te organiziranje i vođenje informacijskog sustava zaštite prirode.

Poglavlje VIII. (Pristup informacijama i sudjelovanje javnosti)

Člancima 120. do 123. regulira se javnost podataka u vezi zaštite prirode, sudjelovanje javnosti u odlučivanju, te način čuvanja i uvida u podatke i dokumentaciju.

Poglavlje IX. (Financiranje, znak zaštite prirode i promocija odgoja i obrazovanja u zaštiti prirode)

Člankom 124. regulirano je financiranje poslova zaštite prirode.

Člancima 125. do 128. se utvrđuju načini promocije zaštite prirode, sudjelovanje u odgojno-obrazovnom procesu, obilježavanje dana zaštite prirode, te uvjeti za dodjelu priznanja i nagrada za postignuća u području zaštite prirode.

Poglavlje X. (Nadzor)

Članak 129. odnosi se na upravni nadzor nad primjenom odredbi ovog Zakona koje vrši Ministarstvo. Člancima 130. do 144. definirani su uvjeti za obavljanje inspekcijskih poslova zaštite prirode, stručni inspekcijski poslovi te ovlaštenja, prava, obaveze, te odgovornosti inspektora u postupku zaštite prirode. Način nadzora zaštićenih dijelova prirode, rješenja inspektora, te vođenje postupka.

Poglavlje XI. (Kaznene odredbe)

Člancima 145., 146. i 147., se utvrđuju prekršaji odredbi ovog Zakona za pravne osobe, odgovorne osobe u pravnoj osobi i fizičke osobe.

Poglavlje XII. (Prijelazne i završne odredbe)

Člancima 148., 149., 150., 151., 152., 153., 154., 155., 156., 157., 158., definirano je usklađivanje poslovanja, način okončanja započetih postupaka, vremenski okvir za donošenje podzakonskih akata, stručna podloga te donošenje privremenih upravljačkih smjernica za zaštićena područja, vremenski okvir za uspostavu Zavoda, obavljanje poslova od strane Ministarstva iz nadležnosti Zavoda za zaštitu prirode do uspostave Zavoda za zaštitu prirode, vremenski okvir za usklađivanje propisa općina/gradova i usklađivanje drugih propisa i planova gospodarenja iz posebnih oblasti sa ovim Zakonom.

IV. FINANCIJSKA SREDSTVA POTREBNA ZA PROVEDBU

Za provedbu ovog Zakona bit će potrebno osigurati dodatna financijska sredstva prilikom uspostave Zavoda za zaštitu prirode Županije Zapadnohercegovačke (materijalni troškovi i sredstva za rad uposlenih). Nakon donošenja Zakona o zaštiti prirode Županije Zapadnohercegovačke, Ministarstvo će donijeti novi Pravilnik o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva prostornog uređenja graditeljstva i zaštite okoliša u kojem će pobliže regulirati ustrojstvo Zavoda za zaštitu prirode Županije Zapadnohercegovačke, te će Ministarstvo tek tada biti u mogućnosti preciznije iskazati financijska sredstva odnosno troškove koji će teretiti Proračun Županije Zapadnohercegovačke.

Ministarstvo će okvirno napraviti IFP DA obrazac, temeljem predviđenog ustrojstva Zavoda za zaštitu prirode Županije Zapadnohercegovačke.

V. KONZULTACIJE S DRUGIM TIJELIMA

Zakonom o organizaciji tijela uprave u Županiji Zapadnohercegovačkoj („Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke“, broj: 9/06 i 6/20), člankom 20., propisana je obaveza po kojoj su tijela uprave kao obrađivači propisa prilikom izrade zakona i drugih propisa obavezna pribavljati mišljenja od drugih tijela uprave, ako se tim propisima reguliraju pitanja iz nadležnosti tih tijela uprave. S tim u vezi, obzirom kako se Zakon o zaštiti prirode Županije Zapadnohercegovačke primjenjuje i na jedinice lokalne samouprave na teritoriju Županije Zapadnohercegovačke, aktom od 28. listopada 2025. godine, prednacrt Zakon o zaštiti prirode Županije Zapadnohercegovačke dostavljen je jedinicama lokalne samouprave na teritoriju Županije Zapadnohercegovačke radi pribavljanja mišljenja.

Očitovanje obrađivača propisa na dostavljanje primjedbe jedinica lokalne samouprave

OPĆINA GRUDE aktom broj: 02-23-1737-1/25 od 12. studenog 2025. godine dostavila je svoje mišljenje da su nakon izvršenog uvida u dostavljeni prednacrt Zakona suglasni sa predloženim prednacrtom.

OPĆINA POSUŠJE aktom broj: 01-1421/25 od 17. studenog 2025. godine dostavila je svoje mišljenje.

Primjedbe se odnose na članke 8., 130., 154. Zakona. Općina Posušje je u vezi ovih članaka istaknula da jedinice lokalne samouprave moraju obavljati nove poslove iz oblasti zaštite prirode, što u praksi znači osnivanje posebnih odjela ili službi za zaštitu prirode u sastavu općinskih organa, te da je navedeni rok od godinu dana za usklađivanje s odredbama ovog Zakona teško ispuniti.

Također su skrenuli pozornost na odredbe Zakona o lokalnoj samoupravi koji u članku 17 navodi: „Prijenos i povjeravanje novih poslova jedinicama lokalne samouprave bit će praćeni dodjelom sredstava potrebnih za njihovo djelotvorno obavljanje“, te naveli da ostali tekst zakona smatraju kvalitetnim i podobnim za usvajanje.

Stav obrađivača na ove primjedbe:

Sukladno članku 14. Zakona o lokalnoj samoupravi Županije Zapadnohercegovačke ("Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke", broj: 3/09, 18/11 i 11/17), u samoupravni djelokrug općina i gradova izričito spada: utvrđivanje i provođenje politike uređenja prostora i zaštite čovjekove okoline, utvrđivanje politike upravljanja prirodnim resursima. Ova odredba jasno određuje da je zaštita okoliša, uključujući zaštitu prirode, izvorna i stalna nadležnost jedinica lokalne samouprave. To znači da su jedinice lokalne samouprave nositelji ovih funkcija bez obzira na dodatne zakone ili propise koje županijska razina može donijeti radi reguliranja istih. Prema članku 8. Nacrta Zakona o zaštiti prirode Županije Zapadnohercegovačke, upravne i stručne poslove zaštite prirode u nadležnosti grada/općine obavljaju gradske odnosno općinske službe. Zapošljavanje odgovarajućeg kadra predstavlja obvezu jedinica lokalnih samouprava kako bi osigurale izvršavanje poslova iz vlastitog djelokruga, s tim da se poslovi zaštite prirode mogu pripojiti već postojećem odsjeku poput Odsjeka za prostorno planiranje i zaštitu okoliša obzirom da nije velik opseg poslova prenesen u nadležnost jedinica lokalnih samouprava. Važno je spomenuti da prema trenutno važećem Federalnom Zakonu o zaštiti prirode (Službene novine Federacije BiH, broj: 66/13 i 10/25) poslove zaštite prirode iz djelokruga općine obavljaju općinske službe. Članak 17. Zakon o lokalnoj samoupravi Županije Zapadnohercegovačke ("Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke", broj: 3/09, 18/11 i 11/17), propisuje da će „prijenos i povjeravanje novih poslova jedinici lokalne samouprave biti praćeno dodjelom sredstava potrebnih za njihovo djelotvorno obavljanje“. Ova odredba ima vrlo jasno i ograničeno značenje: sredstva se dodjeljuju samo kada se prenose poslovi koji nisu zakonski određen dio samoupravnog djelokruga jedinica lokalnih samouprava. U ovom slučaju, zaštita okoliša i prirodnih resursa ne predstavljaju nove poslove. To su poslovi koji su već zakonski određeni kao dio samoupravnog djelokruga općina, a ovim Zakonom se precizira način izvršavanja poslova iz djelokruga jedinica lokalnih samouprava. Slijedom navedenog, smatramo da Županija nema zakonsku obvezu osigurati dodatna financijska sredstva za zapošljavanje djelatnika koji obavljaju poslove zaštite prirode na razini općina.

GRAD LJUBUŠKI: aktom broj: 02/1-05-2809/25 od 06. studenog 2025. godine dostavio je svoje mišljenje.

Sugestije se odnose na članak 87., stavak (1) Prednacrta Zakona u kojem je propisano: "Zaštićenim prirodnim vrijednostima iz članka 74. ovog Zakona upravljaju javne ustanove." Traži se, da se kroz definiranje upravitelja zaštićenih područja, uz javne ustanove, predvidi da zaštićenim područjima mogu upravljati i javna poduzeća. Zatim obraćaju pozornost na članak 93. Prednacrta Zakona gdje je propisano kako "neposredni nadzor u zaštićenim područjima obavljaju glavni nadzornik i nadzornici javne ustanove koja upravlja zaštićenim područjem", te ističu da je potrebno propisati da to trebaju biti zaposlenici i javnih poduzeća, a što se tiče uvjeta koja se moraju ispuniti, u ovom slučaju se traži položen stručni ispit za nadzornika na zaštićenom području. Budući da će nakon stupanja na snagu predmetnog Zakona proteći izvjesno vrijeme dok se uopće omogući polaganje navedenog ispita, predlaže se da se Prednactrom Zakona ne propisuju uvjeti za glavnog nadzornika i nadzornike, te da se navedeno propiše pravilnikom koji će se usvojiti nakon donošenja Zakona.

Stav obrađivača akta na navedene sugestije:

Smatramo da su navedene sugestije opravdane, radi postojeće situacije u Županiji Zapadnohercegovačkoj gdje prirodnim vrijednostima upravljaju javna poduzeća, poput Javnog poduzeća Parkovi d.o.o ili Javnog poduzeće Park prirode Blidinje d.o.o.

Što se tiče sugestije da se polaganje stručnog ispita regulira kroz pravilnik, isto je već učinjeno i navedeno u Prednacrtu Zakona koji je dostavljen jedinicama lokalnih samouprava. U članku 93. stavak (9) kojim je propisano: "Uvjeti, program, osposobljavanje i način financiranja i polaganja stručnog ispita za glavnog nadzornika i nadzornika u zaštićenim područjima i izdavanja uvjerenja o položenom stručnom ispitu propisuje ministar pravilnikom". Zatim se isto nalazi u članku 150. stavak (3) kojim je propisano: „Ministar će u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona donijeti: pod točkom f) Pravilnik o uvjetima, programu, osposobljavanju i načinu financiranja i polaganja stručnog ispita za glavnog nadzornika i nadzornika u zaštićenim područjima i izdavanju uvjerenja o položenom stručnom ispitu iz članka 93. stavka (9) ovog Zakona“.

GRAD ŠIROKI BRIJEG aktom broj: 03-511/25 od 28. studenog 2025. godine dostavio je svoje mišljenje da su nakon izvršenog uvida u dostavljeni prednacrt Zakona utvrdili sljedeće:

1. Dostavljeni prednacrt je usklađen s nadležnostima jedinica lokalne samouprave, kako je propisano ustavnim i zakonskim okvirom Županije Zapadnohercegovačke.
2. U pogledu materijalnih i proceduralnih odredbi koje se odnose na jedinice lokalne samouprave, grad Široki Brijeg nema primjedbi.

VI. MIŠLJENJA MJERDAVNIH TIJELA

Sukladno odredbama Poslovnika o radu Vlade Županije Zapadnohercegovačke, obrađivač propisa, u konkretnom slučaju Ministarstvo prostornog uređenja graditeljstva i zaštite okoliša Županije Zapadnohercegovačke zatražilo je dana 2. prosinca 2025. godine, mišljenje od Ministarstva pravosuđa, uprave i digitalne transformacije Županije Zapadnohercegovačke, Ministarstva financija Županije Zapadnohercegovačke i Ureda za zakonodavstvo Vlade Županije Zapadnohercegovačke.

a) Mišljenje Ministarstva pravosuđa, uprave i digitalne transformacije Županije Zapadnohercegovačke

Ministarstvo pravosuđa, uprave i digitalne transformacije Županije Zapadnohercegovačke, aktom broj: 03-04-02-1010-1/25 od 9. prosinca 2025. godine, dalo je mišljenje na Nacrt Zakona o zaštiti prirode Županije Zapadnohercegovačke. Primjedbe i sugestije Ministarstva pravosuđa i uprave Županije Zapadnohercegovačke ocijenjene su osnovanima te su uvažene u daljnjoj izradi teksta Zakona kroz odgovarajuće normativno i nomotehničko usklađivanje Nacrta Zakona.

b) Mišljenje Ministarstva financija Županije Zapadnohercegovačke

Ministarstvo financija Županije Zapadnohercegovačke, u svom mišljenju broj akta: 03-04-02-1010-1/25 od 9. prosinca 2025. godine nije imalo primjedbi na dostavljeni Nacrt Zakona o zaštiti prirode Županije Zapadnohercegovačke.

c) Mišljenje Ureda za zakonodavstvo Vlade Županije Zapadnohercegovačke

U svom mišljenju, akt broj: 11-338-1/25 od 10. prosinca 2025. godine, Ured za zakonodavstvo Vlade Županije Zapadnohercegovačke dao je svoje primjedbe na dostavljeni Nacrt Zakona o zaštiti prirode Županije Zapadnohercegovačke, te je ovo Ministarstvo, kao obrađivač propisa uvažio sve sadržajne, nomotehničke i pravopisne intervencije.



14
Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
ŽUPANIJA ZAPADNOHERCEGOVAČKA
MINISTARSTVO PRAVOSUĐA I UPRAVE

Bosna i Hercegovina
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ŽUPANIJA ZAPADNOHERCEGOVAČKA
MINISTARSTVO PROSTORNOG UREĐENJA,
GRADITELJSTVA I ZAŠTITE OKOLIŠA

| | | | |
|-----------------------|------|---------|------------|
| Primljeno: 12.12.2025 | | | |
| Org. jed. | Broj | Priloga | Vrijednost |
| 06-01-02-320 | - | 9 | 25 |

Broj: 03-04-02-1010-1/25
Široki Brijeg, 9. prosinca 2025. godine

**MINISTARSTVO PROSTORNOG UREĐENJA,
GRADITELJSTVA I ZAŠTITE OKOLIŠA ŽZH**
Ulica fra Andrija Kačića Miošića
88240 Posušje

PREDMET: Mišljenje, dostavlja se;

Veza: Vaš akt broj: 06-01-02-320-6/25 od 2. prosinca 2025. godine

Na temelju članka 46. i 47. Poslovnika o radu Vlade Županije Zapadnohercegovačke („Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke“, broj: 34/23), nakon razmatranja Nacrta Zakona o zaštiti prirode Županije Zapadnohercegovačke, Ministarstvo pravosuđa i uprave Županije Zapadnohercegovačke, dalo je sljedeće:

MIŠLJENJE.

U Nacrtu Zakona o zaštiti prirode Županije Zapadnohercegovačke (u nastavku: Nacrt Zakona), obrađivača Ministarstva prostornog uređenja, graditeljstva i zaštite okoliša Županije Zapadnohercegovačke, u dijelu koji se odnosi na odredbe vezane za ustroj sustava županijskih tijela ovo Ministarstvo je mišljenja kako nema potrebe u članku 10. Nacrta Zakona kojim su propisane nadležnosti Zavoda za zaštitu prirode Županije Zapadnohercegovačke propisivati druge obveze i međusobne odnose između Zavoda za zaštitu prirode Županije Zapadnohercegovačke i Ministarstva prostornog uređenja, graditeljstva i zaštite okoliša Županije Zapadnohercegovačke unutar kojeg se kao upravna organizacija nalazi prednje navedeni zavod.

Osnivanje županijskih uprava i upravnih organizacija i njihov međusobni odnos, te odnos prema zakonodavnoj i izvršnoj vlasti regulirano je na općenit način sukladno odredbama Zakona o organizaciji tijela uprave u Županiji Zapadnohercegovačkoj („Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke“, broj: 9/06 i 6/20), te obzirom kako je u članku 9. Nacrta Zakona definirano kako je Zavod zaštitu prirode Županije Zapadnohercegovačke županijska upravna organizacija u sastavu samog ministarstva, predlažemo u članku 10. brisati kao nepotrebne stavke (2), (3), (4), (5) i (6).

Visina predviđenih novčanih kazni u člancima 145., 146. i 147. Nacrta Zakona sukladne su Zakonu o prekršajima Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ broj: 63/14 i 19/25).

Podredno, u pogledu članka 145. točka r) kojim se propisuje sankcija za odlaganje otpada izvan organiziranih odlagališta, odnosno ne izgradnju odlagališta na način kojim se sprječava svako onečišćenje podzemlja, ne pronalazimo korelaciju sa člankom 38. Nacrta

Zakona na koji sankcija iz prekršaja upućuje, a koji se odnosi na speleološke objekte, odnosno ne sadrži radnju činjenja ili nečinjenja koja je temelj za propisivanje definicije prekršaja (članak 2. stavak (4) Zakona o prekršajima). U tom pogledu mišljenja smo kako je potrebno članak 38. dodatno nomotehnički dopuniti ili doraditi kako bi predviđena prekršajna sankcija imala smisla.

Kod članka 146. točka c) potrebno je koristiti identičnu terminologiju u odnosu na članak 69. Nacrta Zakona *genski-genetički*, obzirom kako ova dva pridjeva imaju različito značenje u hrvatskom standardnom jeziku.

Dostaviti:

- Naslovu,
- Pismohrani.





Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
ŽUPANIJA ZAPADNOHERCEGOVAČKA
URED ZA ZAKONODAVSTVO VLADE

Bosna i Hercegovina
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ŽUPANIJA ZAPADNOHERCEGOVAČKA
MINISTARSTVO PROSTORNOG UREĐENJA,
GRADITELJSTVA I ZAŠTITE OKOLIŠA

Priloga: 10.12.2025

| Org. jed. | Broj | Priloga | Vrijednost |
|--------------|------|---------|------------|
| 06-01-02-320 | | -10/25 | |

Broj: 11-338-1/25

Široki Brijeg, 10. prosinca 2025. godine

ŽUPANIJA ZAPADNOHERCEGOVAČKA
MINISTARSTVO PROSTORNOG UREĐENJA,
GRADITELJSTVA I ZAŠTITE OKOLIŠA
Fra Andrije Kačića Miošića 2
88 240 Posušje

PREDMET: Mišljenje na nacrt Zakona o zaštiti prirode Županije
Zapadnohercegovačke, dostavlja se
VEZA: Vaš akt broj: 06-01-02-320 7/25 od 2.12.2025. godine

Na temelju članka 46. stavka (1) točka a) i članka 47. Poslovnika o radu Vlade Županije Zapadnohercegovačke („Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke“, broj: 34/23) i članka 2. Uredbe o Uredu za zakonodavstvo Vlade Županije Zapadnohercegovačke („Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke“, broj: 2/11), nakon razmatranja nacrtu Zakona o zaštiti prirode Županije Zapadnohercegovačke (u daljnjem tekstu: nacrt Zakona), obrađivača Ministarstva prostornog uređenja, graditeljstva i zaštite okoliša Županije Zapadnohercegovačke, Ured za zakonodavstvo Vlade Županije Zapadnohercegovačke daje sljedeće

MIŠLJENJE

Nacrt Zakona dostavljen je od resornog ministarstva kao ovlaštenog obrađivača i postoji ustavni temelj za donošenje koji je sadržan u odredbi članka 26. točka e) Ustava Županije Zapadnohercegovačke („Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke“, broj: 1/96, 2/99, 14/00, 17/00, 1/03, 10/04 i 17/11) kojom je, uz ostale nadležnosti predviđene Ustavom, utvrđeno da Skupština Županije Zapadnohercegovačke donosi zakone i ostale propise potrebite za provedbu ovlasti Županije Zapadnohercegovačke.

Nadalje, člankom 96. Poslovnika Skupštine Županije Zapadnohercegovačke („Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke“, broj: 10/03), između ostalog, propisano je da Skupština Županije Zapadnohercegovačke donosi i zakon.

Člankom 16. Ustava Županije Zapadnohercegovačke („Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke“, broj: 1/96, 2/99, 14/00, 17/00, 1/03, 10/04 i 17/11) propisano je da ovlasti iz članka III. 2. Ustava Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 1/94, 13/97, 16/02, 22/02, 52/02, 60/02, 18/03, 63/03, 9/04, 20/04, 33/04, 71/05, 72/05, 32/07, 88/08, 79/22, 80/22 i 31/23) (u daljnjem tekstu: Ustav Federacije Bosne i Hercegovine) mogu biti ostvarivane zajednički ili odvojeno, ili od strane Županije

koordinirano od federalne vlasti, sukladno odredbama Ustava Federacije Bosne i Hercegovine i zakona.

Odredbama članka III.2. Ustava Federacije Bosne i Hercegovine propisana je zajednička nadležnost Federacije i županija, a odredbama članka III.3. utvrđen je način ostvarivanja tih zajedničkih nadležnosti.

Člankom III. 2. c) i h) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine propisano je da su pored ostalih nadležnosti, Federacija i županije nadležni za politiku zaštite čovjekove okoline i korištenje prirodnih bogatstava.

Ova nadležnost se prema Ustavu Federacije Bosne i Hercegovine, može ostvariti zajednički ili odvojeno, ili od strane županija koordinirano od federalne vlasti, kako je to propisano u članku III.3 (1) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine.

Člankom III.3. stavak (2), (3) i (4) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine propisano je da se u pogledu ovih nadležnosti županije i federalna vlast dogovaraju na trajnoj osnovi, da u vršenju ovih nadležnosti, kada je riječ o zakonima i propisima koji su obvezujući na cijelom području Federacije, u skladu sa ovim Ustavom i odlukama Parlamenta Federacije, federalna vlast djeluje poštujući ovlasti županija, specifičnu situaciju u pojedinim županijama i potrebu za fleksibilnosti u provedbi. Federalna vlast ima pravo utvrđivati politiku i donositi zakone koji se tiču svake od ovih nadležnosti. Županije imaju pravo utvrđivati politiku i u skladu s tim provoditi zakone koji se tiču svake od ovih nadležnosti.

Skrećemo pozornost kako Županija Zapadnohercegovačka, sukladno Ustavu Županije Zapadnohercegovačke i Ustavu Federacije Bosne i Hercegovine ima mogućnost regulirati ovu materiju vlastitim zakonodavstvom što bi bilo sukladno i Deklaraciji o ustavno-pravnom položaju Županije Zapadnohercegovačke („Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke“, broj: 6/08). Navedeno proizlazi također i iz odredbe članka 248. Zakona o zaštiti prirode („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 66/13 i 10/25) po kojoj su županije dužne uskladiti propise o zaštiti prirode sa ovim Zakonom.

Međutim, s druge strane, člankom III. 5. Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, je propisano da osim ako nije drugačije predviđeno Ustavom, u ostvarivanju nadležnosti utvrđenih u člancima III.1, III.2. i III.4. ovog Ustava, Federacija i županije će postupati u skladu sa ovim Ustavom i u interesu Federacije kao cjeline, uzajamno će se podržavati u vršenju svojih dužnosti vodeći računa o načelima lojalnosti i solidarnosti između svih razina vlasti, te će na trajnoj osnovi međusobno surađivati, koordinirati i dogovarati se i u dobroj vjeri će pregovarati.

U pogledu međuvanjske materije koja je regulirana nacrtom Zakona potrebno je voditi računa o primjeni članka III. 3. (2) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, a koji se odnosi na „međusobna dogovaranja na trajnoj osnovi u pogledu ove oblasti“.

Imajući u vidu činjenicu da je politika zaštite čovjekove okoline i korištenje prirodnih bogatstava zajednička nadležnost Federacije Bosne i Hercegovine i županije potrebno je voditi računa o razgraničenju nadležnosti između federalne i županijske vlasti u skladu s načelom međusobnog uvažavanja i suradnje, ali i istovremenom odgovornošću za vlastite nadležnosti, kako ne bi došlo do preklapanja u poslovima i nadležnostima tijela koja obavljaju poslove zaštite prirode i koja su zadužena za provedbu zakona i podzakonskih propisa, a sve u cilju kako bi se izbjegla povreda načela pravne sigurnosti kao jednog od temeljnih vidova vladavine prava.

U članku 7. točka 000) nacrtu Zakona iza riječi „Upisnik prirodnih vrijednosti“ dodati riječ „je“ radi ispravnog jezičnog izražavanja u tekstu propisa.

U članku 10. stavak (1) točka l) nacrtu Zakona iza riječi „članica“ brisati interpunkcijski znak zarez (,) kao nepotreban.

U članku 24. stavak (6) nacrtu Zakona riječi „Ministarstvo nadležno za poslove prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša Županije“ zamijeniti riječju „Ministarstvo“ obzirom da je u članku 8. stavak (1) nacrtu Zakona izvršeno kraćenje riječi „Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i zaštite okoliša Županije Zapadnohercegovačke“ u riječ „Ministarstvo“ sukladno članku 41. Jedinistvenih pravila za izradu pravnih propisa u tijelima uprave u Županiji Zapadnohercegovačkoj („Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke“, broj: 12/11) (u daljnjem tekstu: Jedinistvena pravila). Iz tog razloga predlažemo koristiti predmetnu skraćenicu dosljedno u nastavku teksta radi jednoobraznosti.

U članku 24. stavak (7) nacrtu Zakona iza riječi „iz stavka (6)“ dodati riječi „ovog Zakona“ radi preciziranja predložene odredbe, a što je sukladno članku 40. stavak (1) točka b) Jedinistvenih pravila, kojim je propisan način navođenja na odredbu istog članka.

U članku 24. stavak (9) točka d) nacrtu Zakona kraticu „BiH“ pisati punim nazivom „Bosna i Hercegovina“.

U tekstu članka 26. stavak (4) nacrtu Zakona predlažemo sukladno članku 31. Jedinistvenih pravila ispravno označiti stavak tj. arapskim brojem, sa otvorenom zagradom ispred i zatvorenom zagradom iza broja.

U članku 54. stavak (6) nacrtu Zakona ukazujemo da je pravno relevantan trenutak stupanja na snagu, a ne vrijeme donošenja propisa, te u tom smislu predlažemo obrađivaču propisa riječ „donošenja“ zamijeniti riječima „stupanja na snagu“ radi nomotehničkog uređivanja izričaja.

U članku 82. stavak (1) točka c) nacrtu Zakona kod korištenja izraza „ovog zakona“ riječ „zakona“ pisati velikim početnim slovom.

Člankom 37. stavak (1) Jedinistvenih pravila propisano je da se u propisu koristi precizna terminologija čije pravne posljedice moraju biti nedvojbeno jasne. Ovo navodimo iz razloga što se u članku 87. stavak (5) nacrtu Zakona navodi termin „imenuje i razrješava Županija“. Potrebno je na izričit i jasan način precizirati tko je nadležno županijsko tijelo za postupanje u konkretnom slučaju kako bi se izvršilo stvarno razgraničenje nadležnosti između različitih tijela, a sve u cilju kako bi se izbjegle moguće nedoumice u primjeni zakonskih odredbi.

U članku 87. stavak (6) nacrtu Zakona predlažemo iza riječi „iz članka 81.“ dodati riječi „ovog Zakona“.

U članku 91. stavak (2) nacrtu Zakona predlažemo riječi „gradski/općinski gradonačelnik/načelnik“ zamijeniti riječima „gradonačelnik odnosno općinski načelnik“.

U vezi članka 94. nacrtu Zakona upućujemo obrađivača propisa na odredbu članka 30. stavka (2) Jedinistvenih pravila, kojim je propisano da se odredbe članka, stavka, točke i alineje sastoje od jedne rečenice, osim iznimno ako to interesi razumljivosti zahtijevaju može se sastojati od više rečenica.

S tim u vezi, predlažemo sadržaj članka 94. nacrtu Zakona podijeliti na tri stavka, a koji bi odgovarali predloženom sadržaju propisa na način da se propisani opći uvjeti obuhvate posebnim stavkom (2), a dosadašnji stavak (2) da postane stavak (3).

U članku 101. stavak (3) i članku 102. stavak (4) nacрта Zakona koristi se kratica „Federalno ministarstvo“. Predlažemo navesti puni naziv tijela, jer iz predloženog teksta nije razvidno da je izvršeno kraćenje riječi. Pretpostavljamo da se misli na Federalno ministarstvo okoliša i turizma.

U članku 106. stavak (1) nacрта Zakona predlažemo iza riječi „iz članka 74.“ dodati riječi „ovog Zakona“.

U članku 109. stavak (6) nacрта Zakona predlažemo iza riječi „iz članka 81.“ dodati riječi „ovog Zakona“.

U pogledu članka 110. stavak (5) nacрта Zakona u kojem pretpostavljamo da je namjera obrađivača propisa izbjeći zatvoreno pozivanje na propis tj. Zakon o koncesijama kako bi se izbjegao puni naziv važećeg propisa s navođenjem brojeva službenog glasila jer svaka daljnja izmjena ili donošenje novog propisa zahtijevalo bi i izmjenu ovog Zakona skrećemo pozornost obrađivaču propisa na članak 39. stavak (2) točka b) Jedinstvenih pravila po kojem otvoreno pozivanje podrazumijeva navođenje generičkog pojma za određenu vrstu propisa (zakona, uredbе, odluke) i područje koje se regulira. Iz tog razloga predlažemo analogno postupiti članku 44. stavak (2) i članku 109. stavak (5) nacрта Zakona u kojem se koristi formulacija zakon kojim se uređuje područje koncesija u Županiji.

U članku 120. stavak (1) nacрта Zakona iza riječi „javne ustanove“ dodati riječi „javna poduzeća“ obzirom da sukladno članku 87. stavak (1) nacрта Zakona zaštićenim prirodnim vrijednostima mogu upravljati i javna poduzeća.

U članku 138. stavak (3) nacрта Zakona riječ „obavezan“ zamijeniti riječju „obvezan“.

U članku 145. stavak (1) i članku 147. stavak (1) nacрта Zakona predlažemo kod pozivanja članaka u zagradi u prekršajnim odredbama da redosljed pozivanja članaka prati redosljed teksta nacрта Zakona.

U članku 150. stavak (3) točka a) nacрта Zakona riječ „financiranja“ zamijeniti riječima „naknadu za rad“ radi terminološkog usklađivanja s člankom 11. stavak (3) nacрта Zakona.

S poštovanjem,

Dostaviti:

1. Naslovu,
2. Pismohrani.



RAVNATELJ

Mario Damjanović

Mario Damjanovic



Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
ŽUPANIJA ZAPADNOHERCEGOVAČKA
MINISTARSTVO FINANCIJA

Broj: 04-02-14-958/25
Ljubuški, 04. prosinac 2025. godine

16

17.12.2025.

| | | | |
|--------------|--------|---------|------------|
| Org. jed. | Broj | Integr. | Vrijednost |
| 06-01-02-320 | -11/25 | | |

**MINISTARSTVO PROSTORNOG
UREĐENJA, GRADITELJSTVA I ZAŠTITE
OKOLIŠA**
Posušje

Predmet: Veza Vaš akt broj: 06-01-02-320-8/25 od 02. prosinca 2025. godine;

Poštovani,

U svezi s Vašim aktom broj: 06-01-02-320-8/25 od 02. prosinca 2025. godine u kojem od Ministarstva financija tražite mišljenje na Nacrt Zakona o zaštiti prirode Županije Zapadnohercegovačke, Ministarstvo financija se očituje na slijedeći način:

Prema odredbi članka 46. stavak 1. točka c) Poslovnika o radu Vlade Županije Zapadnohercegovačke ("Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke" broj: 34/23), Ministarstvo financija Županije Zapadnohercegovačke daje mišljenje na nacrt i prijedloge zakona, odnosno drugih općih akata prije njihovog dostavljanja Vladi u pogledu financijskih sredstava potrebitih za njihovu provedbu.

Nakon uvida u tekst Nacrta Zakona o zaštiti prirode Županije Zapadnohercegovačke, kao i u Obrazloženje dostavljeno uz navedeni akt, razvidno je da Predlagatelj navodi da je za provedbu, odnosno donošenje Nacrta Zakona o zaštiti prirode Županije Zapadnohercegovačke potrebno osigurati sredstva u Proračunu Županije Zapadnohercegovačke. Ministarstvo financija ovim putem sugerira da se sredstva za ovu namjenu planiraju u Proračunu za 2026. godinu. Imajući u vidu navedeno, smatramo kako se Nacrt Zakona o zaštiti prirode Županije Zapadnohercegovačke može se uputiti u daljnju proceduru.

S poštovanjem,

DOSTAVITI:

1. Naslovu
2. Pismohrani

Obrađivač akta: Grgo Petrović





BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ŽUPANIJA ZAPADNOHERCEGOVAČKA
GRAD ŠIROKI BRIJEG
-Gradonačelnik-

Br: 03-511/25
Široki Brijeg, 28. 11. 2025. godine

Bosna i Hercegovina
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ŽUPANIJA ZAPADNOHERCEGOVAČKA
MINISTARSTVO PROSTORNOG UREĐENJA,
GRADITELJSTVA I ZAŠTITE OKOLIŠA

| | | | |
|------------------------|-------|---------|------------|
| Primiteno: 02.11.2025. | | | |
| Org. jed. | Broj | Priloga | Vrijednost |
| 06-01-02 | 320-5 | 1/25 | |

ŽUPANIJA ZAPADNOHERCEGOVAČKA
Ministarstvo prostornog uređenja,
graditeljstva i zaštite okoliša
Fra Andrije Kačića Miošića 2, 88240 Posušje

Predmet: Mišljenje, dostavlja se

Na zahtjev Ministarstva prostornog uređenja, graditeljstva i zaštite okoliša Županije Zapadnohercegovačke broj : 06-01-02-320-1/25 od 28. listopada 2025. godine kojim se traži Mišljenje o prednacrtu Zakona o zaštiti prirode Županije Zapadnohercegovačke Grad Široki Brijeg je razmotrio dostavljeni prednacrt Zakona zaštiti prirode Županije Zapadnohercegovačke u okviru svojih nadležnosti i utvrđuje sljedeće sljedeće:

1. Dostavljeni prednacrt je usklađen s nadležnostima jedinica lokalne samouprave, kako je propisano ustavnim i zakonskim okvirom Zapadnohercegovačke Županije.
2. U pogledu materijalnih i proceduralnih odredbi koje se odnose na jedinice lokalne samouprave, grad Široki Brijeg nema primjedbi.



GRADONAČELNIK

Ivo Pavković

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ŽUPANIJA ZAPADNOHERCEGOVAČKA
GRAD LJUBUŠKI
GRADONAČELNIK

Broj: 02/1-05-2809/25
Ljubuški, 06. studenog 2025. godine

4

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ŽUPANIJA ZAPADNOHERCEGOVAČKA
MINISTARSTVO PROSTORNOG UREĐENJA I
GRADITELJSTVA I ZAŠTITE OKOLIŠA

Prijemno: 10.11.2025

| Org. jec. | Broj | Prijava | Vrijednost |
|-----------|--------|---------|------------|
| 06-01-02 | -320-1 | 2 | 25 |

**MINISTARSTVO PROSTORNOG UREĐENJA, GRADITELJSTVA I
ZAŠTITE OKOLIŠA ŽZH**

Predmet: Prednacrt Zakona o zaštiti prirode Županije Zapadnohercegovačke,
Mišljenje, dostavlja se.-

Veza: Vaš akt broj: 06-01-02-320-1/25 od 28. listopada 2025. godine

Poštovani,

Sukladno Vašem aktu broj: 06-01-02-320-1/25 od 28. listopada 2025. godine kojim se traži da Grad Ljubuški dostavi mišljenje na Prednacrt Zakona o zaštiti prirode Županije Zapadnohercegovačke (u daljnjem tekstu: Prednacrt Zakona), dostavlja se sljedeće Mišljenje:

Člankom 87. stavak (1) Prednacrtu Zakona propisano je: "(1) Zaštićenim prirodnim vrijednostima iz članka 74. ovog Zakona upravljaju javne ustanove."

Navedena odredba nije u skladu sa Zakonom o zaštiti prirode Federacije BiH. Naime, člankom 151. Zakona o zaštiti prirode FBiH propisano je: "Zaštićenim područjima i drugim zaštićenim prirodnim vrijednostima, osim zaštićenim divljim vrstama/podvrstama, autohtonim vrstama/podvrstama i mineralima, fosilima i sirovinama upravljaju **javna preduzeća** i javne ustanove."

Konkretno, u Gradu Ljubuškom javna ovlast upravljanja područjem Kravica, koje je spomenik prirode, povjerena je Javnom poduzeću Parkovi d.o.o.

Sukladno odredbama Prednacrtu Zakona, Javno poduzeće Parkovi d.o.o. po stupanju na snagu Zakona u tekstu kakav je predviđen Prednacrtom Zakona, ne bi moglo više vršiti ovlast upravljanja Kravicom, budući da po obliku organizacije nisu javna ustanova, nego javno poduzeće.

Sukladno navedenom, traži se defimiranje upravitelja zaštićenih područja u skladu sa federalnim Zakonom.

Člankom 93. Prednacrtu Zakona propisano je kako "neposredni nadzor u zaštićenim područjima obavljaju glavni nadzornik i nadzornici javne ustanove koja upravlja zaštićenim područjem". U daljnjim staccima propisani su uvjeti koje navedeni zaposlenici moraju ispunjavati.

Ponovno se ističe da je potrebno propisati da to trebaju biti zaposlenici i javnih poduzeća, a što se tiče uvjeta koje te osobe moraju ispuniti, između ostalog se traži položen stručni ispit za nadzornika u zaštićenom području.

Budući da će nakon stupanja na snagu predmetnog Zakona proteći izvjesno vrijeme dok se uopće omogući polaganje navedenog ispita, predlaže se da se

Prednacrtom Zakona ne propisuju uvjeti za glavnog nadzornika i nadzornike, te da se navedeno propiše Pravilnikom koji će se usvojiti nakon usvajanja Zakona, ili da se za propisivanje uvjeta ovlaste javna poduzeća i javne ustanove koje će i zapošljavati navedeno osoblje.

U nadi da će navedeni prijedlozi biti uzeti u razmatranje, srdačno Vas pozdravljamo.

S poštovanjem,



Dostaviti:

1. Naslovu
2. Pismohrana

Bosna i Hercegovina
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ŽUPANIJA ZAPADNOHERCEGOVAČKA
OPĆINA POSUŠJE
Općinski načelnik

Broj: 01- 1421 /25
Posušje, 17.11.2025 godine

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ŽUPANIJA ZAPADNOHERCEGOVAČKA
MINISTARSTVO PROSTORNOG UREĐENJA
GRADITELJSTVA I ZAŠTITE OKOLIŠA

| | | | |
|---------------------|------|---------|------------|
| Priloga: 17.11.2025 | | | |
| Org. jed. | Broj | Priloga | Vrijednos. |
| 06-01-02- | 320 | - | 4/25 |

-Ministarstvo prostornog uređenja graditeljstva i zaštite okoliša ŽZH-

Predmet: Mišljenje na Prednacrt Zakona o zaštiti prirode Županije Zapadnohercegovačke.
Dostavlja se. Veza Vaš akt broj: 06-01-02-320-1/25 od 28.10.2025 godine

Poštovani,

Dostavljamo zapažanja službi za upravu općine Posušje o nedostacima u Prednacrtu Zakona o zaštiti prirode Županije Zapadnohercegovačke kako slijedi

Članak 8. propisuje da jedinice lokalne samouprave moraju obavljati upravne i stručne poslove zaštite prirode, što u praksi znači osnivanje posebnog odsjeka ili službe za zaštitu prirode u svakoj općini.

Članak 130. dodatno zahtijeva uspostavu funkcije inspektora zaštite prirode na razini općina, čime se još više proširuje obim općinskih poslova.

Prema članku 154., svi propisi i organizacijske strukture moraju se usklađivati s odredbama ovog Zakona u roku od jedne godine od njegovog stupanja na snagu, međutim, navedeni rok od godinu dana realno je teško ispuniti jer zahtijeva zapošljavanje novih stručnih kadrova, formiranje posebnih odjela i edukaciju postojećeg osoblja.

Vežano za navedene tvrdnje skrećemo pozornost na odredbe Zakona o lokalnoj samoupravi koji u članku 17 navodi:

„Prijenos i povjeravanje novih poslova jedinicama lokalne samouprave bit će praćeni dodjelom sredstava potrebnih za njihovo djelotvorno obavljanje.“

Ostali tekst zakona smatramo kvalitetnim I podobnim za usvajanje.

Pripremio:
Tajnik tijela državne službe

Zoran Lončar dipl.iur

Naslovu
-Arhiva



Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
ŽUPANIJA ZAPADNOHERCEGOVAČKA
OPĆINA GRUDE
OPĆINSKI NAČELNIK

Broj: 02-23-1737-1/25
Grude, 12. studenoga 2025. godine

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ŽUPANIJA ZAPADNOHERCEGOVAČKA
MINISTARSTVO PROSTORNOG UREĐENJA
GRADITELJSTVA I ZAŠTITE OKOLIŠA

| | | | |
|------------------------|------|---------|------------|
| Primljeno 17. 11. 2025 | | | |
| Org. jed. | Broj | Priloga | Vrijednost |
| 06-01-02 | - | 520 | - 3/25 |

Ministarstvo prostornog uređenja,
graditeljstva i zaštite okoliša ŽZH
Andrije Kaćića Miošića 2,
88240 Posušje

PREDMET: Odgovor na dopis broj 06-01-02-320-1/25 od 28. listopada 2025. godine

Dopisom broj gornji od 28. listopada 2025. godine traženo je da Vam dostavimo mišljenje o prednacrtu Zakona o zaštiti prirode Županije Zapadnohercegovačke.

Nakon izvršenog uvida u dostavljeni prednacrt Zakona obavještavamo Vas kako smo suglasni s predloženim prednacrtom



OPĆINSKI NAČELNIK

Ljubo Grizefj

| Naziv ustanove / organizacije | Prestupnik (A) | | Prestupnik (B) | | Prestupnik (C) | | Prestupnik (D) | | Prestupnik (E) | |
|-------------------------------|----------------|----|----------------|----|----------------|----|----------------|----|----------------|----|
| | №1 | №2 | №1 | №2 | №1 | №2 | №1 | №2 | №1 | №2 |
| Ustanova / organizacija | | | | | | | | | | |

Imena sudionika Zbornice u zbirni pregled izjavila Zvezna komisija za istraživanje i razumijevanje krivičnih djela i kaznenih postupaka Ministarstva pravosuđa i nadležnih sudova u kojima su predloženi kandidati za zbirni pregled Zbornice za zbirni pregled Zvezne komisije za istraživanje i razumijevanje krivičnih djela i kaznenih postupaka.

5. Povremene obavijesti za prekršaj

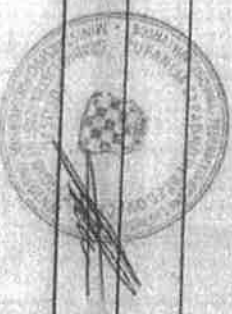
Pisna i ustna obavijest zapsučenima u Zbornici na zbirni pregled 12/24

| | |
|---------|--|
| NAZIV | |
| Opisnik | |
| Ostalo | |

6. Prekršajni aktovi iz druge razine

| | |
|---|--|
| NAZIV | |
| Prekršajni aktovi izvanrednih sudova i komisija | |
| Prekršajni aktovi izvanrednih sudova i komisija | |
| Prekršajni aktovi izvanrednih sudova i komisija | |
| Prekršajni aktovi izvanrednih sudova i komisija | |
| Prekršajni aktovi izvanrednih sudova i komisija | |
| Prekršajni aktovi izvanrednih sudova i komisija | |
| Prekršajni aktovi izvanrednih sudova i komisija | |
| Prekršajni aktovi izvanrednih sudova i komisija | |
| Prekršajni aktovi izvanrednih sudova i komisija | |

Prijava Zvezne komisije za istraživanje i razumijevanje krivičnih djela i kaznenih postupaka



Mjesto i datum: 2. 12. 2025. god.

7. Pisci i preporučeni izvješćivači

